

CSENDŐRSÉGI LAPOK

MEGJELENIK
HAVONTA KÉTSZER

SZERKESZTI
PINCZÉS ZOLTÁN
SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre	--- ---	12 pengő
Félévre	--- ---	6 pengő
Negyedévre	--- ---	3 pengő

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ-UTCA 3

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*
Amen.

Az igazság útban van!

Az egész világ feszült érdeklődése mellett tárgyalja a népszövetség tanácsa a magyar-román birtokper, illetve a magyar kormány az azt követelését, hogy Románia, ha már a Macht geht vor Recht elve alapján formálisan elkobozta a magyar birtokosok birtokait, azokért legalább olyan kártalanítást fizessen, amely a birtokosokat a jog és igazság elve alapján minden jogállamban megilleti.

Ez az ügy már messze túlnötte magát azokon a kereteken, amelyek között két szomszédos állam konfliktusai mozogni szoktak, valósággal világra szóló erőpróbájává lett az Igazságnak és Hamiságnak, a jognak és jogtalanságnak és nem utolsó sorban magának a népszövetségnek is, amelynek most kell bebizonyítania, hogy merészeli-e valóban komolyan venni azokat a jelszavakat, amelyeknek létét köszönheti, vagy pedig, hogy távolról sincsen szándékában feltámasztani az Igazságot, amelyről azt állítják, hogy még Mátyás király halálakor belátta, hogy nincs mit keresnie az emberek között.

Mi nem kívánunk egyebet, mint hogy pártatlan bíróság elé vigyék az ügyünket, mert bizonyosak vagyunk benne, hogy ez már egyúttal ügyünk diadalát is fogja jelenteni. Természetes, hogy ugyanebből az okból viszont Románia kézzel-lábbal tiltakozik a döntőbíró ellen s azt szeretné, hogy ebben a perben is azok a protektorai mondják ki a döntő szót, akik őt, a jelentéktelen balkáni államot akkorára fujták fel, amekkora. Nem kétséges, hogy ezek a protektorok nem csinálnának nagy lelkiismereti kérdést abból, hogy ezuttal is úgy döntsenek, ahogy a mi ügyeinkben kilenc esztendeje mindig döntöttek.

Ez azonban ma már — hála Istennek — nehezen és mind nehezebben megy. Eddig mindig csak vádlottak voltunk, azok is olyanok, akiket sohasem hallgattak meg, hanem a másik fél vallomása alapján egyszerűen elítéltek s ítéletkihirdetésre is csak azért citálgattak, hogy tudunkra adják, mire vagyunk kötelezve és mennyit kell fizetnünk. Most már kezdünk egyenrangú felekké válni a világ ítélőszéke előtt, amelynek rosszakaratán vagy legalább is fagyos közönyén mégis csak keresztültör az igazság, amely nem engedi meg, hogy az emberi-

ség felett a gyűlölet sötétsége korlátlan hatalommal uralkodjék.

Most már kezd elérkezni az ideje annak, hogy magunk követeljük a világ ítélőszéke elé való állításunkat, mert most már nem csak az ellenségeinknek, hanem nekünk is vannak tanuink.

Rothermere lord volt az első, akinek bátorsága volt ahhoz, hogy ügyünk mellett tanuskodjék. Az a sokezer aláírás, amelyet neki a magyar nemzet átnyújtott, távolról sem fejezi ki azt, amit a nemzet vele szemben érez, azt a szeretetet és hálát, amelyet csak a jogtalanul üldözöttek képesek igazán átérezni. Azt az erőt, amelyet lapjainak óriási méretű publicitása jelent és amelyet ügyünk szolgálatába állított, most még talán nem is tudjuk kellőképpen értékelni, erre csak akkor leszünk majd képesek, ha hozzáfűzött reményeink valóra válnak. Törhetetlen hittel hisszük, hogy ez már nincsen olyan elérhetetlen távolságban, mint azt ellenségeink — meggyőződésük ellenére — feltüntetni szeretnék.

De azóta újabb tanúkat is szereztünk. Az egyház, a tudomány nemzetközi életének és szervezeteinek a legutóbbi időben több ízben volt találkozóhelye Magyarországon. Itt ült össze tanácskozássra a presbiterek internacionális egyesülete, itt tartották kongresszusukat a zoológusok és sejtkutatók, ide sereglettek össze megbeszélésre és tanulmányra a német gyermekorvosok s itt kezd meg konferenciáját a barlangkutatók tudós társasága. A tudományos életnek ilyen centrumaként szerepelni megtiszteltetés minden ország számára. A mi számunkra azonban többet jelentenek az elismerésnél. Azok, akik ezekre a komoly kongresszusokra nálunk összegyűltek, nem egyszerű globetrotterek, akik egyforma érdeklődéssel nézik a párisi Louvre kincseit és valamelyik spanyol falu kakasviadalát. Komoly és szavahihető tanuink ezek nekünk, akik a világ minden részén vallomást fognak tenni amellett, hogy a magyarság nem kipusztulásra való, önmagát kiélt és értéktelen nemzet, hanem az emberiség egyetemleges kulturájának olyan tényezője, amelyet éppen az emberiség kulturája érdekében meg kell menteni. Ilyen tényekkel szemben szomszédaink erőfeszítéseinek nyugodtan nézhetünk elébe.

Tudjuk, hogy bajtársaink között is sokan vannak, akiket a magyar-román birtokper kimenetele egyénileg is érdekel, éppen ezért közöltük annak idején is az igények bejelentésére vonatkozó felhívásunkat. Lehet, hogy még sokan el fogunk bukni a tövises úton, mégis bizakodó örömmel kiáltjuk a világba: az Igazság útban van Magyarországon felé!

Gondolatok a legénységi oktatás és kiképzés reformjához.

Irta: PINCZÉS ZOLTÁN százados.

(Folytatás.)

Hasonlóan történe a lovas ujoncok kiképzése is azzal a különbséggel, hogy ezeknek a katonai kiképzésére nem egy, hanem két esztendő kell fordítani, így tehát ezek a három évből nem két, hanem csak egy évet töltenének az örsön. Éppen azért, mert a lovas ujoncok kiképzése több időbe és nagyobb költségbe kerül, azokat már eleve olyan önként jelentkezőkből kell venni, akik a csendőrséget életpályájuknak választották s eleve kötelezik magukat arra, hogy a három év leteltével a testületben tovább fognak szolgálni.

Alapul véve 1200 főnyi lovas létszámot, kb.: 300 főre tehetjük azt a legénységet, amelynek feltétlenül hivatásosnak kell lennie (örsparancsnokok, segédoktatók, segédmunkások stb.) Fennmarad tehát az örsök állományára 900 fő, ennek kb. fele, 400 fő sorozott legénység lenne, az évi ujoncszükséglet tehát kb. 135 fő. Alosztályonként 65—70 ujoncot számítva katonai kiképzésükhöz 4 lovasalosztályra volna állandóan szükség. A lovasok kiképzését két lovas tanosztály végezné.

A gyalog pótcsendőrök a harmadik szolgálati évben jelentkeznének továbbszolgálatra. Ez a rend-

szer a testület szempontjából előnyösebb lenne, mint a mai; a pótcsendőrök előtt a csendőrségi szolgálat már nem volna ismeretlen; mindenki tudná, mire vállalkozik s módjában lenne a vállalandó kötelezettséget alaposan megfontolni. Éppen ezért a három év után vállalandó szolgálati kötelezettséget hat évben lehetne megállapítani azzal a feltétellel, hogy a végleges felvétel csak az elméleti vizsga letétele után történhetik meg. Annak, aki a csendőrséget valóban és komolyan életpályának választotta, egészen mintegy, hogy három vagy hat évre kötelezi-e magát; olyanokra pedig, akik a testületben csak átmeneti elhelyezkedést keresnek, nincsen szükségünk. A hat év letelte után mindenkinek a belátására bíztnék, hogy tovább akar-e szolgálni vagy sem; a kötelezők évenkénti megújításának nincsen értelme; hat havi felmondás mellett a kilépést bármikor meg lehetne engedni. Erre a hat hónapra is inkább gondolkodási idő gyanánt lenne szükség, nehogy valaki elhamarkodottan, pillanatnyi befolyások hatása alatt hagyja itt a testületet és veszítse el addigi szolgálati éveit.

A hivatásos (gyalog és lovas) legénység létszámát 7000 főre és egy csendőr átlagos szolgálati idejét 10 évre téve az évi szükséglet 700 jelentkező lenne, vagyis körülbelül a fele a szabadságolásra kerülő pótcsendőröknek. Lehet, hogy a pótcsendőrök fele nem mindig fog továbbszolgálatra jelent-

Falusi film.

*Falu. Vasárnap. Alkony. Korcsmaszag.
Hangos legényhad... Pajkos lányserég...
Nótát nyekergő, pár füstös gyerek...
Virágos kedv... tánc... kurjantós szavak...*

*Keringő párok: hetykék, délcegek...
Fehér láb — ringó rokolyák alatt —
Lopott csók... Virtus... Villámos harag...
Turán dac... Összevillanó szemek...*

*Fokos. Bot, Bicska... Öklelő karok...
Kibuggyanó vér... Hörgő sóhajok...
Kergült embernyáj... Összevisszaság...*

*Hajnal... Szitálva szállingó aranypor...
Asszonyisikoly... Csönd... Korcsmafüstön át
Megesillanó jel: tündöklő kakastoll...*

Vályi Nagy Géza.

Jönnek a csendőrök.

Irta: BEÓTHY KÁLMÁN százados.

Arra Nagyrét felé egyszerre csak elszíntelenedett a világos-kék mennybolt. Észrevétlen, alattomban. Alig egy tenyérryire, de mikor Kún Bálint öreg bojtár újból visszafordult feléje, már szétterült, mint egy ponyva s közepén hamuszín, szürke folt szakadozott.

Szerte a földeken izzadt, barnult emberek küzdtek az aratással, szedték, gyűjtötték — a kenyeret. Napok óta mozdulatlan volt a levegő s a nap égetett. Az árnyék enyhét nem adott s a Szilas-patakban megrepesztett a part. A mederben itt-ott még villogott egy csöppnyi víz, amelyen seregestül civódtak a falu libái. A kutak ostroma már-már rövid lett s csak az egyetlen forrás tiszta patakokskája a hegyoldalon, esőgedezett, csevegett frissen, sietve, jókedvűen a mohos fák között.

Tíz-szónyi idő alatt ott messze a hamuszín folt elnyult és feketedni kezdett. Megmozdul itt-ott egy fűszál s a fecskék lejjebb szálltak a mező fölött. Sóhaj szállt a verejtékezőktől: eső lesz, hál' Isten... „De

csúnya lesz“ — vélte Kopasz Máté, az urasági igás — a rakodásnál. „Magja lesz“ — tódított hozzá kisvártatva, mire a tikkadt, elernyedtt rakodók, kocsisok, még az ispán úr is körüljártak szemükkel, ameddig a dombok-hegyek engedtek. A barmok is feltartották orrukat s az odacsapódó enyhült levegőből mélyet húztak, majd dühösen verték magukról a teméntelen legyet.

Mozgás kélt messze, csak alig gyengén és már szellő járt a kasza, sarló előtt, már suttogott a búza s a nehéz kalászkok aranyló, gyönyörű tengere megmozdult. A Porpáczy-kúria felett víg lendülettel keringelt a galambserég s az udvaron, — mint egy vásárban, kárált, kiabált, hangoskodott a rengeteg baromfi. A nyomasztó, fülledt levegőt elnyomta onnan északról az üdítő enyhület, amelyik ott messze már fekete, haragos fellegekbe sűrűsödött. Itt-ott villant, rámorodult valami s fent az oldalban az öreg tölgyesben is suttogás kélt...

A szedres felől most ereszkedett le két csendőr: Névtelen tiszthelyettes és Bárki csendőr. Nyugodtan közeledtek a község felé, haza. „Már megázunk“, — szólt Névtelen, járőrtársához. „Sehol egy fedél. Fa alatt meg nem jó. Az ember testében sok a vonzóerő és a fa alatt még jobban éri a villám. Hát csak szépen menjünk. Külömben is: ha fedél alatt vagyunk, ott is elérhet az Isten, ha úgy van megírva. Igaz... jó volna, most volna jó a vállagallér... Tudja, mi az? Mi volt az?... Nos, hát egy olyan ruhadarab jó békevilágban, amelyiken jég, vihar, zápor nem fogott. Soha. Nem ám, mint ez a mai ruha. Egy kis vizet kap, vége. Száráthatja a konyhán félnapig... Aztán tudja-e, mért nincs most olyan? Nincs pénz!...

Nincs pénze a magyarnak, mert máshonnan veszszük súlyos pénzekért még a sót is, a fát is, a posztót is, meg a vasat is, meg majd mindent. Hát erre már nem futja... Volt, tudhatja, mindenünk... Lássa, most oszt' olyanok leszünk ám, — nézzem csak!... Tyűh, itt csúnya világ lesz!... Még jég is van benne! Látja ott Kereki felett azt a sárgás-fehéres részt a felhők szélén?... Na, abba' a' van! — Itt van, már kezdi! — s azzal Névtelen tiszthelyettes a zubbonyán végigcsúszott föltiára mutatott.

Ott Kereki előtt végighasadt a felleglánc s belőle láng röppent el hosszan, cikázva. Nyomában hatalmas dübörgés, dőrej s még el sem halt, már másik követte.

kezni, ebben az esetben még mindig mód van rá, hogy a még szükséges 1—200 fő a honvédség gyalogságának vagy lovasságának a tartalékából 2 évi próbaszolgálatra felvétessék. Ezek a próbaesendőrök az első évet az örsökön, a másodikat pedig a továbbszolgálatra jelentkezett pótesendőrökkel együtt elméleti kiképzés alatt töltik.

A három évi kötelező szolgálat letelte után a továbbszolgálatra jelentkező pótesendőrök az elméleti iskolába kerülnek. Ezekkel az elméleti iskolákkal szemben már nagyobb követelményeket lehetne támasztani, mint a jelenlegi próbaesendőri elméleti tanfolyamokkal szemben, mert hiszen a hallgatók mögött már három (csak kivételesen egy) évi esendőrségi szolgálat állana, alkalom volt őket a másodcsendőri szolgálatban kiképezni és kipróbálni, az elméleti iskolában tehát őket már nem másodcsendőrökké, hanem járőrvezetőkkel lehetne kiképezni. A gyakorlati ismeretek esetleges fogyatékosága az elméleti kiképzést nem gátolja; a gyakorlatot később az örsön tökéletesíteni lehet. Ma sem ritkaság, hogy 2—3 éves esendőröket járőrvezetőkkel kell alkalmazni. A több követelményre való tekintettel ennek az elméleti tanfolyamnak a tartamát tíz hónapban kellene megállapítani.

Természetes, hogy ennek a tíz hónapnak teljes egészében csak a csendőrségi szakkiképzés érdekeit kellene szolgálnia, mert ez a tanfolyam vetné meg

az illető esendőr minden későbbi csendőrségi szakképzésének és tudásának az alapjait. Alosztályonként (két csoportra tagozva) 70 hallgatót számítva az elméleti tanfolyamok 10 alosztályt vennének állandóan igénybe.

A kizárólagos csendőrségi szaktanfolyamokon kívül ezeken a tanfolyamokon csak a magyar nyelvtant és helyesírást, némi számtant, szociálpolitikai alapismereteket, a katonai büntetőtörvényt és a csendőr személyét érintő terjedelemben a katonai bűnvádi perrendtartást kellene oktatni, egyebet nem. Az általános ismeretek körébe tartozó elvont tantárgyak (földrajz, történelem stb.) alapos és eredményes oktatására idő nincs, valódi eredményre való kilátás nélkül pedig kár az amúgyis terjedelmes tananyagot ezekkel az első-sorban fontos szakkiképzés rovására növelni. Arra, hogy ezeknek az elvont tárgyaknak az oktatását miként képzelném, majd az örsökön való oktatás tárgyalásánál fogok reá térni.

Nem célozom, hogy az ezeken a tanfolyamokon oktató tananyagot csak vázlat szerűen is körvonalazzam, mert ez már részletkérdés és mert az utasítások, szabályzatok és főleg a törvények változásával időnkint a tananyagoknak is változnia kell, csupán annyit óhajtok általánosságban megjegyezni, hogy a tananyag öleljen fel mindent, amire a csendőrnek mint járőrvezetőnek a gyakorlati

A feléledt, meleget-verő fellegek-nyomta szél egymásnak verte a csemeték fejét, felborzolta a cserjést, meglódította a tölgyek karjait s vad iramban nyargalt fent a fellegekkel morgás, dörgés, villámlások között.

Lent a községben becsukódtak ablakok, ajtók, bújt a jószág, baromfi s aztán az ember, míg kint a mezőn a szekerek alja, kazlak, kereszttek teltek meg — menekülőkkel.

Az első csöpp után hirtelen hideg kövér szemekben esni kezdett. Szaporán, sűrűn s a földről az első pillanatban felverte a port szürke gomolyagban. A szél szétszórta nyomban s új felleget hasított fel borzalmas erejével. A zápor erősödött s becsapott oldalról mindent. Fent éleset csattant, dörgött s kint a karamban a barmok egymáshoz dugták a fejüket, míg hátukon végig vágott, csapott a fergeg.

A szél aztán kedvre kerekedett, makramos, szilaj legény lett. Már esztét veszthette és a lezúduló vízlepedőket összekapta, egymáshoz csapta, megsodorta és visszavágta s a köves nagy úton a hazatartó, megvakított kocsikról leszedte a kőveket s a végén a kocsit a megvadult állatok egy árokba vágta. A szél felordított örömeiben, felkapott egy kévét a sárból, megforgatta a víztükrös út felett s egy új rohammal szét tépve azt, beletaposta az árokba. Onnan elrohant, magával ragadva a szaladó felleget, fején a fergegesség útján az útmutatató villámok... Maga előtt menekülőket, vagyonokat verte a földre és a maga-mögött látott pusztulásra belekapott a táviró drótokba, megrázta bőszült erővel azokat s utána kárörvendve diadalmasan kacagott fel.

Aztán megrázkódott, halálos esend lett pillanatra, majd bűgva, ujjongva, jagatva, újra felvágódott fekete fellegtakarójáig, azt végighasogatta mérföldes karjaival s onnan visszazuhant csupa vízporzás jelezte úton a cserényhez. Annak oldalából kicsavart egy ákacot, azt megsodorta, megfürdette a bömbőlő viharban s úgy vágta be a barmok közé, hogy azok riadtan szaladtak szét irtózatossá félelmükben, végigordítva a mezőt, völgyet...

Öreg Kún Bálint vízfényes-fekete, szemébeesett kalapja alól tehetetlenül mézte elszeledt gulyáját, míg őt is neki nem vágta a vihar az itatóvályúnak, mely alatt meghúzta volt magát... A menekülő gulyába

pedig hullott a csapás és nyomában végigvert tarlót, búzát, házat s utakat a jég s végigdörömbölt erdőn, házakon, állaton és szíveken — az Isten...

A tölgyek alatt az oldalban ezer kis forrás fakadt a földből s a község felé sietett, rohant. S ezer kis patakból lejjebb már száz lett, de tízszeres erővel és vízzel és már galyakat, tépett füvet lóbált a hátán. Mire a régi malom tájára ért, már csak tíz patak maradt, de azok már kőveket sodortak hideg méhükben, kiszakgatták a fiatal bokrot, ahogy a község szélső házában belecsapódtak a Szilas-patakba, amelyik pedig már harsog, dübörög s veri a partot, mint a korbács. Sárga és szennyes és ahogy a tíz kis patak táplálja, növeli, tolja, megbőszül s neki-nekivág a hídnak ott a Felső-szegi utcán, a templom táján.

Aztán... a másik oldalról megint fodros, nyugtalan patakocskák indulnak s a kőkényesnél más vizekkel csapnak össze, hogy egymásba fonódva rohanjanak ki kerteknek, udvaroknak és kerítéseken át valahol az utcákra, valahol a Szilasba, amelyikből ezer kis tornyocska vágódik fel s hull vissza a jéggolyók után...

Zuhog szakadatlan és szerte a tájon víz fekszik a laposokban és nő a víz gödrökben, árkokban, udvarokban... Bömbölve vágta a szél, akadályt nem ismer és megtépázott a háztetőt, szakadt a sövény, a kerítés, nyikorog, — ahol még áll — a kútostor és kint a tarlón a kereszttek össze-vissza, szanaszét, mint csata után a halottak... Üvölt, sír a vihar s a rettentő, mélyülő fellegekből világít pusztító útjára — a mennykő...

Az utcán, utcákon át a Szilas felé keresgél minden ár s mire odajutnak, az visszafordul velük s a templomdomb alatt már libák, tyúkok csapódnak itt-ott a felszínre mozdulatlan, fulladtan. Itt a templomnál elhal a sodrás zaja, a kereszt mellé a csúcs — bevág a Harag, meglódul a harang tőle és a cigánysoron felkapja szurtos, egy-inges magzatát az anya, aszott mellén keresztet rajzoltat a félelem s utána mégis átkozva fenyegeti meg fedelét-vesztett, fergeg-tarolta viskójából az eget, ő, a nyomorult ember!... Ráncos arcán végigtolyk az eső — vagy a könnyek?

Menekülne — hová? Körülötte a vályogvískók sora bedőlten, kopaszon, vízzel telve, az ár rohan a küszöbön át s az asszony rémes sikoltással nekivág... Hová?...

szolgálatban valóban szüksége van, de ennél aztán ne legyen benne több egy betűvel sem. Egészen felesleges és hiábavaló lenne a szellemi munkához amugyis nehezen hozzászokó agyakat olyan elméletekkel terhelni, amelyet a hallgató egy félév alatt úgyszólván elfelejt, mert nincs alkalma arra, hogy azokat a gyakorlati szolgálatban való alkalmazás által magának megtartsa.

A tíz hónap elteltével a hallgatók vizsgát tennének. Akik a vizsgán megfelelnek, azok véglegesítve lennének és megkapják a „csendőr“-i rendfokozatot, a meg nem felelteket a szolgálat alól felmentenék és visszahelyeznék a csendőrség vagy a honvédség tartalékába, aszerint, hogy honnan származnak.

Néhány szóval ki akarok itt térni a próbacsendőrök jelenlegi kiképzési rendszerére is.

Amennyire én véleményt alkothatok magamnak azt hiszem, hogy a tapasztalatok szerint a jelenlegi egy évi ujonckiképzés (tekintve, hogy a próbacsendőröket egyelőre csak járőrtársakká kell kiképezni) a mai viszonyok között elegendő. Nem tudom azonban, hogy vajon célszerű-e a két kiképzést egymástól ilyen élesen elkülöníteni és nem volna-e praktikusabb a kettőt egyszerre, jobban mondva párhuzamosan végezni.

Az ujonckiképzés az ujoncot inkább fizikailag terheli, szellemileg kevésbé, mert aránylag kevés

Félkézzel még támasztja magát a viskó falának, a másikkal magához öleli már csupa-víz ordító gyerekeit, amelyik, mikor a villám újból lecsattan valahol, rekedt kiáltással fonódik anyjára. Az ellép a viskó mellől tétozva, lábai előtt rémülten nézi a zúgó, agyagszínű árt, még keveset egyensúlyoz, majd elvágódik sikoltva bele a rohanó vízbe. Gyermeké kicsapódott karjából s úgy hull le ő is kapkodva szegény . . .

Hol az embere? . . . Nyomor-életének megosztója? Hol van a másik, ott, abból a putriból? Meg nagy, kamasz fia? Merre van itt, ilyenkor a segítség, a férfi? Hiába itt a kiáltó szó? Ki van a talpán, ki a bátor itt? Szíve — maradt még valakinek? . . .

. . . Fent a templom-sorról csúszkálva, bukdaesolva szalad egymás után négy-öt ember. Férfiak. Egyenruhájuk faeserő víz, arcukba ver a vihar, zápor, kezükben fegyver s a szívükben — az eskü . . .

Jönnek a csendőrök . . . Jön Névtelen tiszthelyettes, Bárki csendőr meg a többiek . . .

Hát ki van széles a határban más most kint a vesztő fergegben, mint ezek az emberek? Ki nem félti e viharral szemben féregnyi életét? Ki van mindenütt legelől a veszedelemben? Ki az, kik azok, akik nem törődnek élettel, otthonnal, egészséggel, — a sajátjával, ha más kér, sír, jajgat, bajban van és küzd a kétért?!

Jönnek a csendőrök . . .

Még tépik, verik egymást a lángszallagos fellegek, de már túl a községen s arra Nagyrét felől világosság kél vékony csikban . . . A Szilas csak úgy bömböl s hányja tajtékos forgatagjait, ahonnan az a négy-öt ember életüket verekszik vissza a kegyetlen haragú egektől . . .

Aztán másnap apró betűs hír közli az ujságban, — nem is mindegyikben: „ . . . s az ítéletidő borzalmas pusztításaiban az ottani csendőrség emberfeletti küzdelemben négy embert mentett ki a hegyekből alázuhanó víztömeggel óriásira dagadt Szilas-patakból.“ Semmi több . . .

Nem is kell több. Ami onnan elmaradt, azt megadja a közönség apraja-nagyja, véne, fiatala, mikor messziről megsüvegeli büszke tekintettel azt a hallgatag, magabizó „falujabeli“, derék négy-öt csendőrt . . .

elmélettel jár, inkább gyakorlati ügyességeket feltelez, amelyet az értelmes ujonge aránylag könnyen sajátít el. A kivonulás a szellemét nem fárasztja, sőt felüdíti, mert mindaz, amit ott lát és hall, az ő értelmi fokához van mérve, kézzelfogható és könnyen érthető. Úgyes oktató mellett az ujoncok szívesen vesznek részt a kiképzésben, ambiciójuk, hogy egymást felülmúlják az ügyességben s a jó oktató mindig talál módot rá, hogy a kiképzésnek olyan formát adjon, amely felkelti és fenn tartja az érdeklődést.

Ezzel szemben az elméleti tanulás már nagy munkát jelent a próbacsendőröknek. Szellemi munkával nem foglalkozó szántóvető ember szívesebben felszánt egy hold földet, mint hogy egy levelet megírjon. A próbacsendőr memóriája is eleinte bizony nehezen működik, egy-egy paragrafus megtanulása nagyobb szellemi munkát jelent a számára, mint egy szellemileg trenirozott embernél tíz-húsz oldalnak a betanulása. És a hat hónap alatt nincs, mert nem lehet pihenés; az idő rövid, az anyag pedig aránylag nagy. Minden átmenet nélkül, máror-holnapra kerül a próbacsendőr a szinte teljes szellemi tétlenségéből a legintenzívebb szellemi munkába, hasonlóan ahhoz, aki életében sohasem vágott fát és aztán egyszerre öt öl fa felvágására vállalkozik. A hirtelen átmenet elijesztően hat és erősen csökkenti az önbizalmat. A legteljesebb dicséret illeti derék próbacsendőreinket, mert a szellemi gyakorlat hiányát lankadatlan szorgalommal pótolják s kötelességüknek a legszebben megfelelnek; vizsgáikon valóban mintaszerű haladásról tesznek tanúságot. De én arra gondolok: vajjon nem lehetne-e az aránylag könnyebb munkát a nehezebbel váltakoztatni, nem lehetne-e az elméleti kiképzést mondjuk már az ujonckiképzés második felében megkezdeni s azt nem hat hónap alatt, hanem egy év alatt befejezni úgy, hogy a hét bizonyos napjait katonai, más napjait pedig elméleti kiképzésre fordítanák. A szellemi munkában kifáradt agy egy-két napi pihenést, felüdülést nyerne a kivonulásban, viszont a tanteremben a gyakorlat fáradalmait lehetne kipihenni. Ezenkívül azt hiszem, hogy a szép és esős napokat is könnyebben lehetne a kiképzés szempontjából kihasználni, ha bizonyos mértékben az iskolaparancsnokra is lenne bízva, hogy ma katonai vagy elméleti kiképzéssel foglalkozzék-e?

Természetes, hogy az elméleti kiképzést nem lehet addig megkezdeni, amíg az ujoncok az örsön bármilyen rövid ideig gyakorlati szolgálatot nem teljesítettek. Az általam említett esetben tehát az ujoncokat nem egy év, hanem hat hónap elteltével lehetne két hónapra az örsökre kihelyezni; az iskolába való visszamenetelük után folytatódna a katonai kiképzés és megkezdődne azzal párhuzamosan az elméleti. Én ezt nem tartanám lehetetlennek: hat hónap alatt az ujonge katonailag már annyira ki van képezve, hogy a puskát a kezébe lehet adni és szükségéből járőrtársnak is lehet alkalmazni.

A próbacsendőrök elméleti kiképzésének módszere tekintetében eltérők a vélemények.

Amint már említettem, a próbacsendőrökre nézve az elméleti tanulás aránylag nagy szellemi megterhelést jelent. Ezt a megterhelést azonban nem csak maga a tény okozza, hogy tanulnia kell, hanem, hogy maga a megtanulandó tananyag is

A Johannita-rend lovagjai szeptember 6-án átnyújtották Kormányzó Úr Öfömméltóságának a rend jelvényeit. Öfömméltósága a rend lovagjaival beszélget.

teljességgel újszerű előtte. Mindaz, amit meg kell tanulnia, teljesen kívül áll az ő eddigi nemcsak fogalomkörén, hanem szóbőségén is; nemcsak új szavakkal, hanem ezek révén olyan új, idegen fogalmakkal kell megismerkednie, amelyeknek felfogására és megértésére addigi ismereteiben nem talál alapot. A gyermek könnyen, játszva tanul, nemcsak azért, mert szellemileg friss, hanem azért is, mert a tanulást olyan fogalmakon kezdi, amelyeket mind jól ismer, a kutyán, macskán, karikán stb. és csak fokozatosan halad felfelé a fogalmak skáláján. A próbacsendőr fogalomkörét az élet kiterjesztette ugyan, de még mindig nem annyira, hogy pl. elvont jogi fogalmakat megérteni és egymástól megkülönböztetni tudjon, hogy az egyes deliktumok közötti finom nüanszokat felismerje, hogy erkölcsi tulajdonságok tartalmával tisztába jöjjön, meg tudja magyarázni, hogy pl. mi a közbiztonság és az állambiztonság stb. stb.

Ezért nem képes mindenik próbacsendőr arra, hogy valamit, amit elolvasott vagy megtanult „a saját szavaival“ visszaadjon, mert ha a fogalommal magával úgy-ahogy tisztába is jönne, hiányzik a szóbősége ahhoz, hogy annak kifejezésére azonos értelmű más kifejezéseket találjon, más gondolatmenetet és mondatfűzést alkalmazzon, mint amilyet a könyvben olvasott. Ehhez már egy bizonyos szellemi gyakorlatra van szükség, annak megszerzésére pedig hat hónap túlságosan kevés.

Arra mindenesetre törekedni kell, hogy a próbacsendőr azokat az egyszerűbb dolgokat, amiket tanul, meg is értse, de az egész anyag tökéletes megértésére való legtöbbször amúgyis csak meddő idővesztéssel járó törekvés helyett több reális hasznot várnék az anyag szó szerinti betanultatásától.

Mindenki tapasztalhatta önmagán, hogy amit egyszer akár gyermekkorában is szó szerint megtanult, azt soha életében el nem felejt, míg a csak „tartalmilag“ megtanultak nagy része legalább is részleteiben aránylag hamarosan feledésbe megy. Az, amit a próbacsendőr az első elméleti kiképzés alatt tanul, a csendőrségi szakismereteknek olyan ábécéje, amelyre egész csendőrségi szolgálati ideje alatt szüksége lesz, egyáltalában nem végez tehát hiábavaló munkát, ha azt szó szerint megtanulja. Ez különben sokkal könnyebben is megy neki, mint a tartalmilag való tanulás, mert ez a szellemi munkának inkább csak a technikája.

Arra aztán, amire a hat havi elméleti kiképzés alatt nincsen idő, t. i. a megtanultak feldolgozására, megértésére, az őrsparancsnok hivatott. Az iskolából az őrsre kikérült próbacsendőr és fiatal csendőr kezd mindazzal, amit az iskolában tanult, a gyakorlatban találkozni. Amit az iskolában hiába próbáltak neki magyarázni, arra most kezd magától is reájönni. Az őrsparancsnok pedig az oktatások során előszedegeti a csendőr fejéből mindazt, amit az iskolában értelem nélkül bema-golt, először a szavakat, aztán a mondatokat s így tovább. Az értelmetlen szavak kezdenek értelmet kapni, az értelem világosodik s a gépiesen hadart szavakat lassan-lassan pótolni kezdik a „saját“ szavak. Ehhez azonban idő kell. Egy, két esztendő, néha még több is.

Igaz, hogy szó szerint való tanulást mindenféle iskolában üldözik. Ez természetes is, mert az iskolákban a már egyszer tanultakra nem lehet újra visszatérni. Ott mindenkinek azonnal meg kell értenie az anyagot, mert különben nem lehet továbbmenni. Hiszen az ideális nálunk is ez volna, csak hogy mi nem fordíthatunk esztendőket az elméleti

kiképzésre, jobban mondva az általános intelligenciát fejlesztő előkészítő oktatásra, nekünk rövid idő alatt sokat kell végeznünk. Egyébként az iskolákban is azt, amiről azt akarják, hogy a tanuló jól megjegyezze magának és soha el ne felejtse, szószerint tanultatják, sőt a könnyebb megtanulhatóság kedvéért még versbe is foglalják. A latin prepozíciók: „Ante, apud . . .“ versecskéjét bizonyára senki sem felejtette még el; éppen így nem felejtje el még szakasparancsnok korában sem a Szut. vagy Btk. paragrafusát az a próbacsendőr, aki azt egyszer szószerint betanulta.

Különbség egyébként nincs a lényegben, csak az időben. Az anyagot mindenképpen tudni fogja, szószerint is, értelmileg is, csak hogy nem hat hónap, hanem egy-két év alatt.

Amint már említettem, a levizsgázott és véglegesített csendőrök szolgálatteljesítés végett az őrsökre kerülnének ki. Ezzel most már a csendőrségi oktatás és kiképzés fontos fejezetéhez, az őrsön való oktatáshoz érkeztünk el. Ezt egy kis számításal kell kezdenem.

A háború előtt és után az őrsök számára kiadott napirendek napi 4—5 órai foglalkozást írtak elő. Hogy a számításom minél realisabb legyen, csak a délelőtti előírva volt három órát veszem figyelembe, a délutáni foglalkozást nem, mert az legtöbbszörre ugyanis csak írásbeli és számtani feladatok kidolgozásával, egyezményes jelek rajzolásával, parancsok felolvasásával stb., tehát nem a tulajdonképpeni elméleti oktatással telt el. Az év 365 napjából körülbelül összesen 215 napot számítsunk le a külszolgálatban töltött időre, szabadságra, betegségekre stb. Marad tehát egy évben 150 olyan nap, amelyen a csendőrnek az őrsön az előírás szerinti foglalkoznia kellett. Napi 3 foglalkozási órát számítva tehát, a csendőrrel évenként 450 órát kellett foglalkozni, beleértve ebbe azt az időt is, amelyet a csendőrnek egyedül kellett a maga önképzésére fordítania. Egy 15 éves csendőrnek tehát 15×450 , vagyis 6750 órát kellett iskolában töltenie, vagyis többet, mint amennyit egy öt középiskolát végzett ember heti 30 óra mellett az öt tanéven keresztül az iskolában eltöltött.

Ezt csak annak a dokumentálására számítottam ki, hogy az oktatásra, illetve tanulásra fordított ilyen nagy energiával mennyire nem állottak arányban a követelmények és hogy mennyire nem túlzott kívánság az, hogy a csendőr legalább azt a keveset, amit tudnia kell, valóban tudja is. Ezzel szemben azt kellett tapasztalni, hogy a tudás az oktatási órák számával nem egyenes, hanem fordított arányban állott s nem emelkedő, hanem ellenkezőleg, hanyatló tendenciát mutatott. Valahol tehát hibának kellett lennie, vagy a követelményekben, vagy azok kivitelében.

Volt is hiba és pedig azt hiszem, hogy mind a kettőben.

A legénység kiképzése az iskolák és a tanfolyamok feladata. Az őrs nem tud kiképezni, mert az őrsön hiányzanak a kiképzés előfeltételei. Az őrsön csak önképzés folyhatik az őrsparancsnok felügyelete és vezetése mellett. Ez pedig nagy különbség.

A követelmények fokozásával nem mindig segíthetünk a dolgon, mert aki a kisebb követelményeknek nem felel meg, a nagyobbak még kevésbé fog megfelelni. Mindenkire csak akkora terhet kell

rakni, amekkorát elbír, de azt aztán meg is kell követelni.

Az őrs megterhelésénél például nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a lényeges terhet, amely már rajta van: a közbiztonsági szolgálatot, mert az egyik oldalon reáarakott terhet csak úgy bírja el, ha a másik oldalon viszont könnyít magán; másrészt meg minden saját súly csak a hasznos teher rovására van. Az önmaga igazgatásával (kiképzés, gazdaságkezelés, belső adminisztráció stb.) túlterhelt őrsöt leginkább talán egy régimódi gőzgéphez lehetne hasonlítani, amelynek vontatóképessége száz métermázsa, de ezzel szemben a maga alkatrészeinek, szenének, vízének stb. súlya nyolcvan métermázsa, tehát csak húsz métermázsa hasznos terhet tud vontatni.

Ahhoz, hogy valakit bármiben teljesen újonnan kiképezni lehessen, idő, zavartalan foglalkozási lehetőség, minden más szolgálati gondtól mentes oktató és tanuló és előre megállapítható és betartható oktatási program szükséges; mindezek az őrsön hiányzanak. Ahhoz azonban, hogy a csendőrök a már tanultakat felfrissítsék, átismételjék s hogy már megszerzett ismereteiket bővítsék, az őrs szinte ideális lehetőséget nyújt, de azt is csak egy bizonyos határig. A *kellnek* és a *lehetnek* mindig egyensúlyban kell lennie.

Elsősorban ebben vélem én feltalálni az őrsbeli foglalkozás aránylag gyenge eredményének főokát. A napi 4—5 órai foglalkozás néha valóban soknak tetszhetett s ezen a címen azután az őrsparancsnokok egyáltalában semmit sem csináltak. Volt őrsparancsnok, aki hónapokon át nem tartott naponta *egy* óra foglalkozást sem azért, mert: „a napirendet nem lehet betartani“, vagyis mert naponta *öt* órát úgy sem lehet oktatni.

A Szut. a napi foglalkozás idejét napi 2 órában állapítja meg. Az az őrsparancsnok, aki azt állítja, hogy alárendeltjeivel napi 6, illetve 4 külszolgálati óra mellett sem ő, sem a helyettese nem képes naponta átlag 2 órát foglalkozni, nem mond igazat. A Szut. napirendjének a pontos betartását igenis meg lehet és a legnagyobb szigorral meg is kell követelni. Akkor pedig már csak az van hátra, hogy az őrsszel szemben támasztott oktatási igényeket az őrsparancsnok és a legénység havi körülbelül 48 órai teljesítőképességével összhangba hozzuk s máris hatalmasat léptünk előre az eredmény felé.

Egy második dolog lenne, amivel az őrsön folyó oktatást, illetve önképzést meg lehetne könnyíteni: annak központi irányítása.

Ezt olyanformán képzelem el, ahogy pl. a különböző előkészítő magántanfolyamok az úgynevezett levelező oktatást végzik. Azt a tananyagot, amelyet a csendőrnek az őrsön el kell végeznie, két évre, vagyis 104 hétre lehetne beosztani. (Egy év talán kevés lenne). Az őrsök minden hónap elején megkapnák az illető hónapnak hetekre beosztott és *rövid magyarázattal kísért* tananyagát. Ezeknek az útmutatásoknak az alapján magyarázna az őrsparancsnok és tanulna a csendőr is. Nagyon sok helytelen magyarázatnak és téves nézetnek lehetne ilyen módon elejét venni. Ezekre a levelekre csak az első két évben, vagyis csak addig lenne szükség, amíg az egész tananyag át van

véve, a következő években azokat bekötve tovább lehetne használni. Ha már most az egész tananyag át van véve, a harmadik, negyedik évben tovább lehetne menni s azok számára lehetne oktatóleveleket kiadni, akik magukat az előirt és kötelező anyagnál tovább akarják képezni. Négy év alatt ideális tanulmányi program és útmutató lehetne az örsök kezében. Azt hiszem, minden szárny- és iskolaparancsnok bajtársam örömmel elvállalná egy-egy heti tananyagának az illetén feldolgozását (másodszor már nem is kerülne a sor mindenkire), a kinyomatás és továbbítás kérdését pedig a Csendőrségi Lapok keretében talán nagyobb nehézség nélkül meg lehetne oldani.

Ezzel némileg megoldást nyerne egyelőre a tankönyvkérdés is. A csendőrségi belső és közbiztonsági szolgálatot s az azokkal kapcsolatos teendőket egész kis könyvtárnyi utasítás, szabályzat, törvény, rendelet stb. szabályozza s ezekben a csendőr tanulnivalói annyira szét vannak szórva, hogy a csendőr elveszti felettük az áttekintését. Ezért bizonyára mindenki örömmel fogja üdvözölni Tihanyi Ferenc százados úr vállalkozását, aki a sok utasításból, szabályzathoz, törvényből stb. kiszedte mindazt, amit a csendőrnek tudnia kell s a közeljövőben kiadja. Az oktatóleveleknek emellett megvolna még az az előnyük is, hogy nemcsak magát a megtanulandó anyagot, hanem annak rövid magyarázatát is tartalmazzák.

Igen ám, csak hogy minden hiába, ha hiányzik minden eredmény legfontosabb feltétele: az ambíció. Minden tisztességes emberben benne kell lennie az ambíciónak, hogy a maga hivatásában megfeleljen; de már a felfelé törekvés, a szellemi tökéletesedés vágya s a tudásnak önmagáért való áhítzása már nem mindenkinek sajátja. Azt tehát, akit ideális szempontok nem befolyásolnak, arra kell kényszeríteni, hogy reális szempontokból, önérdékből foglalkozzék a maga szellemi művelésével.

Ezzel szemben én úgy láttam, hogy az önképzés alapvető fontosságával ellentétben az önképzés szükséges volta nálunk nem volt eléggé aláhúzva, nem volt a csendőrnek eléggé az egyéni érdekévé téve, hogy az önképzésével foglalkozzék.

A próbacsendőr vizsgajegyzőkönyvi kivonata irattárba kerül; még a minősítvényében sincs megemlítve, hogy a vizsgát melyik tantárgyból milyen eredménnyel tette le. Később az örsön a csendőrt már csak az örsparancsnok osztályozza a vizsgalapon, minden további jó vagy rossz következmény nélkül. Az, hogy a csendőr az önképzésével egyáltalában foglalkozik-e vagy sem és milyen eredménnyel, a minősítvényében nagyon általánosan szerepel ugyan, de semmiféle előnynek vagy kedvezménynek, amelyben a csendőr részesül vagy részesülhet, nem kimondott feltétele az önképzésben felmutatandó jó eredmény. Vagyis: a csendőrré nézve a maga boldogulása szempontjából szinte közömbös, hogy az önképzésben jeles, jó vagy elégséges eredményt mutat-e fel, ha egyébként nincs ellene kifogás, legfeljebb ha az önképzést már felütően elhanyagolja, akkor megfenyítik miatta.

Már pedig azt, hogy a csendőr oktatására fordított idő és fáradság kárbaveszett-e vagy sem, hogy valaki ambicionálja-e a hivatását, vagy sem, nem lehet ennyire mellékes körülménynek tekinteni.

Igenis: a több tudású, szorgalmas csendőrt mindenütt és mindenben előnyben kell részesíteni a hanyag és tudatlan csendőrrel szemben. A magasabb rendfokozatba való előléptetésnek egyenesen feltételévé tennem az önképzésben tanúsítandó legalább elégséges eredményt, örsparancsnokképző tanfolyamba pedig csak azokat minősíteném, akiknek legalább általános jeles a tanulmányi eredményük.

Ehhez azonban mindenekelőtt az szükséges, hogy az osztályzatoknak nyomuk maradjon.

Az örsön való oktatásnak a jelenlegi beosztását, hogy t. i. az örsparancsnok hetenkint számonkéri a tananyagot és osztályozza az eredményt,

Amit vissza kell szerezniünk: A brassói városháza.

helyesnek tartom. Az örsparancsnok által adott osztályozás azonban csak a maga tájékoztatására szolgálhat, de nem lehet alapja pl. a tisztí elöljárók véleményének. A tisztí elöljáróknak, elsősorban pedig a szárnyparancsnokoknak nem a vizsgalapokból, hanem személyesen kell meggyőződnie arról, hogy melyik alárendeltjük mennyit tud. Erre pedig ma csak két lehetőség áll rendelkezésre: a fogalmazványok átvizsgálása és a szemle.

A fogalmazványokból a szárnyparancsnok tényleg sokat láthat. Állandóan figyelemmel kísérheti minden egyes alárendeltjének munkáját, szorgalmát, igyekezetét és haladását. Módjában áll — bár írásban, tehát korlátolt keretek között — őket oktatni is, mégis az a kép, amelyet a szárnyparancsnok alárendeltjeiről a fogalmazványok átvizsgálása alapján kap, egyáltalában nem elegendő az illető csendőr tudásbeli értékének az alapos elbírálásához.

A fogalmazványokban nagyon sok a sablon. Olyan fogalmazvány, amelyből szerkesztőjének tudására konkrét következtetéseket lehetne levonni, aránylag nem sok van. Ugyancsak ritkán lehet a fogalmazványból a csendőrnek a nyomozás során tanúsított helyes vagy helytelen eljárására, eredményeire és hibáira következtetni, mert a fogalmazvány a nyomozásnak csak az eredményét tartalmazza, nem a cselekmény kiderítésének részleteit. Egy 4 oldalas fogalmazványt sokszor nagyobb és nehezebb munka előz meg, mint egy 20 oldalast. Sok függ attól is, hogy a csendőr hogy fogalmazza meg a feljelentését: az ügyes fogalmazó elrejti a hibát, az ügyetlen megnagyítja. És azután: csendes örskörletben nincs fogalmazvány, legfeljebb csak egynéhány kihágás, a csendőrnek tehát — legyen egyénileg bármilyen kiváló is — nincs alkalma ezt bebizonyítani, mert nincs mit nyomozzon és feljelentsen. Egyszóval: a fogalmazványok átvizsgálása kiváló *segédeszköz* az alárendeltek megismerésére és elbírálására, de egymagában erre nem elegendő.

Hogy pedig a szemle a mai formájában mennyire nem elegendő, azt szárnyparancsnok bajtársaimnak nem kell bizonyítanom.

Ilyen körülmények között a szárnyparancsnok valóban nem tehet egyebet, mint hogy alárendeltjeinek tudását úgy minősíti, ahogy ismeri: általánosságban. A többi szemlélő, akik a csendőrt még kevésbé ismerik, mint a szárnyparancsnok, csak futólagos benyomások alapján adnak róla a vizsgálóra, minősítvényi jegyre reávezetett egy-két szavas megjegyzésben véleményt. Egészen természetes, hogy az ilyen vélemény — amely pedig a csendőr sorsára a szemlélő tudtán és talán akaratán kívül is nem egyszer döntő fontosságú — nem mindig fedti azt a véleményt, amelyet ugyanaz a szemlélő adna az illető csendőrrel, ha alaposabban megismerhetné.

A legénység tudásbeli színvonalának emelése végett minden csendőrt köteleznék arra, hogy az örsön átveendő egész tananyagból minden két évben egyszer a szárnyparancsnok előtt a szárny székhelyén vizsgálózzék.

Ha egy szárny állományát átlag 90 főre tesszük, úgy minden hónapra 3—4 vizsgáló jutna, vagyis teljesen elegendő lenne, ha a szárnyparancsnok havonta egy napot erre a célra fordítana. Legjobb lenne a hónap mindig ugyanazt a napját (ünnep esetén a következőt) kijelölni. Minden csendőr bejelentené, hogy körülbelül melyik hónapban óhajt vizsgáztatni s ennek alapján a szárnyparancsnok mindenki számára hónapokkal előbb terminust adna. A vizsga a szárnyparancsnokság székhelyén történne s azt két évenként meg kellene ismételni (ha a tananyag két évre lenne beosztva). A szárnyparancsnok minden vizsgálót minden tantárgyból külön osztályozna.

Abban az esetben, ha a szárnyparancsnoknak az örsökkel való gyakoribb érintkezése megoldást nyerne (ami a szárnyparancsnokoknak motorkerékpárral való ellátása révén volna lehetséges), akkor a vizsgát esetleg úgy is meg lehetne oldani, hogy a szárnyparancsnok szállna ki az örsökre és a vizsgát ott tartaná meg.

Erről a — mondjuk — szárnyparancsnoki vizsgáról lehetnek eltérőek a vélemények, egy

azonban bizonyos: a szárnyparancsnokot szemlék alkalmával tehermentesítének, de lehetővé tennék számára azt is, hogy alárendeltjeinek elméleti tudásáról ne csak felületesen, hanem valóban alaposan meggyőződjen. A legénységre a vizsgák serkentően hatnának és kényszerítének, hogy tudását minden két évben revízió alá vegye, mert hiszen teljesen készületlenül nem állhatna vizsgára. A vizsgán nyert érdemjegyek maradandó nyomot hagynának a csendőr minősültségében, mindenkinek fontos érdeke lenne tehát, hogy azokon minél jobban megfeleljen.

Jónak gondolnám, ha a legénység számára úgynevezett *leckekönyvek* rendszeresítetténeek. A leckekönyv nem volna egyéb, mint zsebalakú bizonyítvány-ürlapok egybekötött füzeté és arra szolgálta, hogy abba minden néven nevezendő vizsgának, amelyet a csendőr az ujonckiképzéstől kezdve a szakaszparancsnoki vizsgáig letesz, a tantárgyak szerinti részletes eredménye bizonyítványszerűen bevezetessék.

A csendőr a maga hosszabb-rövidebb szolgálati ideje alatt állandó tanulásra van kényszerítve; egyik tanfolyamot a másik után végzi, letesz egy pár vizsgát anélkül, hogy az elért eredményről bármiféle írásbeli tanúsítvány lenne a kezében. A közbiztonsági tevékenységről tevékenységi naplót vezet, amelynek a kivonatát dicséreti, jutalmazási stb. javaslatokhoz csatolni kell; nem volna-e logikus, hogy éppen így a maga önképzése terén elért eredményről is írásbeli dokumentummal bírjon s azt az előjáró parancsnokságok mindig megtekintsék, valahányszor a csendőr egyéni értékét elbírálni akarják? A közbiztonsági szolgálat terén elért eredményekért már nagyon sok csendőr kapott dicséret okiratot, de azt még nem olvastam, hogy egy csendőr csak nyilvános dicséretben is részesült volna az önképzésben tanúsított előmenetelért, mert az utóbbiról az örsparancsnok feljegyzéseim kívül semmiféle írásbeli dokumentum nem áll rendelkezésre, a szemlék alkalmával oktatásra fordítható néhány óra pedig az egyes csendőrök igazi tudása tekintetében csak felületes tájékozást nyújthat.

A leckekönyvben a csendőr minden tanfolyam végén, amelyet elvégez és minden vizsga után, amelyet a szárnyparancsnok előtt letesz, formális és hivatalos bélyegzővel ellátott bizonyítványt kapna. A leckekönyvet addig, amíg a csendőr szolgál, az örsparancsnok őrizné meg, a testületből való kiválás esetén pedig azt a csendőr kézhez kapná. A leszerelt csendőrök legnagyobb része polgári alkalmazásban helyezkedik el: mennyire segítségére lehet az elhelyezkedésben egy olyan kis bizonyítványgyűjtemény, amelyben az egész szolgálati ideje alatt pl. csupa kiváló és jeles érdemjegyet kapott. Igaz, hogy a legénységnek aránylag csak kis része helyezkedik el olyan polgári pályán, ahol a csendőrségnél tanultakat gyakorlatilag értékesíteni tudja, de mégis: a mai közzelfogás sokat ad a bizonyítványra s az egyén általános szellemi értékeit és intelligenciáját mégis csak a felmutatott bizonyítványai alapján bírálják el, ha az mindjárt nem államérvényes iskolai, hanem csak szakbizonyítvány is. Nem hiszem, hogy sok olyan csendőr akadna, akinek közömbös lenne, hogy a leckekönyvében kiváló vagy csak elégséges

Almaszüret a tiszakeszii őrön.

érdemjegyek szerepelnek-e? A vizsgalapot természetesen a lecke-könyvek mellett is megmaradhatnának, de csak az őrparancsnok számára. Minden szárnyparancsnoki vizsga után új vizsgalapot lehetne kezdeni, csak talán a jelenleginél könnyebben kezelhető, kisebb alakban.

Az őrökön levő legénység tanulmányi eredményének növelését célzó intézkedések között első helyen kellett volna említenem annak a szükségességét, hogy a szárnyparancsnok az őrseivel gyakrabban érintkezessék s hogy többek között az őrökön folyó oktatásnak is ne csak ellenőrzője, hanem a lehetőség szerint irányítója is lehessen. Az, hogy a szárnyparancsnok magában az oktatásban tevékeny részt vegyen, még akkor sem lenne megvalósítható, ha őrseire minden hónapban kiszállana, mert hiszen őrökönként és havonként úgyis mindössze legfeljebb 4–5 óra állana rendelkezésére, már pedig ez is túlságosan kevés lenne ahhoz, hogy ezen a téren személyes eredményt tudjon elérni. Erről, számolva a mi nem változtatható szétszórt elhelyezésünkkel, sajnos, le kell mondanunk. Ezzel szemben azonban talán lehetséges lenne az, hogy a szárnyparancsnok szemléinek a száma a mainak legalább a kétszeresére emeltessék. Ezáltal lehetőségessé lenne téve, hogy a szárnyparancsnok a mainál intenzívebben kísérelje figyelemmel az egyes őrökön az oktatás menetét; irányítást adjon az őrparancsnoknak, felhívja a figyelmét kiküszöbölendő hibákra és hiányosságokra, segítsen ott, ahol nehézséget lát és főleg,

hogy az oktatottakat érdemben, lényegükben is ellenőrizze s ezáltal elejét vegye annak, hogy a legénység helyt nem álló dolgokat tanuljon meg.

Erről a témáról (a szárnyparancsnokoknak az őrökkel való gyakoribb érintkezéséről) különben egész sor közlemény jelent már meg a Csendőrségi Lapokban, az azokban foglaltakat felesleges ismételnem. A kérdés megoldása nem lehetetlen, pénzbe kerül ugyan, de nem annyiba, hogy a dolgról beszélni ne lehetne. A jóakarát minden részről megvan hozzá és ez a fő.

Sokszor hallottam már az ellenvetést: nincsen szükség arra, hogy a csendőr legénység elméleti képzésére túlságosan nagy súlyt helyezünk. A csendőrségi szolgálathoz nem elméleti, hanem gyakorlati tudásra van szükség, az pedig megvan. Az az öreg csendőr, aki az iskolában nem is felel meg mindenben a követelményeknek, a gyakorlati szolgálatban még jól beválhatik, mert megvan a hosszas csendőrségi szolgálata és az ezzel járó gyakorlata. Nem az a fontos, hogy el tudja mondani a lopás paragrafusát, hanem, hogy kiderítse a lopást és elfogja a tolvajt. Ezzel szemben lehet olyan csendőr is, aki úgy fujja a paragrafusokat, hogy öröm hallgatni, azért egy testi sértést sem tud kideríteni, mert nincs meg a gyakorlati tapasztalata ahhoz, hogy elméleti tudását a gyakorlatban értékesítse.

Hát ez igaz is, meg nem is.

Minden szellemi munkával járó foglalkozásnak, bármilyen gyakorlati legyen is az, van elmé-

lete és gyakorlata. A favágáshoz, a csizmakészítéshez vagy a vakoláshoz talán nincs szükség elméleti tudásra, elég, ha az illető gyakorlatilag tud fát vágni, csizmát csinálni vagy vakolni. De már annak, aki például házat akar építeni, nem elég az, hogy falat rakni és vakolni tud, annak már el kell sajátítania a házépítés elméletét is, mielőtt hozzáfogna házat építeni. Pedig a házépítés már mégis csak gyakorlatibb mesterség, mint a nyomozás. Egyébként itt nagyon nehéz éles válaszfalat vonni s megállapítani, hogy hol végződik az elmélet és hol kezdődik a gyakorlat vagy fordítva, mert hiszen a legtöbb elmélet nem más, mint a mások által megszerzett nagyon is gyakorlati ismeretek összesége. A mi elméletünk meg különösen az. Aki filozófiával foglalkozik, az valóban tiszta elméletet tanul, amelynek a gyakorlati élethez nem sok köze van; de már például az a mérnök, aki a differenciális vagy integrális számítást tanulja, tulajdonképpen nem elméleti, hanem a maga szempontjából gyakorlati dolgot tanul, mert bármennyire elmélet is a felsőbb matematika, nélküle sem házat, sem hidat építeni, sem gépet konstruálni nem tud.

Abban az elméletben, amit a csendőrnek meg kell tanulnia, semmi olyan nincsen, ami csak elmélet volna és nem egyuttal gyakorlati ismeret is. Azt, hogy ki követ el sikkasztást, a csendőrnek éppen akkor kell a legjobban tudnia, amikor a sikkasztási esetet gyakorlatilag nyomozza, mert hiszen ha a sikkasztás kritériumait nem ismeri, nem tudja megítélni, hogy a gyanúsított egyáltalában elkövette-e a bűncselekményt vagy sem; ha meg elkövette, milyen körülményekre vonatkozóan kell a csendőrnek bizonyítékokat szereznie, elfoghatja-e a gyanúsítottat vagy sem, tarthat-e házkutatást vagy sem stb. stb. Ime, egy egész csomó gyakorlati kérdés, amelyet a legöregebb csendőr sem tud megoldani, ha nem ismeri az elméletet. Nem tudom hány, akár milyen öreg csendőr akadna, aki magától reájönne arra, hogy miként szállítson be bűnjel gyanánt egy szénné égett papirost, ha azt előzőleg a nyomozás elméletében meg nem tanulta; pedig ez is ugyan csak gyakorlati és nem elméleti ismeret.

Nem mondom, vannak olyan ismeretek, amelyeket *csak* gyakorlattal lehet megszerzeni, különösen a nyomozás terén. Azt, pl. hogy az ember ne csak nézzen, hanem lásson is, hogy az embereknek első tekintetre a veséjébe tekintsen, hogy ügyesen tudjon kikérdezni, hogy a házkutatásnál ne csak keressen, hanem találjon is, hogy a megszökött vagy elrejtőzött tettesnek a nyomára jöjjön, mind ezt és még sok minden egyebet könyvből nem lehet megtanulni, ehhez gyakorlat kell. Igen, de ez még nem elég ám, mert a csendőr nem magának, hanem a bíróságnak dolgozik, oda pedig hiába viszi be az elfogott gyanúsítottat, ha nem pontosan azt derítette ki és jelentette fel, amire a bíróságnak szüksége van, hiábavaló munkát végzett.

És aztán még egyet nem szabad elfelejteni. A szolgálati évek egymagukban még nem jogosítanak fel senkit, hogy reájuk hivatkozzék, amikor nem a szolgálati éveit, hanem a *tudása* iránt érdeklődnek. Az, hogy valaki húsz éve szolgál, nem jelenti azt is, hogy az illető húsz évi tapasztalattal és gyakorlattal rendelkezik. Tapasztalatot és gyakorlatot csak ott lehet szerezni, ahol alkalom van rá, de ott is csak úgy, ha az illető törekszik is rá, hogy meg-

szerezze azokat. Magától nem repül a tapasztalat senki fejébe. Az egyik ember öt év alatt több tapasztalatot gyűjt magának, mint más ötven év alatt. Akinek pedig nincsen alkalma arra, hogy gyakorlati tapasztalatokat és ismereteket szerezzen, annak kötelessége magát elméleti téren kettőzött szorgalommal képezni, mert különben elmarad, mindent elfelejt és a húsz év után kevesebbet fog tudni, mint amennyit az első évben tudott.

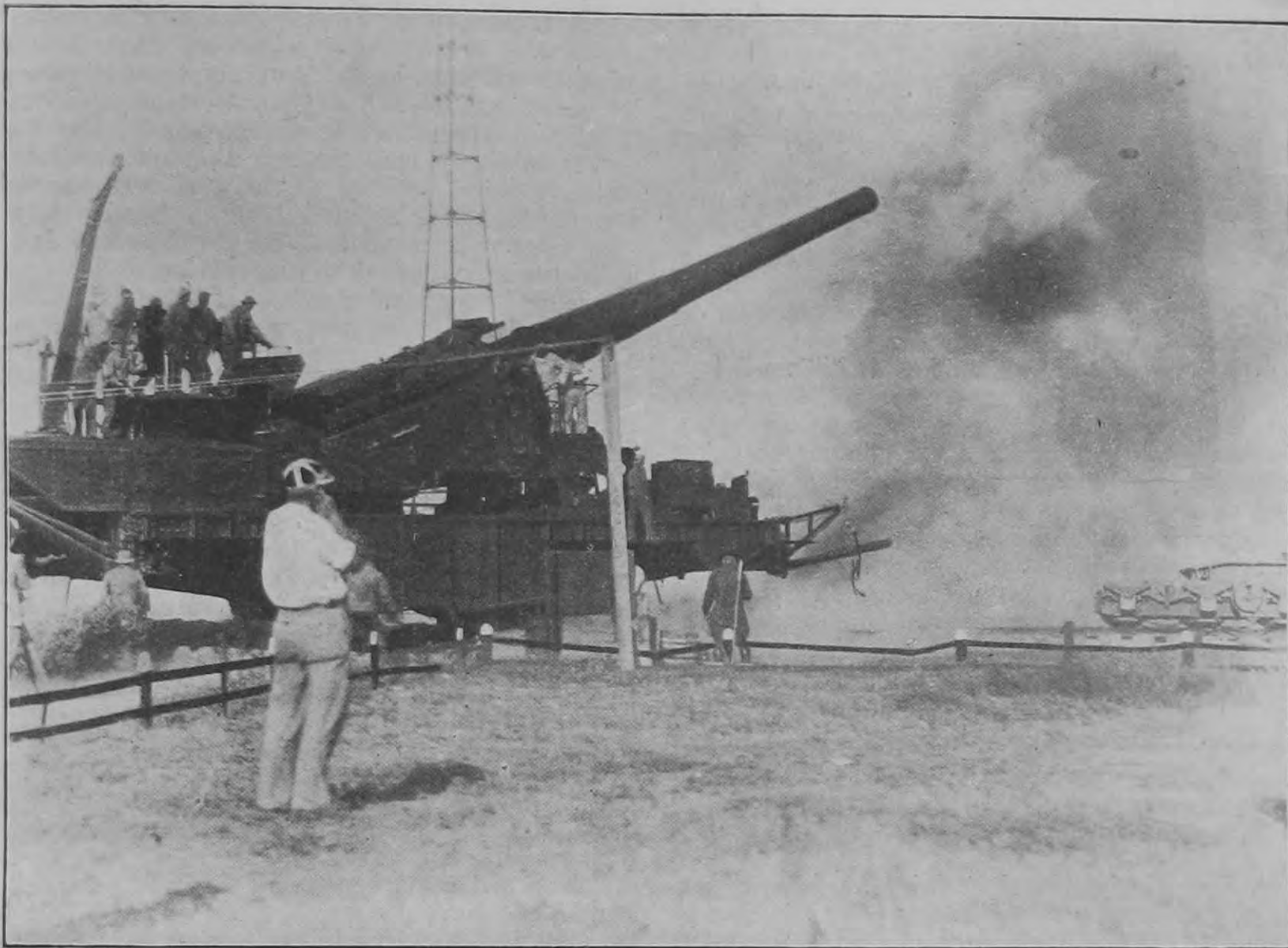
Vegyük csak két orvos példáját, akik mondjuk 20 év különbséggel kerülnek ki az egyetemről. Az egyik, a fiatalabbik, teljes erejével és ambícióval igyekszik arra, hogy a tudását nemcsak megtartsa, hanem fejlessze is, tanul, olvas és a legkülönfélébb betegek százaival foglalkozik. A másik, az öregebbik orvos elhagyott faluba kerül, önképzésével nem foglalkozik, hanem csak az egyetemen szerzett tudásán élösködik; nekifog gazdálkodni, betegei nem igen vannak s azokkal sem törődik többet, mint amennyit muszáj. Vajjon hivatkozhatik-e ez az öregebbik orvos a fiatalabbal szemben arra, hogy ő húsz évvel régebben működik a pályáján; vajjon joggal érezheti-e magát felmentve minden önképzés alól azon a címen, hogy ő 20 éve orvos, *tehát* olyan gyakorlata van, hogy elméletre egyáltalában nincsen szüksége?

Igy vagyunk valahogy a csendőrrel is. Mozgalmas nagy örsökön, ahol a legkülönfélébb bűncselekmények tucatszámra fordulnak elő, ahol tehát a csendőrnek valóban alkalma van tapasztalatokat és gyakorlatot szerezni, ott a gyakorlati tudás ha nem is pótolhatja, de talán csökkentheti az elméleti tudás esetleges fogyatékoságait. Igen, de hány örsünk van ezzel szemben olyan, ahol — hála Istennek — egy néhány kihágáson, lopáson és testi sértésen kívül éveken keresztül nem fordul elő komolyabb bűncselekmény. Szerezhet-e itt a csendőr számbavehető gyakorlatot? Vajmi keveset. A maga mindennapos, sablónszerű teendőinek elvégzésében igen, de azontúl nem. És ha nem, milyen címen gondolja magát feljogosítottnak arra, hogy az elméletet lenézzé és magát mindenféle tanulás alól felmentve érezze.

Nem, ezt nem szabad megtűrni. Minden csendőrnek kötelessége, hogy magát a hivatásában minden irányban, tehát *elméletileg és gyakorlatilag* minél jobban kiképezze. Akinek több és hasznosabb tapasztalatot és nagyobb gyakorlatot sikerült szereznie, az örüljön neki, használja fel a maga és a szolgálat javára, de azt, amit azonkívül meg kell tanulnia, csak tanulja meg.

Meg vagyok győződve róla, hogy az elmondottak szerint a levelező oktatással, a szárnyparancsnoki vizsgával és a lecke-könyvek rendszeresítésével el tudnók érni, hogy legalább azzal, amit az örsökön oktatni kell, minden csendőr feltétlenül tisztában lenne. Itt is főelvnek kell lennie: mindent megkövetelni, amire a csendőrnek valóban szüksége van és semmit, amire nincsen szüksége. Az örsökön jelenleg oktatott csendőrségi tananyagot teljesen elegendőnek tartom.

Az általános műveltség körébe tartozó enciklopédikus tantárgyaknak az örsökön való rendszeres oktatását nehezen gondolnám megvalósíthatónak, mert ahhoz, hogy ezekben a tárgyakban eredményt lehessen felmutatni, a rendelkezésre álló idő túlságosan kevés. A nagyon terjedelmes tananyag

Készülődés az örökbékére: Legújabb típusú partvédő ágyú. Állítólag a legmodernebb fegyver.

különben sem jó, mert a tudást felületessé teszi; mindenhez konyít valamit a csendőr, de semmihez sem ért tökéletesen; olyan lesz, mint a ruca: tud járni is, úszni is, repülni is, de egyiket se jól.

A legénység általános ismereteinek fokozására jól összeállított örskönyvtárak volnának hivatva. Azért hangsúlyozom, hogy jól összeállított örskönyvtárakra lenne szükségünk, mert a háború előtt az örskönyvtáraknál szinte érthetetlen rendszerrel vagy jobban mondva rendszertelenséggel találkoztunk. Minden örskönyvtárnak volt egy kis kb. 15—20 kötetből álló könyvtára, de mert minden munkát a 2000 örskönyvtárra 2000 példányban szereztek be, minden örskönyvtáron pontosan csak ugyanaz a 15—20 mű volt meg. Vagyis ha a csendőr valahol valamelyik örskönyvtárát elolvasta, bárhová, az ország bármelyik örskönyvtárára helyezték is, új olvasnivalót többé soha és sehol nem talált. Így a csendőrségnek volt egy 30—40.000 kötetes olyan könyvtára, amelyben mindössze 15—20 munka volt képviselve. Ez aztán odáig ment, hogy pl. a magyarországi románok mozgalmait ismertető munka a dunántúli örskönyvtáron is megvolt, ahol a románokat csak hírből ismerték.

Teljesen elegendő volna ma egy művet nem 900, hanem mondjuk 5 példányban megvásárolni s azokból az örskönyvtárak számára más és más művekből álló 15—20 kötetes sorozatokat összeállítani. Egy-egy ilyen sorozat — mondjuk 3—3 hónapig maradna az örskönyvtáron, akkor minden örskönyvtár tovább adná a magáét a következő örskönyvtárnak s átvénné egy másik szomszédos

örskönyvtár sorozatát. Így a legénységnek állandóan volna olvasnivalója.

A „Vasárnapi Könyv“ nagyon hiányzik az örskönyvtáron. A legénység szívesen és érdeklődéssel olvasta és sokat tanult belőle. Ha lesz reá pénz, érdemes lesz újra megrendelni.

Az „Általános Ismeretek Tára“-nak az a hibája, hogy túlságosan nagy anyagot akar felölelni s ezért aztán annyira tömör, hogy önképzés céljára nem alkalmas. Kevesebb, a csendőrségnek valóban szükséges elemi ismeretek összefoglalása nem volna hiábavaló munka.

Alapos első elméleti kiképzés és intenzív örskönyvtári foglalkozás mellett a csendőrségnek állandóan meg lehetne tartani a tudásnak azon a fokán, amelyre mint járőrvezetőnek szüksége van, úgynevezett *ismétlőtanfolyamokra* tehát nem volna szükség. Ezek a tanfolyamok nagyon sok csendőrséget elvonnának a közbiztonsági szolgálattól, ha kivétel nélkül mindenkinek el kellene azokat végeznie, de a tanfolyamok sem bírnák a sok tanfolyamot. Az örskönyvtár anyagának átismétlésére nincsen szükség annál, aki azt úgyis tudja.

Csupán 2—3 ismétlőtanfolyamot kellene fenntartani azok a csendőrök részére, akik önképzésüket bármi okból feltűnően elhanyagolják. Ezekkel nem kellene az örskönyvtárat kiüresíteni hagyni: a szárnyparancsnok javaslatára az osztályparancsnok egyszerűen bevezényelné őket az ismétlőtanfolyamba. A tanfolyamparancsnoknak aztán gondja

lenne reá, hogy az illető alapos kiképzésben részesüljön.

Azok a minden tekintetben megfelelő őrmesterek és törzsőrmesterek, akik őrsparancsnokhelyettesekké való kinevezésre alkalmasok, egy 10 hónapos *továbbképző tanfolyamba* kerülnének, amely körülbelül a jelenlegi őrsparancsnokképző tanfolyamnak felel meg. A Szut. szerint ugyanis kisebb őrsökön az őrsparancsnok helyettese törzsőrmester vagy őrmester, nem tisztihelyettes. Ebben az esetben az őrsparancsnok helyettese nem az őrsön levő éppen legidősebb törzsőrmester vagy őrmester lenne, hanem az, akit a továbbképző tanfolyam sikeres elvégzése után erre az állásra éppen úgy kineveznének, mint az őrsparancsnokokat. A helyettesnek gyakran kell az őrsparancsnokot önállóan helyettesítenie sokszor huzamosabb időn át is, de az őrsparancsnok mellett annak otthonléte esetén is fontos szerepet juttat a Szut. a helyettesnek, szükséges tehát, hogy az őrsparancsnoki teendőkhöz legalább szükségeszerű kiképzést nyerjen. Azon törzsőrmesterek számára, akik valószínűleg őrsparancsnokok nem lehetnek, ez a helyettesi állás jelentené az előmenetelt.

(Folytatjuk.)

Uj ügyviteli szabályzatunkhoz.

Irta: SCHREDL VILMOS százados.

A Csendőrségi Lapok f. évi 17. száma ugyan ezen cím alatt az őrsök irodai ügymenetét ismertette a Cs—2. szabályzat alapján. Bár az Ügyviteli Szabályzat III. része, mely a tisztparancsnokságok irodai ügyködését fogja szabályozni, még nem jelent meg, a Cs—2. I. és II. része, továbbá a Szut. magába foglalja mindazon rendelkezéseket, amelyek a szárnyparancsnokok irodai ügyvitelének alapját képezik.

Kétségtelen, hogy a szárnyparancsnokság az a tisztparancsnokság, amely irodai ügyködése útján a közbiztonsági szolgálat irányítására és annak mikénti teljesítésére a legmélyebb befolyást hivatott gyakorolni s ezért a szárnyparancsnokság új irodai ügymenetét fogom ismertetni.

A szárnyparancsnok úgy a régi, mint az új utasítás szerint alárendelt őrsének közbiztonsági tevékenységét, annak vezetését és eredményességét főleg az őrsök iratainak időszakonként való részletes átvizsgálása által végzi.

Az új utasítás ezt az átvizsgálási időszakot a régi 5 nap helyett 1 hónapban állapítja meg.

Az átvizsgálási időszak ezen meghosszabbítása kapcsán aggályoskodó kérdések merültek fel arra nézve, hogy miként végzi ezután a szárnyparancsnok irodai teendőit, mit csinál az irodájában felhalmozódó sok fogalmazvánnyal s főleg, hogy hogyan érvényesítse a szárnyparancsnok befolyását a nyomozások eredményes teljesítésére, ha a fogalmazványokat csak az első nyomozás befejezése után egy hónap múlva kapja kézhez.

Keressük meg az összhangot a Szut. és Csüsz. rendelkezései között s akkor minden kérdésre helytálló választ kapunk.

A Szut. 250. pontja a megelőző szolgálat tekintetében a legideálisabb helyzetet teremti, mert

lehetővé teszi, hogy az őrsparancsnok a megelőző szolgálatot a mindenkori lehetőségekhez és viszonyokhoz alkalmazhassa. A közbiztonsági szolgálat ezen legfontosabb ágában — a megelőző szolgálatban — tehát az őrsparancsnok szabad kezét nyert, de éppen ezen a téren legszükségesebb a széles látókörű, az egyes helyzeteket magasabb szempontokból is megítélni képes tiszt elöljáró — a szárnyparancsnok — beható ellenőrző és irányító tevékenységének érvényesülése.

Ennek megfelelően a Szut. 595. pontja megállapítja a szárnyparancsnok felelősségét a megelőző szolgálat tekintetében, már pedig ennek helyes kezelését 5 napi munkából nem lehet megítélni. A megelőző tevékenységet tehát hosszabb időről — 1 hónapról — kell áttekinteni, mert csak ez esetben állapíthatja meg a szárnyparancsnok, hogy hol, milyen befolyásolásra, nagyításra, avagy intézkedésre van szükség.

Ezenkívül a 5 naponként beérkező fogalmazványokból és szolg. könyvmásolatokból a szárnyparancsnok a szolgálat szabályszerű és célirányos vezetéséről, az ellenőrzés hatályos voltáról sem győződhetne meg s úgy nem lehetett volna megállapítani a Szut. 594. pontban foglalt felelősségét, ami pedig az őrsök eredményes tevékenységének alapfeltétele.

Eltérőleg a régi rendelkezésektől, a Szut. 600. pontja kötelességévé teszi a szárnyparancsnoknak, hogy bizonyos esetekben nyomozó cselekmények foganatosítását rendelje el.

Első pillanatra ez a rendelkezés és a fogalmazványoknak havonként való átvizsgálása ellentétesnek látszik, mert várható-e eredmény a szárnyparancsnok által a Szut. 600. pont alapján megtett intézkedésektől, ha ezek csak a fogalmazványok átvizsgálása után — rendszerint az első nyomozás után 1 hónap múlva — tehetők meg?

A nyomozó járőr tevékenységét közvetlenül az őrsparancsnok bírálja felül, az ő hivatása kiküszöbölni mindazokat a hibákat, amelyeket a járőr a nyomozás alkalmával esetleg elkövetett, az ő és a szakaszparancsnok kötelessége, hogy eredménytelen nyomozati ügyekben a pótnyomozást teljesítsék. (Szut. 578. és 584. p.)

Ezen intézkedésekkel a Szut. lehetővé teszi, hogy az összes, nem nagy fontosságú nyomozások alkalmával a járőrök által elkövetett s a nyomozás eredményességét kockáztató hibákat vagy mulasztásokat az őrs- és szakaszparancsnok még a szárnyparancsnok beavatkozása előtt kiküszöbölhesse.

A tapasztalatok szerint az ilyen kisebb ügyekben a bíróság is csak hosszabb idő múlva — néha hónapok múlva — látja szükségesnek intézkedést tenni s így nincs semmi gyakorlati jelentősége annak, hogy a szárnyparancsnok befolyása ilyen ügyekben is azonnal érvényesüljön.

Egyébként is az őrs- és szakaszparancsnoknak a nyomozásba való beavatkozása folytán rendszerint már annyi idő telt el, hogy a nyomozás eredményességét már nem befolyásolhatja az, miszerint a szárnyparancsnok 10 nap, vagy egy hónap múlva intézkedik-e.

Másként áll azonban a dolog, ha súlyosabb büncselekmény fordult elő.

A Szut. 21. melléklete részletesen felsorolja azokat a rendkívüli eseményeket, melyeket az őrs-

parancsnok a szárnyparancsnoknak bejelenteni köteles. Ennek alapján a szárnyparancsnok a nagybbszabású, közfeltűnést keltett vagy a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető bűncselekményekről a legrövidebb idő alatt tudomást szerez, ezek nyomozásában befolyását azonnal érvényesítheti, a Szut. keretén belül nyomozó cselekmények teljesítését elrendelheti s az ügyre vonatkozó iratokat az azokba való betekintés végett bárkikor soronkívül bekövetelheti.

Véleményem szerint a Szut. 21. mellékletében 12. alatt említett „Közfeltűnést keltett bűncselekmények“ alatt nemcsak az országosan, hanem a helyileg (lokálisan) közfeltűnést, ijedelmet, széleskörű megbotránkozást keltett vagy nagyobb kárt okozott bűncselekményeket is érteni kell.

A szárnyparancsnok egy-egy örs fogalmazványait és szolgálati havi füzetét 2—2 nap alatt köteles átvizsgálni, a szakaszparancsnok pedig a Csüs. 213. pontja szerint 1—1 nap alatt. Az utasítás nem tartalmaz intézkedést arra nézve, hogy a szakasz- és szárnyparancsnok milyen sorrendben vizsgálja át az örsök iratait s így természetes, hogy ezt minden szárnyparancsnok belátása szerint végzi és erre nézve alárendelt szakaszparancsnokai-val is belátása szerint intézkedhetik.

A szárnyparancsnokságnál elő fog ugyan fordulni, hogy egyszerre 4—5 örs fogalmazványa fekszik az irodájában, de ez munkatöbbletet nem okoz, zavart sem idézhet elő, ha a szárnyparancsnok csak azt a csomagot bontja fel, amely átvizsgálásra kerül, az átvizsgált iratokat pedig azonnal összezsomagolja.

Az egy-egy örs fogalmazványainak átvizsgálására engedélyezett időt is — különösen a szakaszparancsnokét — kevésnek találják.

Véleményem szerint azonban a szakaszparancsnok a fogalmazványok átvizsgálását ennyi idő alatt el is végezheti, mert mint a közbiztonsági szolgálatért elsősorban felelős közeg, az örsökkel gyakori meglepések, járőrellenőrzések és pótnyomozások alkalmával állandó érintkezésben van s így a nyomozási ügyek jó részét már keletkezésük alkalmával megismerve, hosszabb vizsgálódás nélkül is nyilatkozhat a Szut. 585. pontjában előírtakra vonatkozólag.

A szárnyparancsnok véleményem szerint a fogalmazványokat és a szolgálati havi füzetet általában 2 nap alatt szintén átvizsgálhatja, mert ha ezen munkát az igen mozgalmas örsök irataival 2 nap alatt nem is végezhetné el, a kevésbé mozgalmas örsöknél megtakarított időt ezen örsök tevékenységének elbírálására fordíthatja.

A szárnyparancsnok a szolgálati havifüzetek és mellékleteinek átvizsgálását a Szut. 600. pontjában foglalt irányelvek szerint végzi s azokból meríti mindazon adatokat, amelyek a Szut. 601. és 602. pontja alapján előterjeszhető javaslatainak, avagy a Szut. 604. pontja kapcsán megtehető intézkedéseinek alapját képezhetik.

Igen előnyös az örsök tevékenységének a szolgálati havi füzetek alapján való elbírálása azért is, mert a szárnyparancsnok ily módon az örsök tevékenységéről már otthon a legbehatóbb és folytonos tájékozódást nyervén, szemléje alatt a legénység megismerésére, oktatására, nevelésére és befolyásolására az eddignél több időt fordíthat.

Végül az irodai tennivalóknak a szolgálati havi füzet rendszeresítése által történt egyszerűsítése tekintetében elég rámutatni arra, hogy a szolgálati könyv öt naponként való lemásolása elmarad és a fogalmazványok felterjesztése nem fog az örsparancsnoknak minden 5. napon gondokat okozni.

Még az átvizsgálásra felterjesztendő iratok borítékolása is az eddignél kevesebb munkával jár, mert a szolgálati havi füzet 3. és 6. rovatában feltüntetett ügdarabokat az iktató számaik szerint való felsorolás nélkül, csak mint a szolgálati havi füzet mellékleteit, a darabok mennyiségének megjelölésével kell a borítékra feljegyezni.

A felsorolt érvek alapján megállapíthatjuk, hogy kétkedésre nincsen semmi ok s a szárnyparancsnokok új irodai ügyvitele egyszerűbb és célszerűbb, mint a régi volt.

A francia csendőrség létszámhiánya.

Pinczés Zoltán százados úr érdekes és a jövő útjára rámutató cikke a csendőrségi utánpótlásról, (Gondolatok a legénységi oktatás és kiképzés reformjához, Csendőrségi Lapok, 1927. szept. 1.) adja a kezembe a tollat. A francia lapokban ugyanis sűrűn találom cikkeket, melyek a francia csendőrség létszámhiányával előnyeiket mondják el. A francia csendőrség meglehetősen nagy létszámhiánnyal küzd ezidőszert, miután Franciaországban egyáltalában nincsen munkanélkülség és a polgári pályák jól fizetett állásai felszívják az embereket. A fluktuáció nagy a francia csendőrtisztletben, aminek az a következménye, hogy a magasabb altiszti állásokra nem jut képzett és kellő intelligenciával rendelkező férfiak. Sok helyen tehát az a helyzet, hogy nemcsak a rendes járőr szolgálattal nem lehet ellátni, de használható örsparancsnok sincs.

Ezeket a bajokat úgy akarnak most segíteni, hogy főképp a vidéki ujságok útján felhívást intéznek a tartalékos tisztetekhez és altisztetekhez, hogy lépjenek be a csendőrtisztletbe, még pedig *egyenesen az örsparancsnoki iskolába*. (École des commandants de brigade de gendarmerie).

A felhívás elmondja, hogy a csendőrsparancsnok helyzete minden tekintetben kedvezőbb, mint a csapat-szolgálat legmagasabb rangú altisztjeié. A tartalékos tiszt számára az örsparancsnoki állás nem jelenti a tiszti rangtól való végleges elbúcsúzást, mert az altiszti állásban eltöltött két esztendő szolgálata után már jelentkezhet a *versaillesi országos csendőrtiszti iskolába* való felvételre.

A csendőrsparancsnoki iskola felvételi vizsgálata nagyon könnyű (est plus abordable) és a vizsgálaton felmutatott tudáson kívül semmiféle más iskolai bizonyítványt nem kérnek. Azt is megírja egy ilyen toborzó felhívás, hogy: „Megmondhatjuk még azt is az aggodalmaskodók megnyugtatóására, hogy még senki sem látott ebben az iskolában nem képesített hallgatót az iskola befejezésekor“ (. . . qu'on n'a jamais vu dans cette école un élève non classé à la sortie).

Az iskola felvett hallgatója mint csendőrnövendék (élève gendarme) 700 franktól 910 frankig terjedő fizetést kap havonta a családi állapota szerint. (1 frank = 22 magyar fillér, tehát ez a fizetés 154—200 pengő tesz ki a mi pénzünk szerint). *Az örsparancsnoki tanfolyam öt hónapig tart.* Elvégzése után örsparancsnokká nevezik ki az élve gendarme-ot, aki maréchal des logis rangot kap 800—1000 frank havi fizetéssel (176—220 pengő), itt is a családi állapot szerint. E zsoldhoz még természetbeni lakás járul, továbbá egy kis kert élvezete.

A munka megfelel a közbiztonsági körlet vezetői állásának. A csendőrsparancsnok mindenkinek használna, mindenkinek szolgálatokat tesz, de viszont mindenkivel szemben független, mert csak a maga katonai előjáróinak van alávetve. Rendszerint nagyobb körletben van a székhelye. *Az örsparancsnok „valaki“ a körletében, aki tekintély és fehérség dolgában je-*

lentékeny szerepet tölt be. Amikor ötvenöt esztendőskorában teljes fizetéssel nyugdíjba megy, még erőteljes, munkabíró ember és válogathat azon bizalmi állások között, melyeket a kereskedelemben és iparban számára felajánlanak.

A létszámhiány okozza egy másik nagy európai esendőrtestületben, az olasz királyi esendőrsegnél azt a jelenséget, hogy a rendes sorkatonai szolgálati idejüket szolgáló ifjak hathónapi csapat szolgálata után már a esendőrseghöz léphetnek át és hátralevő idejüket ott szolgálhatják le. Minthogy az olasz ifjak húszesztendőskorukban kerülnek sor alá, ma a carabinieri testület tagjai csaknem kivétel nélkül igen fiatal emberek. Csak a *maresciallo*-k, az őrsparancsnokok mutatják azt a korbelti érettséget, mely a esendőr külső megjelenésének oly szükséges feltétele.

Kilián Zoltán.

Az örskörlet területének kiszámítása.

Irta: CSEPI BÉLA főhadnagy.

A Szut. 9-ik mellékletében az örskörletleírásnál van egy adat, amely sok őrsparancsnokot ejt gondolkodóba: az örskörlet területe. Vannak, akik egyszerűen úgy oldják meg a kérdést, hogy a régi leírásban szereplő területi adatot írják be, de még többen azok, akiknek fogalmuk sincsen arról, hogy miképpen számíthatják is ki azokat a bizonyos négyzetkilométereket.

Budapesten a közlekedést ilyen közlekedési lámpákkal szabályozzák.

Éppen azért, mert nem boszorkányság annak kiszámítása és mert nagyon egyszerű módszereket is ismerek, itt közlök egy-két módot. Nem újdonságok ezek, a térképpel foglalkozók bizonyára ismerik is, de több mint öt évi esendőriskolai tapasztalatom, hogy nem árt közölni. Általános tudásunkat is gyarapítja, de meg önérzetünket is növeli, ha nem kell minden csekélységért a szomszédba mennünk. És akkor járunk legrosszabbul, ha a község-házán lévő vagy a járásbírósi kataszteri térképekre számítunk, mert azok nem négyzetkilométerekben, hanem négyszögölekben számítanak.

Az egyik módszer a következő:

Az örskörlet határvonalát pontos másolással vigyük át egy papírlapra. Leghelyesebb először egy átlátszó papírlapot teríteni a térképre s azon puha írónnal az örskörlet határát végighúzni. Ügyeljünk, hogy a rajzolás közben az átlátszó papíros el ne mozduljon.

Ha ezzel készen vagyunk, fordítsuk meg az átlátszó papírosra és helyezzük rá a tiszta, fehér papírosra, ügyelve arra, hogy aljazatnak valamely kemény, síma lapot használjunk. Húzzuk ki ismét az örskörlet határvonalát az átlátszó papíron levő vonal nyomán. Ennek másolata ilyenképpen rárajzolódik a fehér papírlapra, amelyet határozott vonallá legcélszerűbben tussal (de jó tintával is) vékonyan kirajzolunk. Ilyenképpen az örskörlet területét pontosan lemásoltuk.

Már most, ha 1:75.000 arányú, részletes térképpel van dolgunk, akkor vegyük körül a rajzot egy négyszöggel, amely négyszögben az örskörlet minden legkisebb része is bennfoglaltassék.

A négyszög valamelyik sarkából kiindulva, osszuk be a négyszög minden oldalát 1-3 centiméternyi beosztással s hálózunk be az egész területet. Ha ezzel készen vagyunk, akkor találni fogunk az örskörlet területén belül egész négyzeteket. Ez mindmennyi egy-egy egész négyzetkilométert tesz ki. Ezeknek a számát írjuk ki egy külön kis papírosra.

Ehhez az egész számhoz adjuk azután hozzá a gondos becsléssel megállapított csonka négyzetkilométereket. Balról jobbfelé egyenként vesszük azokat a négyzeteket, amelyeknek csak egyrészt foglalja magába az örskörlet. Ez nagyon gondos becsléssel történjék. S aszerint, hogy az örskörlet a négyzetnek felét, negyedrészt, egyharmadát, stb. foglalja magába, azonképpen a fenti egész négyzetkilométerekhez a km^2 felét = 500.000 m^2 , negyedrészt = 250.000 m^2 , egyharmadát = 333.000 m^2 , és így tovább, egyenként hozzáadjuk. Ha a még egyszer hangsúlyozott pontossággal becsültük meg a csonka négyzetkilométerek nagyságát, akkor az örskörletnek megközelítően pontos területét kaptuk meg km^2 -ben. Ha a becslésben nagyon pontosak akarunk lenni, akkor megtehetjük azt is, hogy azokat a négyzeteket, amelyek csak részben esnek az örskörletbe, két-két, írónnal húzott keresztvonással négy-négy egyenlő nagyságú kis négyzetre osztjuk.

Ha az általános térképen (1:200.000) akarjuk ugyanezt megcsinálni, a módszer nem változik, esupán nem 1-3 centiméteres beosztással hálózunk be az örskörlet köré rajzolt négyszöget, hanem 0-5 centiméteres beosztással. Egyebekben teljesen a fent leírtak szerint járjunk el.

Az ilyen módszerrel való lemérése az örskörlet területének egyszerűsítve van abban az esetben, ha rendelkezésünkre áll mm^2 beosztású, átlátszó papíros, mert ebben az esetben elmarad az örskörlet átmásolása és a hálózat megrajzolása.

Az eljárás a következő:

A mm^2 átlátszó papírost ráhelyezzük a térképre, melyen az örskörlet pontosan be van rajzolva. Rajzszöggel, vagy gombostűvel a térkép szélén rögzítjük meg a két lapot. Most az egész mm^2 leolvasása és a csonka mm^2 becslése ugyanolyan módon történik, mint az előbb ismertetett eljárásnál. Ebben az esetben az örskörlet területét mm^2 -ben kaptuk meg. Minthogy a részletes térképen egy km^2 169 mm^2 -rel egyenlő, a kapott mm^2 -ek számát osztjuk 169-cel és megkapjuk a területet km^2 -ben.

A második módja a területmérésnek már jóval egyszerűbb, de mert az egyszerűség rovására van a pontosságnak, csak abban az esetben kapunk pontos eredményt, ha a legnagyobb gondossággal védekezünk a hibalehetőségek ellen. Ezt a módszert azért is ismertetem, mert olyan, hogy minden segédeszköz, rajzadási tehetség, vagy fejlettebb térképismeret nélkül is jó eredményt kaphatunk. Nem is kell hozzá egyéb, mint egy patika-mérleg, amelyen a gramnak századrészét is leolvashatjuk. Ehhez pedig minden örs hozzájuthat, megkérve a gyógyszerészt, aki a csendőr felkérésére a lemérést egy perc alatt pontosan eszközli.

A módszer a következő:

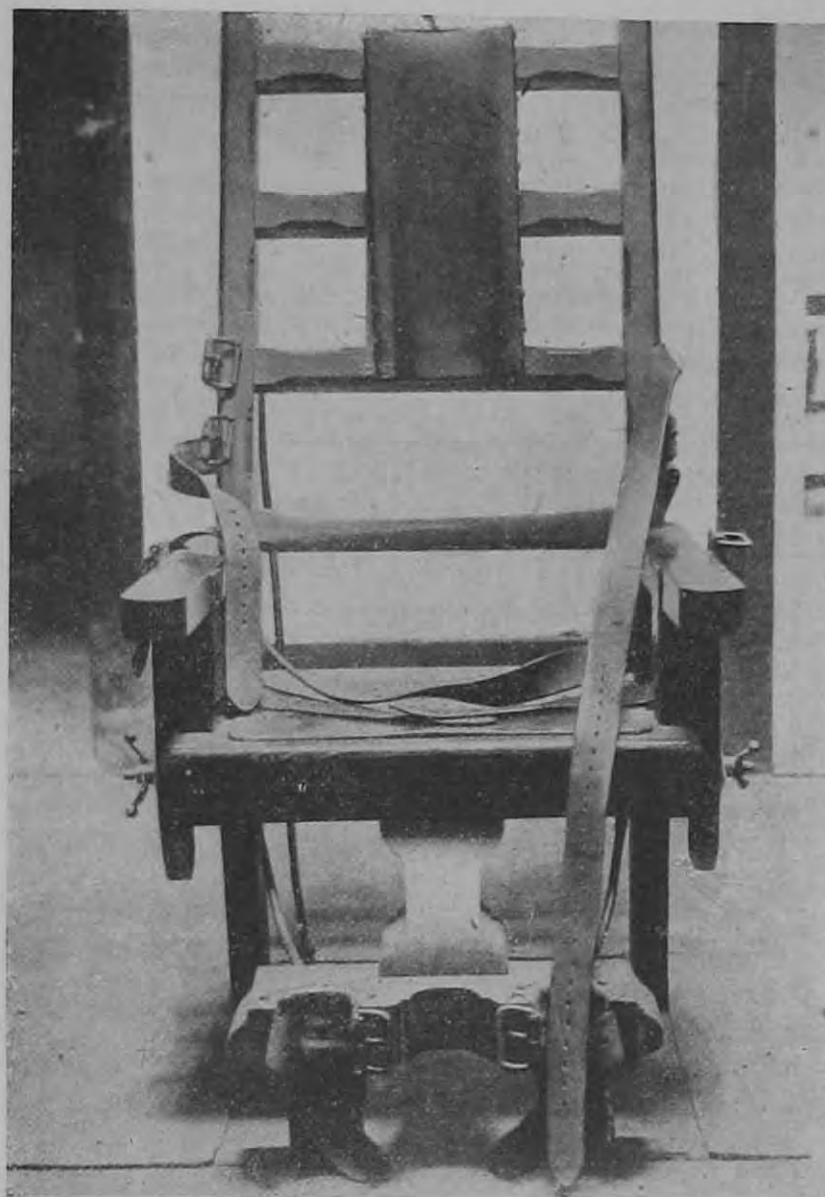
Vásároljunk egy fehér, fényezett kartonlapot. (Egy ív 10—12 fillérbe kerül.) Erre a kartonlapra az első módszerben ismertetett eljárással a legnagyobb pontossággal lemásoljuk az örskörlet határvonalát. Nem hangsúlyozhatom eléggé a pontosságot, mert csak ez ad jó eredményt, különösen ezen eljárásnál, ahol a hibalehetőségek nagyobbak, mint az előbbinél. A gyors, futólagos munka nem egyéb haszontalan időpazarlásnál.

Amikor a másolás megtörtént, akkor az örskörletet ollóval vágjuk ki, gondosan ügyelve arra, hogy az ollót mindenütt pontosan a vonalon vesszük.

Ha ezzel készen vagyunk, akkor ugyanazon kartonlapból — lehetőleg a kivágott örskörlet helye mellett — szerkesszünk egy pontos négyzetet, amelynek minden oldala 13 mm. Ezt is vágjuk ki és most ezt a két kivágott kartondarabot vigyük el a gyógyszerészhez. A gyógyszerészt megkérjük, hogy mérje le a gram századrészének pontosságával az egyik, azután külön a másik kartont. A további már nagyon egyszerű. Az örskörlet kartonjának súlyát, például 3.85 gramot elosztjuk a 13 mm^2 nagyságú papírlap súlyával, például 0.047 grammal, akkor megkapjuk az örskörlet területét km^2 -ben, jelen esetben $3.85:0.047 = 81.91 \text{ km}^2$.

De, hogy ne kelljen olyan kicsi számmal, mint például 0.047-tel osztanunk, de meg, hogy a gyógyszerész is nagyobb papírdarab súlyát mérhesse, mert ez biztosabb, nem 13 mm^2 -nyi papírnégyzetet vágunk ki, hanem nagyobbat, például melynek minden oldala 40 mm. Mindkét papírlap súlyát megmérjük. Azután számítás és aránybaállítás útján a következőképp kapjuk meg a területet km^2 -ben:

Kiszámítjuk, hogy a minden oldalán 40 mm-es papírnégyzet hány mm^2 . Ezt megkapjuk, ha az

Az amerikai halálos ítéleteket ilyen villamosszéken hajtják végre. Állítólag nem a leghumánusabb kivégzési mód.

egyik oldalt önmagával szorozzuk: $40 \times 40 = 1600$. Ez négyzetmilliméter, melyből a részletes térkép számára a km^2 -t úgy kapjuk meg, ha elosztjuk 169-el. $1600 : 169 = 9.47 \text{ km}^2$. Most egyszerű aránybeállítással kapunk végleges eredményt:

$$\begin{array}{r} \text{ha } 9.47 \text{ km}^2\text{-nek a súlya pl. } 0.45 \text{ gr.,} \\ \text{akkor } x \text{ km}^2\text{-nek a súlya } 3.85 \text{ gr.,} \\ \hline x : 3.85 = 9.47 : 0.45. \end{array}$$

A két belső számjegy szorzatát elosztva az ismert külső számmal, megkapjuk az eredményt, amely ebben az esetben 81.02 km^2 .

Tehát örskörletünknek területe 81.02 km^2 . Ennél a módszernél vigyáznunk kell arra, hogy a kartonlap egyformán vastag legyen, mert az ebbeli egyenlőtlenségek már lényeges hibának lehetnek okozói.

Természetes, hogy vannak módok, amelyeknek alkalmazásával a legpontosabban kimutatható valamely terület km^2 -ben, ezek azonban már csak nagyfinomságú műszerekkel, az úgynevezett planiméterekkel mérhetők meg. Ezek a területmérő műszerek nagyon ritkák, úgy, hogy ha valaki pontos eredményt akar, akkor kénytelen lesz valamely tudományos intézethez fordulni, amely ilyen fel van szerelve. Itt a pontosság alatt a km^2 -nek ezredrésnyi pontosságát értjük. Az örskörletek területének megállapításánál ilyen pontosságra nincs szükség. Elégséges a km^2 tizedrészének megállapí-

tása, amely az előbb ismertetett két módszerrel is könnyen elérhető és a célnak is teljesen megfelel.

Érdekes munkát jelentene, ha az őrsök a már meglevő területszámokat az itt ismertetett eljárások valamelyikével, vagy mindkettőjével ellenőriznék. Magam részéről pedig arra kérem bajtársaimat, hogy tájékoztatnának afelől, hogy az eddigi területszámok hogyan állapították meg és ha az itt felsoroltakon kívül még valamilyen más eljárási módot is ismernek, ezt velem levélben közölni szíveskedjenek.

Támpontok a csatárkiképzéshez.

Irta: ÜREGDY-NAGY LÁSZLÓ százados.

(Harmadik közlemény.)

Puska, golyószóró, géppuskatűz ellen véd.

Vaslemez 4 cm.

$\frac{1}{2}$ puska vastagságú réteg: homokzsák (50 cm.); téglafal (30 cm., de csak egyes lövéseknél); kavics, deszka között (30 cm.); fagyott föld (tömegtűznél szétporlik).

$\frac{3}{4}$ puska vastagságú réteg: homok szabadon (75 cm.); keményfa (75 cm.).

1 puska vastagságú réteg: föld (1 m.); puhafa (1 méter).

2 puska vastagságú réteg: gyep rétegenként rakva (2 m.); nedves, turfás föld (2 m.).

2 és $\frac{1}{2}$ puska vastagságú réteg: döngölt hó (2.5 m.)

Tüzérségi tűz ellen véd:

Tábori ágyú srappelje: fa 8 cm; téglafal 25 cm; vasuti sínek.

$\frac{1}{2}$ puska vastagságú réteg: föld (40 cm.); kavics (30–50 cm.); homok (30–50 cm.).

Tábori ágyú-gránát telitalálat ellen:

1 puska vastagságú réteg: föld (1 m.); Téglafal (1 méter).

1 és $\frac{1}{2}$ puska vastagságú réteg: kavics, föld, vegyes homok 1.50 m.

Képek a fedezésre.

Első kép. Két-három jelző rejtőzésre alkalmas területen elhelyezkedik úgy, hogy az ujoncesoporra tüzelni tudjon. A rejtőzés nagyon tökéletes legyen. Ezekről oldalt ugyancsak jól rejtőzve foglal tüzelőállást néhány jelző, ezek azonban az előbbiekkal ellentétben ássák is be magukat.

A gyakorlatvezető jelére csak a rejtőző csoport emberei adjanak le egy-egy lövést.

Oktatás: A lövés hangja után tudjuk, hogy az ellenség körülbelül hol van, de a felfedezése után sem tudunk reá célozva tüzelni, mert tökéletesen van rejtőzve s így nekünk hiányzik a céltárgyunk és megfigyelési lehetőségünk. Ezt az ellenséget csak tömegtűzzel tudnók lefogni, erre azonban a puska nem alkalmas. (Tömegtűz alatt több gépből igen gyors egymásutánban leadott sok-sok lövést értünk. De nem vagyunk abban sem biztosak, hogy nincs-e ott még több ellenség, amely nem árulta el magát eddig tüzelésével? Lehet.

A gyakorlatvezető jelére a fedezékben levő jelzők is tüzelnek.

A jelzők állásainak megtekintése után.

Oktatás: Mondottuk az előbb, hogy már maga a puszta rejtőzés is csökkenti az ellenség tüzének hatását, mert jól rejtőzött ellenséges osztagokat csak tömegtűzzel lehetne leküzdeni. De mennyivel inkább csökkenti a tűzhatást az olyan jól rejtett fedezék, amely a tűzhatás ellen effektíve is véd? Világos, hogy a rejtett fedezékben levő emberek sokkal kisebb tűzhatásnak vannak kitéve, mint azok, akik csak rejtőznek. Erre kell törekednünk még támadásban is, mert küzdőképességünk megtartásában a jól rejtett fedezék lesz

leghathatóbb segítségünk és egyben ez óv meg legjobban az ellenséges tűzhatástól is.

Hogy vajjon az ujoncok a terepfelhasználás lényegével tisztában vannak-e, erről egyszerű gyakorlati vizsgálattal győződhetünk meg. Gyakorlati tapasztalat, hogy eleinte az ujoncok azokat a kis 25–30 cm. mély terepmélyedéseket, melyek a legsikabb terepen is felfedezhetők, nem látják meg és nem értékelik még kis cél mutatása szempontjából sem. Ha arra az egyszerű parancsra, hogy mindenki foglaljon egy irányban tüzelőállást, ezeket a kis gödröket észreveszik és kihasználják, ez bizonyítéka a helyes oktatási módnak és annak, hogy az emberek a terepmegítéssel és annak a felhasználásával a harc szempontjából teljesen tisztában vannak.

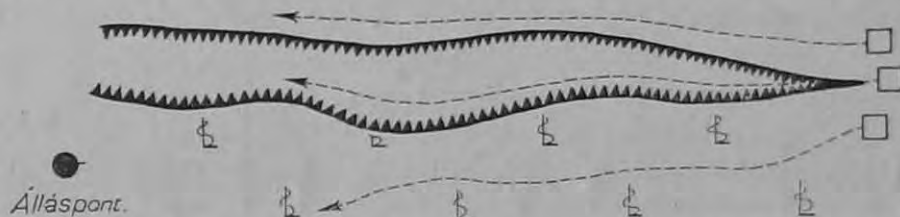
B) Mozgás. Terepmegítés és felhasználás szempontjából.

A terepnek a mozgás szempontjából való megbírálása áll:

1. a rejtett mozgás és

2. a fedett mozgás lehetőségének a megítéléséből, a terepfelhasználás pedig ezen lehetőségek alapos kihasználásából.

Első kép. Oly terepen, ahol egy vízmosás, árok, töltés stb. van s az nem húzódik nyilegyenesen az ujoncok álláspontja felé, valamelyik oldala azonban megengedi a teljesen rejtett mozgást is, három embert felállítunk 1–400 méter távolságra. Elindulás előtt az emberek mutassák meg magukat az ujoncoknak, a gyakorlatvezető hívja fel rájuk a figyelmet. Az ujoncoknak mindhárom ember előnyomulását figyelemmel kell kísérniük és ha valamit észrevesznek, jelentsék a gyakorlatvezetőnek. Ezután a gyakorlatvezető jelére külön-

10. ábra.

böző időpontban elindul mind a három ember. Egyik a szőlőben tökéletesen rejtőzve, a második a vízmosásban úgy, hogy teljesen fedve legyen, a harmadik pedig a vízmosás tulsó szélén úgy, hogy egész előnyomulása alatt látható legyen. Az előbb említett két ember csak az ujoncokhoz való érkezés pillanatában legyen felfedezhető. (10. ábra.)

Oktatás: A terep különbözősége szerint háromféleképpen nyomulhatunk elő, illetve közelíthetjük meg az ellenséget. Láthatóan, rejtve és fedetten. A legrosszabb a nyílt, látható megközelítés, amelytől tehát mindig óvakodni kell. Az az ember, aki a vízmosás szélén nyomul elő, helytelenül hajtja végre a megközelítést, mert nem használja ki a terep előnyeit, mint azt a bajtársai teszik s így ok nélkül kiteszi magát az ellenség tüzének. Olyan könnyű volna lelőni, hogy ha innen éles tölténnyel lőnének reá, nem juthatna el hozzánk.

A második ember, aki a szőlőben közeledik, nem látható. Nem tudjuk a helyét sem pontosan, de tudjuk azt, hogy a szőlőben van s így ha a szőlőt tüzzel elárasztanók, őt is eltalálhatnók. Annyi tölténnyel azonban amennyi ehhez szükséges, még háborúban sincs. Az előnyomulása tehát helyes, mert célzott tüzet nem tudunk adni reá.

A harmadik ember nyomul elő leghelyesebben. Az, aki a vízmosásban közelít meg. Ezt nem látjuk, a helyét sem tudjuk pontosan megállapítani és nem is tudunk rá lőni, mert a vízmosás egészen elfedi. Puskával nem tudunk olyan meredek röppályával lőni, hogy eltalálhassuk. Fedetten közelít meg.

Ezek szerint a terepmegítés mozgás szempontjából abból áll, hogy a terepen kikeressük elsősorban azokat a helyeket, ahol fedve juthatunk az ellenséghez, másodsorban, ha ilyenek nem volnának, rejtőzésre alkalmas nyújtó terepsávokat keressük ki.

Ugyanígy a terepfelhasználásnál mozgás közben szabály, hogy a terepmegítés folyamán kikeressük fedett megközelítésre alkalmas nyújtó terepsávokat stb. használjuk fel megközelítésre. Erre azonban nem min-

dig adódik alkalom s legtöbbször meg kell elégednünk azzal, hogy rejtőzve nyomulunk elő.

Minden esetben rossz a terep kihasználása nélkül a láthatóan való előnyomulás. Ha ilyenre rövid ideig mégis kényszerítve volnánk, sűrű lefekvéssel, kis cél mutatásával és esetleg kúszással igyekszünk a terepnek kis mértékben mindig adódó előnyeit felhasználni.

V.

A mozgás.

Amint már említettük, a mozgás célja az, hogy minél hamarabb a közelharchoz jussunk. Leggyorsabban természetesen úgy juthatnánk az ellenségig, ha a megindulás pillanatától kezdve egyfolytában, megszakítás nélkül mehetnénk feléje. Sőt ideális megközelítésnek azt nevezhetnők, ha csapatainkat valamilyen gyors járművel vihetnők az ellenséghez a közelharc megvívására. Egyrészt azonban az ellenséges tüzhátás a láthatatlan megközelítésre kényszerít, másrészt az ellenség tüzeit kénytelenek vagyunk mi is viszonzni, hogy ezáltal saját embereinket az ellenség tüzeivel szemben a veszteségektől megóvjuk s az előnyomulást lehetővé tegyük.

Ezek szerint a mozgás két jellegzetes főrésze tagozódik és pedig:

A) Arra a részre, mikor mi még nem tüzelünk, hanem csak igyekszünk minél hamarabb az ellenség közelébe jutni. A mozgásnak ezt a részét ezután röviden csak *megközelítésnek* fogjuk hívni. És

B) arra a részre, amikor mi is tüzelünk az ellenségre. Ez a *támadás alatti mozgás*.

A) *A megközelítés alatti mozgás elemei:*

1. az iránybetartás és
2. a megközelítés végrehajtása.

I. Iránybetartás.

A mozgásnak igen fontos eleme az irány betartása, mert nélkül több embernek egy irányban való mozgását úgy, hogy közöttük rendetlenség ne keletkezzék, el sem lehet képzelni.

Az ellenség ágyúkkal, géppuskákkal és a többi, nagy távolságra hordó gépeivel megközelítésünket megakadályozni, de legalább is megnehezíteni igyekeznek. Ezt a tüzet mi a puskákkal nem tudjuk viszonzni, tehát valamilyen módon legalább védekeznünk kell ellene. Védekezni pedig úgy tudunk, hogy az ellenséghez minél kisebb csoportokban közeledünk, mert akkor az ellenség is kénytelen tüzeit e sok apró csoportra szétforgácsolni, másrészt e kis csoportok a terepet is jobban ki tudják használni, mint nagyobb tömeg tudná. Éppen ezek miatt a megközelítést a már ismert harcalkzatokban 5—7 kilométer távolságról kell, hogy megkezdjük. Hogy ilyen nagy távolságról a megközelítés valóban rendben menjen és egyik raj a másikat útiában ne akadályozza, kell, hogy minden raj meghatározott irányban mozogjon. Ezt elériük azzal, ha minden rajnak megszabunk egy iránypontot, amelyre mennie kell. Pl. A falu tornyát. Ne felejtjük azonban el, hogy a megközelítésnél célunk az ellenség láthatatlan, gyors elérése, tehát a terep tökéletes felhasználása. Azon a terepsávon, amely tőlünk egyenesben az ellenségig vezet, lesznek olyan részek is, amelyek nem nyútanak rejtőzési lehetőségeket. Itt tehát segítenünk kell magunkon, hogy továbbra is láthatatlanok maradjunk s ezt meg is tesszük olyformán, hogy a legrövidebb egyenesből kitérünk a rejtőzést nyújtó tereprészekre. Minden alkalmat felhasználunk azonban arra, hogy ezekből a szükségyszerű kitérésekből a nekünk kiuntalt vonalra mihelyt lehetséges, visszatérünk s ezáltal a rendet ismét helyreállítsuk. A megközelítésnél ezek a kitérések megismétlődhetnek annyiszor, ahányszor szükség van rájuk.

Első kép. Körülbelül 50 méter széles, olyan terepsávot kell kiválasztani, amelyben helyenként nem lehet rejtőzve előnyomulni. (Lásd pl. a II. ábrát.)

A gyakorlatvezető tájékoztassa az újoncokat, hogy az ellenség a falu előtti dombokon van. Egy rajnak innen kell megközelítenie az ellenséget. A betartandó irány a falu tornya.

Oktatás: Ha a raj egyenesen menne az ellenségre, amint az erdőt elhagyva láthatóvá válnék. Nehogy elárulja magát az ellenségnek, még mielőtt az erdőből

kilépne, elhúzódik a balszomszéd raj sávjába, mert ott a kukoricásban jól el tud rejtőzni az ellenség szeme elől. A kukoricás végén levő facsoportban már ismét pompásan el lehet bujni, itt már nem marad tehát továbbra is a másik raj sávjában, hanem, mert a facsoport abba a vonalba esik, amelyikből eredetileg kitért, igyekeznek oda visszamenni. A facsoport után azonban egy tarló következik, ahol ismét láthatóan kellene előre mennie. Ezért a rajnak újra ki kell térnie az előnyomulási vonalától jobbra eső búzakeresztekhez, ahol észrevétlenül juthat tovább. A bokrokban azonban már megint nagyon jól el lehet rejtőzni s amellet ezek szintén a raj előnyomulási vonalába esnek; így a megközelítésben fel kell, hogy használja, stb.

Megközelítésnél, amint látjuk, az irány betartása nem az egyenes vonalhoz való görcsös ragaszkodásból áll, hanem abból, hogy azokból a kényszerű kitérésekből, melyekbe a láthatatlanságra való törekvés, vagyis a terepfelhasználás kényszerített, minél hamarabb visszatérünk arra az egyenesre, amelyet képzetben köztünk és az iránypont között húztunk.

Most még csak az a kérdés, hogy előnyomulás közben hogyan fogjuk tudni megállapítani, hogy vajjon a helyes irányban vagyunk? Hogyan keressük meg a terepen azt a képzelte egyenest, amelyen mozognunk kell?

A kiindulásnál megjegyezzük magunknak egy hozánk közeleső jól kiemelkedő tereptárgyat, stb., pl. egy gyárkéményt. Az iránypontot — a falu tornya — ismerjük. Ha előnyomulás közben a megjegyzett terep-

11. ábra.

tárgyon — jelen esetben a gyárkémény — magunkon és a falu tornyán, mint iránypontot át egy képzelte egyenest tudunk húzni, akkor helyes irányban vagyunk.

2. A megközelítés végrehajtása.

Beszéltünk már arról, hogy az ellenség megközelítését 5—7 kilométer távolságról kell, hogy megkezdjük. Igyekezünk ezt a távolságot lehetőleg rövid idő alatt megtenni, hogy minél hamarabb szemtől szembe álljunk az ellenséggel. Ezt az utat a legrövidebb idő alatt úgy tennők meg, ha 7 km.-t szaladni tudnánk. Miután azonban erre nem vagyunk képesek, meg kell tanulnunk a megközelítés gyorsaságának a szabályait.

Megközelítésnél a rejtőzés, tehát a láthatatlanságra való törekvés a legfőbb gondunk. Ha az ellenség minket nem lát, nem tud célzottan tüzelni sem ránk. Így az ellenséges tűz a megközelítés alatt csak területtűz lehet. Ez annyit jelent, hogy az ellenség tudja ugyan, pl. hogy a cserjésben vagyunk, de azt nem tudja, hogy a cserjés melyik részében; így aztán, ha megközelítését veszteségek okozásával meg akarja akadályozni, a cserjést egész terjedelmében tűz alá kell vennie. Ámde annyi tölténye az ellenségnek sincs, hogy a kérdéses egész területet valóban hatásos tűz alatt tartsa és így ez ellen a területtűz ellen megfelelően védelmez a jó terepkihasználás. A megközelítésben segítségünkre jönnek még a saját tüzgépeink is azzal, hogy az ellenség ránk tüzelő gépeire lőnek s ily módon azokat a tüzelésben zavarják. Ez a saját tűz és a terepkihasználás megadja a lehetőséget nekünk arra, hogy az ellenséget feltartóztatlanul egyhuzamban közelítsük meg. Ebben a megszakítatlan mozgásban áll a megközelítés gyorsasága. A gyors megközelítést tehát nem a menetütem fokozásával, hanem a mozgás folytonosságával érjük el. Még ha az ellenségtől csak 5—600 m. távolságra volnánk, akkor sem tudnók ezt a távolságot egy iramban átszaladni, mert ha egyesek

el is örnének az ellenséghez, ott annyira ki lennének fulladva, hogy a közelharc megvívásához már nem volna erejük. A megközelítés tehát lépésben kell, hogy történjék.

Első kép. Olyan terepen, amely helyes terepfelhasználás mellett, jó rejtőzési lehetőségeket is nyújt, 6–800 m. távolságról egy csatárlánc nyomul előre teljesen láthatóan.

Második kép. Ugyanezen a terepen egy másik csatárlánc közeledik az újoncok felé helyes terepfelhasználás mellett. Csak a megindulásnál legyen látható.

Oktatás: A mozdulatlanság már maga is véd bizonyos fokig az ellenséges tűzhatás ellen és megnehezíti a figyelést, azaz a fölfedezésünket. Mozgás közben a nyugvó helyzet ezen előnyeitől elesünk s így ezeket a terep még jobb, helyesebb, észszerűbb és alaposabb felhasználásával kell pótolnunk.

Harmadik kép. 5–600 méter távolságra az újoncsoporttól, olyan terepsávon, ahol a terepsávnak csak egy részén, pl. az oldalain, lehet rejtőzve előnyomulni, a gyakorlatvezető jelére egy csatárlánc előnyomul. Egyes csatárok a terep nyílt részén, rejtőzés nélkül is mozogjanak.

Negyedik kép. Ugyanaz, mint a harmadik, csak hogy a nyílt terepen senki sem mozog. A fedett terepszakaszban az újoncok felé eső határán a csatárok rajtaütésszerű tüzet nyitnak meg.

Oktatás: Megközelítésnél sohase tévesszük szem elől, hogy ha a terep csak részben nyújt rejtőzési lehetőségeket, a terepet akkor használjuk ki legjobban, ha a nyílt részeket kerüljük és valamennyien a rejtőzést nyújtó terepszakaszban közelítjük meg az ellenséget.

De még az ilyen kedvező megközelítést biztosító terepszakaszban is kerüljük a tömörülést.

a) ha a kérdéses terepszakasz igen csekély kiterjedésű,

b) ha az ellenség észrevette, hogy abba belemenünk, mert gépekkel mindkét esetben könnyen leközdhet,

c) ha ezzel a rövid ideig tartó kitéréssel szomszédainkat zavarnók, mert a megközelítés késleltetésével jár és végül,

d) ha annyira kikerülnénk a megközelítési irányunkból, hogy a következő terepszakaszban a nekünk kiutalt irányba visszatérni már nem tudnánk, mert ezáltal az összefüggés megszakadhat, az arcvonalban nagyobb rés keletkezhetik s azt az ellenség a saját előnyére kihasználhatja.

Ötödik kép. Különböző színű zászlókkal egymástól 120–150 méter távolságra, oly négyzeteket tűzünk ki, melyeknek minden oldala 80 méter.

Ezek a négyzetek egy négy lövegből álló üteg 100%-os szórásának vízszintes vetületét, tehát a tűzérési tűz fekvését jelzik.

A négyzetek ne legyenek pontosan egymás mögött. Azon a terepsávon, ahova a kitűzött négyzetek esnek, egy raj megközelítési alakzatban előnyomul.

Midőn a raj az első négyzetbe ér, a gyakorlatvezető hangosan, hogy az újoncok is hallják, a rajparancsnokkal közli, hogy rövid időközökben négy-négy srappel robban a fejük fölött. A srappel töltékgolyók sűrűn esnek a zászlókkal kitűzött négyzet területére.

A raj erre a jelzett négyzetből az ellenség felé kifut.

Még mielőtt a következő négyzetbe beérne a raj, a gyakorlatvezető tudtul adja, hogy a raj maga előtt srappel robbanását látja. A srappel a kitűzött négyzetbe szóródik.

A raj a kitűzött négyzetet megkerüli.
A rejtőzött megkerülés lehetséges legyen.

Oktatás: Ha a tűzérési tűz a megközelítés alatt meglepetésszerűen ér, illetve ha tűzérési tűzbe kerülünk, legnagyobb igyekezetünk az lesz, hogy minél hamarabb kivonjuk magunkat a hatása alól. Ezt akkor érjük el, ha minél gyorsabban eltávolodunk attól a helytől, ahol a tűz fekszik, vagyis ha kifutunk a tűzből. Miután pedig feladatunk az ellenség gyors megközelítése, de emellett a legrövidebb út is, az ellenség felé kell, hogy szaladjunk.

Ha azonban előre látjuk, hogy arra a területre, amelyiken nekünk át kell haladnunk, tűzérési tűz, ak-

kor azt a tereprészt úgy tekintjük, mintha rejtőzésre alkalmatlan terület volna és megkerüljük.

B) A támadás alatti mozgás elemei:

1. iránybetartás és
2. mozgás az ellenséges tűzhatás területében.

1. Iránybetartás.

Az iránybetartás fontosságáról már a megközelítésnél beszéltünk. Láttuk, hogy helyes iránybetartás nélkül még megközelíteni sem tudjuk az ellenséget. Ebből következtethetjük, hogy mennyivel fontosabb az irány betartása magánál a támadásnál, ahol nem csupán mozgásról, hanem tüzelésről is szó van.

Míg a megközelítésnél, ha az iránytól esetleg eltértünk volna, a hibát helyrehozhatjuk amennyiben idejekorán vesszük észre, addig a támadásnál a hiba kiköszörülése már szinte lehetetlen.

Első kép. Néhány jelzőből álló csatárlánc 4–500 m. távolságról közeledik a figyelő újoncokhoz. A segéd-iránypontokat szándékosan úgy választja meg, hogy az egyenestől szembetűnően oldalt eltérjen. A kitérés azonban ne legyen nagyobb, mint a csatárlánc szélessége.

50–100 m. távolságra az első csatárlánc mögött szintén néhány emberből álló csatárlánc nyomul előre, az irány helyes betartása mellett. Ha a kiindulási helyzetben a két bemutató csatárlánc egymás mellett állott, magától bekövetkezik útjaik kereszteződése. A kereszteződésnél a gyakorlatvezető előre megbeszélte jellel adjon parancsot a tüzelésre. (A parancsot csak az elől lévő csatárlánc tudja végrehajtani). Újabb jelre a tüzet a csatárlánc szüntesse be és mindkét csatárlánc folytassa a menetét addig a pontig, míg újból egymás mellé kerülnek.

12. ábra.

Második kép: Ugyanaz mint az első, de helyes iránybetartással.

Oktatás: Az irány betartásának fontossága az első képnél különösen kiemelkedett. Az a csatárlánc, amelyik korábban indult el, szintén a helyes irányba jött végül, de nem a helyes, egyenes úton. Azzal, hogy a megszabott irányból kitért, a későbbben indult csatárlánc elébe került és a tüzelési parancs végrehajtásában éppen azt a csatárláncot akadályozta meg, amelyik az irányt betartotta. Ha a megszabott iránytól eltérünk, még aránylag ilyen kis távolságon is, bémítjük a támadást és zavarjuk egymást a harci tevékenységben.

Most már kérdés, hogy milyen módon tudjuk az irányt pontosan betartani? A dolog igen egyszerű. Ha a között a két pont között, ahol állunk és ahova mennünk kell, közbeeső pontokat választunk és mozgás közben azokon haladunk keresztül, akkor kétségtelenül a helyes irányban haladunk, mert a segéd-iránypontok a helyes iránybetartás alapfeltételeit megteremtették. Ily segéd-iránypont bármi lehet, ami a terepen mozdulatlan. Pl. egy bokor, fehér kódarab, gémeskút, sőt terepidom törési szöge is stb. stb. A segéd-iránypontok megválasztására azonban különös gondot fordítsunk, mert kevés számú, vagy helytelenül megválasztott segéd-iránypont a helyes irány betartását kérdésessé teheti. Már pedig, ha támadásban a helyes iránytól eltértünk, a hibát helyrehozni, majdnem lehetetlen. Minél nagyobb a távolság, amelyet meg kell tennünk, annál több közbeeső pontot kell magunknak megjegyeznünk, amelyek az irány betartásában segítségünkre vannak. Természetes, hogy egy rövid távolságot könnyebben teszünk meg az irány pontos betartása mellett, mint egy hosszabbat. A sűrű segéd-iránypontok azonban nagyobb távolságon is biztosítják az ingadozás nélküli előremozgást.

Ha az iránybetartásban a terep segítségünkre jön olyformán, hogy előnyomulásunkkal párhuzamosan a terepen jól látható vonalat kapunk pl. út, egyenes

töltés, faszor stb., akkor, mint legbiztosabbat, ezt a vonalat használjuk fel az irány betartására és akkor — nem iránypontról, hanem irányvonalról beszélünk.

2. Mozgás az ellenséges tűzhatás területén.

Jól jegyezzük meg magunknak, hogy ellenséges tűzben rendszerint megfelelő tűzoltalom mellett mozgunk. Ez olyan elv, amelyet mindenütt és minden körülmények között be kell tartanunk, ha ok nélküli nagy veszteségeket el akarunk kerülni. A mozgás és a tűz szerves egybekapcsolódásának megértése és helyes felfogása, alapja a további kiképzésnek, illetve az ellenséges tűzben való mozgásnak s ezért mielőtt még tovább mennénk, tisztázzuk, hogy mi is az a tűzoltalom.

Tűzoltalom.

Első kép. 3—400 méter távolságra egymástól két ember védő, három ember támadó. A támadók közül az egyik előre szökell, a másik kettő ugyanakkor a szökelléshez tűzoltalmat ad. Eme ténykedés ismétlődik egészen a roham-távolság eléréséig.

Oktatás: Látjuk, hogy a támadók közül mindig csak egy ember mozog, míg a másik kettő ugyanakkor tüzel az ellenségre. Ha a támadók nem tüzelnek, úgy a védőket semmi sem akadályozná abban, hogy a nagy célt mutató támadókat, még mielőtt azok a közelharc távolságra érnének, lelőjék. Ezért a támadók az előrejutásban segítik egymást akképen, hogy míg az egyik előre megy, addig a másik kettő célzott tüzével az ellenséget fedezésbe szorítja. A támadók így az ellenséget megakadályozzák puskájának tökéletes kihasználásában. Sőt, ha a támadók ügyesek, nyugodtak és jól lönek, megakadályozhatják a védőket egyáltalán abban, hogy puskájukat használhassák, vagy pedig éppen lelövik őket s ezáltal kétségtelenül oltalmat nyújtanak a védők tüze ellen az előre mozgó bajtársuknak. Miután ezt az oltalmat tűzzel nyújtják, azért azt tűzoltalomnak nevezzük.

Szabály tehát az ellenséges tűzben való előnyomulásra az, hogy tűzoltalom nélkül rendszerint nem mozgunk, de viszont ha van tűzoltalom, akkor az előremozgást parancsol. (Gyakorlati oktatásnál a védők kiképzett emberek legyenek és csak akkor tüzeljenek, ha az újoncok egyszerre, vagy terepfelhasználás nélkül mozognának.)

Második kép. Ugyanaz, mint az első, csak hogy a támadóknak a tűzoltalmat két géppuska adja. (Nagy kereplővel lehet jelezni.) A támadók előre gyülekeznek egyébként valamely terepszakaszba s ezt az előregyülekezést, előremozgás közben még egy-kétszer megismétlik.

A géppuskák felváltva állandóan tüzeljenek és csak akkor hallgassanak el, mikor a támadók egy-egy gyülekezési helyen együtt vannak.

Fontos, hogy az egyik gyülekezési helytől a másikig a távolságot a támadók rejtőzve és ha az hosszabb, több részletben tegyék meg; azaz teljes fedezéssel szakítsák meg a mozgásukat. Az utolsó gyülekezési helyen kezdjék meg a tüzet az emberek is.

A védők időnként egy-egy lövést tegyenek.

Oktatás: De nemcsak puskával lehet tűzoltalmat adni, hanem gépekkel is. Sőt, miután a gép nagy távolságra jobban és gyorsabban lő, mint az ember, a tűzoltalma értékesebb is, mint a puskáé. Éppen ezért támadásban nagy távolságon a tűzoltalmat rendszerint a gépek fogják nyújtani, mi pedig puskatűz nélkül a saját gépeink tűzoltalma alatt igyekszünk mihamarabb az ellenség közelébe jutni.

Az ellenségnek a támadás ezen időszaka alatti megközelítését, amikor mi az ellenség tüzeinek hatáskörletében mozgunk előre, de mi még nem tüzelünk, előregyülekezésnek hívjuk.

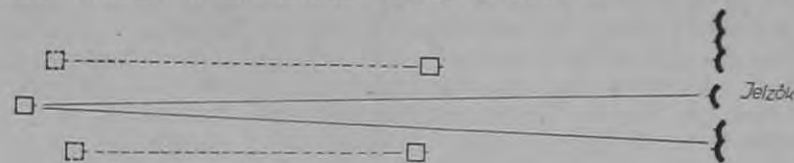
Az előregyülekezésnél, mint általában a mozgásnál, fontos a terep lehető tökéletes kihasználása. Tudjuk azonban, hogy támadásban az egyenes irányból kitérni nem lehet s így, ha olyan tereprezéken kell átmennünk, melyekben láthatatlanok maradhatunk, az ellenséges tűzhatást sűrű lefekvészel esökkentjük.

Az ellenséges tűzhatás erőssége szabja meg, hogy ezt az előregyülekezést egyesével, kettesével, hármasával stb. hajtuk-e végre.

A szökellés.

Ha az ellenséghez még közelebb jutottunk, az ellenséges tűzhatás arra kényszeríthet, hogy puskánkkal a gépek tűzoltalmát részleteiben kiegészítsük s ezzel megteremtsük a további előrejutás alapfeltételét. Ha az ellenséges tűzhatás olyan erős, hogy erre a kiegészített tűzoltalomra van szükségünk, természetes, hogy a mozgás nem történhetik feltartóztatlanul egyhuzamban, hanem a tüzelés céljából meg kell állanunk, a mozgást pedig futásban kell, hogy végrehajtsuk. De, ha futunk, a megállás alkalmával nem fogunk tudni lihegő tüdővel tüzelni s így a megközelítés mozzanatai közé iktatott megállások a tüzelés kívül a pihenést is szolgálják. Az egyik tüzelőállástól a következő tüzelőállásig tartó mozgást szökellésnek hívjuk.

Első kép. Három csatár közül a két szélső egymás után hosszú szökelléseket hajt végre.

13. ábra.

Második kép. Mint az első, de rendes hosszúságú szökellésekkel.

14. ábra.

Oktatás: Minél hosszabb, minél kiadósabb a szökellés, annál jobb, mert annál több tért nyerünk vele. Hosszabb szökellésekkel hamarabb jutunk az ellenséghez. A csatár azonban sohasem jut abba a helyzetbe, hogy a szökelléseket teljesen egymagában hajtsa végre, hanem mindig alkalmazkodnia kell a csatártársaihoz s így, bármennyire is kívánatos a hosszú szökellés, az mégis csak olyan hosszú lehet, hogy a szökellés után ne akadályozza a csatár hátul levő bajtársait a tüzelésben, mert ezáltal a tűzoltalomtól fosztja meg magát.

Az első képen látott szökellések helytelenek voltak, mert a csatárok annyira előre mentek, hogy a helyben maradó csatár csak maga elé tudott tüzelni. Nem lehetett az előremozgásukhoz segítséget nyújtani. A második képen látott szökellések helyesek voltak, mert a szökellések alatt és után is minden ember tudott a szomszédja elé tüzelni, azaz tudott a szomszédjának tűzoltalmat adni.

Az első kép szerinti túlhosszú előreszökellések a tűzoltalmat gyengévé, az előrejutást pedig kérdésessé tehetik.

Ha mégis előfordulna, hogy egyik-másik csatárt a terep olyan nagy szökellés megtételére kényszerítené, hogy a hátsók őt tűzükkel veszélyeztetnék, úgy a hátsóknak kötelességük a tüzelést beszüntetni és szintén előre menni.

Ha a szökellés hosszát megparancsolták, akkor a csatárnak természetesen a megparancsolt hosszúságú szökellést kell végrehajtania, ezt azonban a terep fedettségéhez és az ellenséges tűz erősítéséhez képest két, vagy több részletben is megteheti. Minél nyitabb a terep és minél erősebb az ellenséges tűz, annál több részre kell osztani a megteendő távolságot. A szökellés — miután azt ellenséges tűzben hajtuk végre — rendszerint futásban történik.

Első kép. Négy csatár kis távolságról, fedezékből tüzel az újonc csoportra. A gyakorlatvezető jelére egy csatár hosszadalmas előkészületeket téve, lomhán szökell. Még mielőtt lefeküdt volna és a tüzet megnyitná, a szomszédos csatár ugyanúgy hajt végre szökellést. A következő két csatár szintén sorjában, de helyesen szökell, nevezetesen látható előkészület nélkül, villámgyorsan felpattan, rohanó futás után elvágódva a tüzelő előkészületeket fedve megteszi s azután tüzelni

kezd. A hátsó a szökellést csak akkor kezdi meg, amikor az előttese az új tüzelőállásban a tüzet megnyitotta.

Második kép. Az előbbeni megindulási helyzetből a négy csatár mindegyike helyesen szökell, de nem egymás után jobbról-balra, vagy megfordítva, hanem szabálytalan sor- és időrendben.

Oktatás. A szökellést meglepően kell végrehajtunk, minden feltűnő előkészület nélkül, mert ha magatartásunkkal, szedelőzködésünkkel szándékunkat az ellenségnek eláruljuk, az már készen vár s mikor a szökellés alatt kénytelenek vagyunk nagy célt mutatni, a célzásra beállított puskáját reánk sűti.

A szökellés végrehajtása tehát akkor helyes, ha az előkészületek észrevétlenek, a felugrás, mozgás és eltűnés olyan gyors, hogy az ellenség meglepődik s mire magához tér, a szökellő csatár már az új tüzelőállásban van és ismét megnyitotta a tüzet. Hogy ennek a követelménynek a csatár megfelelhessen, már előzőleg ki kell választania a helyet, ahova szökellni fog. A szökellést viszont csak akkor lehet végrehajtani, hogyha az előkészületeket (puska megtöltése, zárócsapó és tölténytáska becsukása), valamint a felugráshoz szükséges előkészületet már megtette.

Egymás mellett levő csatárok ne szökelljenek, mert ezzel a meglepetést kizárják, másrészt feleslegesen nagy célt mutatnak és ami a legfontosabb, nem tudnak egymásnak az előremozgáshoz tűzoltalmat nyújtani. Sőt azzal, hogy egyszerre szökellnek, lehetővé teszik az ellenségnek a legnyugodtabb célzást is. A szökellés hosszát a csatárok szabják oly rövidre, hogy az ellenségnek ne legyen ideje őket célba venni.

A helyes tehát a második képnél látott rendszeretlen szökellés.

Harmadik kép. Egy eddig rejtett csatárlánc a gyakorlatvezető jelére meglepően egyszerre lép ki valamely rejtőzésre alkalmas terepszakaszról. Pl. erdőből.

(Folytatjuk.)

A „törvényfa“ a régi magyar igazságszolgáltatásban.

Írta: ZSOLDOS BENŐ, kir. ítélőtáblai bíró.

A halálbüntetés jogosságának vagy eltörlésének kérdése már régóta állandóan foglalkoztatja a művelt államok jogi irodalmát. Bármily sokan ellenzik is azonban az emberi élet kioltásának elrettentő büntetésül való alkalmazását: a jogi írók és gyakorlati jogászok nagy táborra küzd amellet az álláspont mellett, hogy a halálos büntetésre, mint legsúlyosabb megtorló intézkedésre, okvetlenül szükség van. A mi büntető igazságszolgáltatásunk ezt a büntetést már elejétől fogva ismeri, meg van az a mai büntetőtörvénykönyvünkben is, melynek rendelkezése szerint (Btk. 21. §.) zárt helyen, kötél által hajtja azt végre a hóhér, azaz a mai hivatalos nevén „állami ítéletvégrehajtó“.

Régi jogszolgáltatásunkban és krónikáinkban „törvényfa“ volt a neve a halálbüntetés végrehajtására szolgáló akasztófának, még ha az — mint régen a legtöbb városunkban — tetőtől talpig kőből volt is építve. A Vajna-féle jeles adatgyűjtemény kalauzólása mellett, ha vázlatosan is, megismertetem olvasóinkkal ezt a régi magyar törvényfát, melyhez a népköltészetnek és hagyományoknak is nagyon sok érdekes emléke fűződik.

Régebben nálunk négyágú, háromágú, kétágú, majd utóbb egyágú törvényfát ismertek. Az előbbieket nem esetről-esetre összetákolat akasztófák voltak, mint az a mai kivégzéseknél szokásos, hanem, mint említettem, állandó, kőből készült építmények, melyek a forgalomtól távolabb eső helyen hathatós intőjelek voltak a büntetettől való óvakodásra. A legrégebbi ilyen 4, 3 és 2 ágú törvényfa alját egy métertől egész négy méterig menő magasságban erős fal vette körül, mely rendszerint négyszögletű volt, mint például a pesti, a Soroksári-út végén, melynek harmadfél méter magas volt a fala, vagy a pelsőci, nyitrai, debreceni, nagyszombati, egri törvényfáké, de voltak háromszögletű alapépítmények is, minők p. o. a pozsonyi és korponai háromágú akasztó-

fáké, sőt köralakúak is, mint a zalaegerszegi, vagy a turócszentmártoni.

Akárhányon a keresztgerendába a horog mellé erős lánc is volt beerősítve, aminek egyrészt az volt a rendeltetése, hogy ha az akasztás után a kötél elszakadna, a lánc, melyet a hóhér az elítélt nyaka köré tett, — s végén levő horgot ugyancsak a láncba beakasztotta — ne engedje a testet leesni, másrészt pedig, hogy az ősrégi szokás szerint a törvényfán hagyott hulla, minden ember hathatós elrettentésére, minél tovább, sok esetben egészen a teljes elszáradásig, fent maradjon. Olykor még lakat is volt a láncban, hogy a hozzátartozók le ne vehessék onnan a kivégzettet. A szegedi törvényfa szintén embermagasságnyi kőfállal körülvett, négy kőoszlopos építmény volt, amelyen az akasztás szintén kötéllel ment ugyan végbe, de a kivégzés után a hóhér a kötelet láncsal helyettesítette, míg a kötelet — fő jövedelmi forrásként — a babonás embereknek, kellőképpen szétadagolva, szerencsét hozó talizmánként vagy orvosság gyanánt jó pénzért eladta.

A régi magyar törvényfának legfőbb célja a bűnbeeséstől való elrettentés volt. E cél szolgálatában azokat mindig valamely magasabb helyen, ahol lehetett: nagyobb domb tetején állították fel s az építmény oszlopai is magasak voltak, hogy a kivégzett áldozatok hullái minél nagyobb területről, mindenki által láthatók legyenek. Egykorú források magának az akasztásnak a véghezvitelét úgy írják le, hogy a hóhér és segédei létrán vitték fel az elítéltet a magasban levő keresztgerendához, az erről lecsüngő kötélből a hóhér hurkot vetett a kivégzendő nyakára, majd letaszította a létráról s így következt be a megfulladás. Egy másik, mondjuk: „ember-ségesebb“ módja volt a halál előidézésének az, hogy a hóhér az elítélt nyakát kicsavarta, vagyis az első nyakcsigolyát elválasztotta a másodiktól azáltal, hogy a fejet felemelte és félrefordította s így a függő ember agyhüdést kapott: a hóhér ténykedése alatt a segédei az elítéltet lábánál fogva kézzel, vagy később kötéllel lefelé húzták. A múlt század közepén — mint Vajna írja — már nem létrán húzták fel a törvényfára a kivégzendőt, hanem egy külön kötélen, csigával húzták a magashoz és a hóhér létrán mászott utána. Ehhez a csigán való felhúzáshoz egy szíjból készült hámszerű készüléket adtak rá az elítéltre, melven hátul egy karika volt s ahhoz erősítették meg a kötelet. Ez a kötél a magasban levő keresztgerendára alkalmazott csigán volt keresztül húzva.

A nagyszombati törvényfának fallal körülvett négyszögű területe közepén a földben egy ajtóval elzárt mély gödör volt, hova a kivégzettek hulláit bedobták. A debreceni törvényfának vastag téglalapzata több mint egy ölnyi magasságú volt, egy-egy oldal szélessége 2 öl, az oszlopok magassága pedig másfél öl. Ezeket az oszlopokat vastag tölgyfa-gerendák kötötték össze: a téglalapépítmény nyugati oldalán egy ajtó vezetett a „törvényház“ belsejébe, — így is nevezték ugyanis a törvényfát a debreceniek.

A komáromi törvényfa mintegy kilenc négyszögölnyi területű és kőfállal körülvett négyszlopos épület volt, amely kőfal másfél ölnyi magas és három láb széles volt, vakolatlan téglából, az egyik oldalán ajtónyílással. A sarkokban állott és a falra ráépített oszlopok másfél öl magasak voltak, közéjük beillesztett fagerendákkal. A kecskeméti törvényfa szabályos négyszögben úgy volt felépítve, hogy annak alapját a körülbelül két öl magas kőfal képezte, melynek négy sarkára egy-egy kb. két öl magas kőoszlop volt ráépítve. Két-két kőoszlopot a kőfal színével körülbelül egy magasságban egy-egy fagerenda kötötte össze. Az egész akasztófa téglalapépítmény volt, keleti oldalán ajtóval.

Ime, ilyen törvényfák voltak a modern oszlopakasztófának az elődei. A mai „állami ítéletvégrehajtó“ már egyszerűbb eszközökkel, a nagy nyilvánosság kizárásával és az élet kioltása körül nagyobb szakszerűséggel „dolgozik“. Nincs szüksége a régi törvényfára.

Névtelen levelek: a legaljasabb, ami csak a világon van; még a gyáva orgyilkosságnak is alatta állanak.

Auerbach.

Leszámolás Moszkvával.

Irta: SZLADEK BARNA százados.

„Még néhány ilyen győzelem és elvesztünk.“ Ezt Epirus királya mondotta, amikor Krisztus előtt néhány száz évvel a herakleai csatában elefántjai segítségével a rómaiakat visszavonulásra kényszerítette.

Most, amikor Szovjetország gyors egymásutánban három vereséget szenvedett, Angliában, Kínában és legutóbb a bécsi forradalomkor, amikor Európában ahelyett, hogy végre neki látnának a bolsevizmus végleges liquidálásának, megint csak megelégednek a pillanatnyi veszély elhárításával és hagyják Moszkvát nyugodtan dolgozni, jogosan mondhatják ott: „Még néhány ilyen vereség és nyert ügyünk van.“

Moszkvát három nagy kudarc érte egymásután. Az első kettő, a kínai háború és az angliai nagyszabású propagandahadjárat jól megszervezett, tervszerűen lefolytatott, állandóan Moszkvából irányított külön akció volt, míg Bécs csak egy időhöz nem kötött, félig várt, félig nem várt robbanása az egyik aknának, mely éppen úgy el van helyezve Ausztria, mint a többi államok gépezete alatt. Bármilyen jelentéktelen ok elégséges arra, hogy ezek az aknák robbanjanak. Amíg azonban a szovjet legerősebb ellenfele, Anglia ellen két fronton intézett támadás állandóan és fokozott mértékben igénybevette a szovjetkormányt és igen ügyes diplomáciai zsonglőrködést, valamint jelentős anyagi áldozatokat követelt attól, — a bécsi események ettől eltérőleg teljesen szabadon folyhattak le anélkül, hogy a moszkvai népbiztosoknak magukat meg kellett volna erőltetniök. Ami Bécsben lefolyt, az annak az aknamunkának eredménye, amit a szovjetügynökök már évekel ezelőtt elvégeztek nemcsak Bécsben, hanem a többi európai fővárosokban és nagyobb ipari centrumokban is. Egy nem tetsző bírósági ítélet, egy elemi csapás, földrengés, nagyobb tűz- vagy vízveszedelem, egy merénylet, vagy bármilyen más belső vagy külső behatás következtében előállott bonyodalom kirobbanthatja a bécsihez hasonló forrongást más helyeken is.

Állandó rendőri permanenciával el lehet érní, hogy a kommunista megmozdulásokat vértelenül vagy véresen elfojtsák, de mikor lesz már meg a garancia arra, hogy ami nemrég Szófiában, röviddel ezelőtt holland Szumatrán, most pedig Bécsben történt, hogy mindez nem fog megisméltődni, ma itt — holnap ott!?

Szovjetország a már ismert módon harcot indított az egész világ ellen.

A világ kénytelen-kelletlen felvette a harcot, de mindig és mindenütt más formában.

Szófiában megelégedett azzal, hogy néhány kommunista összeesküvőt kivégeztek, Szumatrán a mozgósított katonaság segítségével leverték a felkelést, Bécsben is elfojtották a zendülést és szabályszerű vizsgálatot indítottak a szervezők, a felbujtók kipuhatólására.

Moszkva terjedelmes, véres bűnlajstroma még mindig nem elegendő, hogy a közös veszélytől egyformán fenyegetett államok támadólag lépjenek fel. Moszkva harcol a társadalmi rend alapján álló országok ellen s az országok védekeznek.

Kudarccal végződött Bécs, kudarcral végződtek a többi kísérletezések, de a tűzfészek, Moszkva érintetlen maradt és tovább fogja folytatni próbálkozásait. Angliában feloszlatták az Arkost, a szovjetügynökök nem agitálhatnak szabadon. Igen, de vajon biztos-e abban Nagybritannia, hogy a megfertőzött baloldali munkások nem tartják-e fenn Moszkvával továbbra is az érintkezést?

Meg tudja-e akadályozni akár Anglia, akár egy más állam, hogy a Moszkvából irányított propaganda és agitációs pénzek ne kerülhessenek az ország belsejébe? Kínában a szovjet ezidőszerint befolyását elvesztette. A komor, ólmos-ezüstösen fénylő páncélcirkálók által nem kis mértékben alátámasztott angol diplomácia ügyessége felülkerekedett. De vajon csakugyan győzelmet jelent-e ez a felülkerekedés? Csakugyan egy olyan győzelmet-e, amit további következményeiben, kihatásaiban feltétlenül mint „győzelmet“ lehet elkönyvelni? Kína, a négyszázötvenmillió nagy birodalom, amelyben a világ legkonzervatívabb népe élt. Borodin és társai útján máról-holnapra megismerke-

dett a bolsevik tanokkal, amelyek — hiába a mostani látszólagos lecsendesedés — évtizedeken keresztül forrongásban fogják tartani a birodalmat és a sanghai meg hankai külföldi telepések hosszú időn keresztül nem fognak nagyobb vállalkozásokba bocsátkozni és — amimég rosszabb — nem fogják hosszú időn keresztül nyugodtan álmra hajthatni fejüket. És addig is jó sok idő fog eltelni, amíg az utolsó angol hadihajó is kiszedheti az éles töltéseket a partra irányított hajóágyúkból.

Tehát bár Borodinékat Kínából, az Arkos tagjait pedig Angliából utasították ki, mégis úgy itt, mint amott sikerült Szovjetországnak — az okozott károkról nem is beszélve — megteremteti azokat a bázisokat, melyek Moszkvával a további összeköttetést biztosítják. Sem az angolországi, sem a kínai események után nem vitték az érdekelt államok kenyértörésre a dolgot. Ezért lehetőség nyílik a szovjet számára, hogy itt-ott esúfos vereséget szenvedve, de eddigi működését mégis tovább folytathassa. Sőt újabb és újabb tapasztalatokkal vértelve, mindig növekedő kilátásokkal végezhesse munkáját.

Nem volna hát esodálni való, ha Moszkvában Csicserinnek, vagy valamelyik más népbiztosnak eszébe jutna Pyrrhus közismert mondását módosítva idézni: „Még néhány ilyen vereség és győztünk“.

Miután valószínű, hogy Európában az offenzív felépés elkerülhetetlen szükségességét előbb-utóbb be fogják látni, nem lesz talán érdektelen kissé azzal foglalkozni, hogy a számításba jöhető érdekelt hatalmak hányszor mulasztották el az alkalmat, amely igen kedvező lett volna a bolsevizmussal való végső leszámolásra.

Legelső alkalom az 1918—19-es években kínálkozott, amikor Kolcsak és a többi ellenforradalmi harcokat vívó tábornokok a vörösek erősen szorongatták. A legcsekélyebb méretű támogatás, elsősorban az ellenforradalmároknak lőszerrel és technikai harceszközökkel való ellátása ezeknek döntő győzelméhez vezetett volna.

Második alkalom az a hareperiodus volt, amikor a szovjet az ellenforradalmak leverése után 1920-ban Lengyelország ellen fordult. A franciák ez alkalommal nem maradtak tétlenül és amikor az orosz vörös hadsereg már Varsó és Lemberg alatt állott, Lengyelországba küldték Weygand tábornokot, a francia hadsereg akkori vezérkari főnökét, aki azután a melléje adott tankok, repülőgépek és egyéb modem harceszközök segítségével az oroszokat megverte. Weygandnak ezen győzelmén három hadtest teljes felbomlását eredményezte és a lengyel hadsereg akadálytalan előnyomulásban Pétervár és Moszkva irányában kikényszeríthette volna a szovjet vezetőség lemondását. Ez azonban nem történt meg. A vörös kormány zavartalanul gondolkodhatott tovább a mód és eszközök felett, melyek célravezetőbbek, hatásosabbak és kevésbé kockázatosak lennének, mint egy nyílt háború. Meg is találta azokat.

Fegyveres harcra többé nem is került sor. De talán most következett volna a legiobb, legkedvezőbb alkalom, amikor a szovjetet véráldozat nélkül el lehetett volna intézni. Az 1921—22-es években ugyanis ijesztő méretekben hontakoztak ki a teljesen elhanyagolt, leromlott gazdasági viszonyok szülte bajok. Éhínség pusztított az egész országban, kivéve Ukrainát és Szibéria egyes részeit. Kiméltlen rekvirálásokat kellett a szovjetvezetőségnek elrendelni, hogy a maguk és csekszervezeik részére a szükséges élelmet biztosítsák. Ez természetesen sikerült is. — hiszen Oroszország nagy — azzal pedig, hogy az ő telt gyomruk mellett egész országrészekben adáz gyilkolások folytak az agyagszínű, kovásztalan kenyérért, azzal nem túlságosan sokat törődtek Moszkvában. Amerika sietett akkor az éhezők megmentésére, de bármennyire elismerésre, dicséretreméltó volt Amerika jószívúsága, mint hibát nem lehet elhallgatni, hogy segítségét bizonyos feltételekhez nem kötötte. A feltételek első pontjaként a szovjetkormány távozását követelhetné volna. Mindenesetre Szovjetország akkor élte legsúlyosabb napjait és a valószínűség amelletti szól, hogy könnyen lehetett volna vele szemben pressziót gyakorolni. Erre azonban kísérlet nem történt.

Mint folytatólagos és a világpolitikában világosan felismerhető negyedik, egyszersmind a mai napig utolsó kedvező alkalom ugyancsak az 1922. év vége felé mutatkozott, amikor a szovjet belátva az általános kommunizálás lehetetlenségét és tarthatatlanságát, megengedte bizonyos megszorításokkal a kisebb vállalkozásoknak magánjellegű működését és a kiskereskedelem szabad lebonyolítását. Ezen intézkedések bizonyos enyhülést és fellendülést eredményeztek az országban, azonban mint természetszerű követelményt, maguk után vonták azt is, hogy Oroszország a kereskedelmi érintkezést a külfölddel is újból felvegye. Erre azért volt feltétlenül szükség, mert az ipari termékekben, de főleg gazdasági gépekben oly nagy volt a hiány, hogy a földek javarészt nem tudták megművelni. A külállamok felvették a kereskedelmi érintkezést, sőt kapva kaptak azon, hogy a korlátlan lehetőségeket nyújtó, éveken át elhanyagolt orosz piacot a maguk számára biztosítsák. Az iparcikkkel túlszűfolt, gyarmatait elveszített Németország új és rentáblis fogyasztó piacra vélt találni. Anglia és Franciaország pedig háború előtti érdekségeiket akarták újból biztosítani. Ez alkalommal ugyancsak meg lehetett volna kísérelni azt, amit Amerika elmulasztott. Sajnos, az üzleti érdek nem utolsó szerepet játszott ezen kereskedelmi egyezmény megkötésénél. Ha előrelátták volna azokat a káros következményeket, melyek ezekkel a kereskedelmi szerződésekkel együtt jártak s amelyeknek egyik következménye az angol szénbányászstrájk volt, valószínűleg kihasználták volna azt az Oroszországra nézve kritikus időpontot arra, hogy a rezsinváltozást kikényszerítsék.

Hogy mi mindent nyert Szovjetország, azaz helyesebben a szovjetvezetőség és mi mindent vesztek a szorosabb kereskedelmi nexusba lépett államok, arra egy cikk keretén belül nem lehet kiterjeszkedni. Szovjetország három-négy év leforgása alatt a paraszt nehéz verejtéke árán a külföldről beszerezte mindazt, amire a gazdasági és ipari termelés megindításához szüksége volt. Az adó fejében beszolgáltatott gabona mennyiséget becsérélte iparcikkokra, első sorban olyan gépekre és felszerelésekre, melyek a hadianyag és egyéb gyárak üzembehelyezését ismét lehetővé tették. Közben kiépítette a bolsevik aknamezőt.

Hogy mikor s hogyan jön újabb alkalom a szovjet megbuktatására, azt előre látni persze nem lehet. Lehet, hogy fog jönni majd az ötödik, a hatodik, a tizedik kedvező alkalom, de az is lehet, hogy ezeket éppen úgy kihasználhatlanul hagyják, mint az első négy esetben, amikor pedig megoldhatták volna a társadalom eme problémáját. Ez a kérdés most már a reménykedők figyelmével tölt el bennünket, mert a jelek szerint végre Angliában meg fogja találni a világ azt a nagyhatalmat, amely a legelső kínálkozó alkalommal fel fogja robbantani a moszkvai puszkaporos hordót.

Ezt is jó tudni.

A következő levelet kaptuk:

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Tudom, hogy a Csendőrségi Lapok olvasóközönsége főleg a magyar királyi csendőrség, a honvédség és az államrendőrség soraiból, tehát éppen abból a körből kerül ki, akikkel az én alábbi kis esetemet közölni szeretném. Méltóztassék megengedni tehát, hogy azt röviden leírjam. Hangsúlyozom, hogy nem az én személyemről van szó, hanem olyan dolgokról, amelyeket jó tudni.

Vasárnap délelőtt táviratot kaptam. A bátyám küldte Temesvárról. Három szó állt benne: „Mama meghalt. Józsi“.

A távirat vétele után nyomban az illetékes karcagi államrendőrségre siettem, ahol az útlevelügyek referense megnyugtatóan: elutazhatom minden vízum nélkül, mert a kapott távirat és egyéb okmányaim felmutatása ellenében a határszéli hatóságoktól ideiglenes, rövidlejáratú határátlépési engedélyt kapok. Ilyen biztatás után, jószágos, drága édesanyám elvesztésének minden fájdalmával terhelt, rekkenő hőségben ültem délután fél három órakor a vonatra.

Tíz óra után érkeztem Lökösházára, a magyar határra. A hivatalos vámvizsgálat után a határszéli rendőrkirendeltség vezetője készséggel láttamozta a táviratot és megadta a határátlépési engedélyt s azzal vonatra szállottam.

A gyorsvonat nem sokáig áll Lökösházán. De alig, hogy elindul, újból megáll. Előbb úgy tetszett, nyílt pályán áll a vonat, később tudtam meg, hogy a vasúti őrháznak vélt kis házikó a határt jelképezi, ettől kezdve tehát már „román“ földön robog a vonatunk. A vonat csak addig áll itt, amíg egy katona felugrik rá, de nekem ezt is hosszú volt bevárni. Égetett a vágy: drága, jó anyámat legalább a ravatalon még csak egyetlenegyszer viszontlátni. Számításom szerint hétfőn temethették, ha csatlakozásom lesz, még idejében hazaérek.

Késés nem igen volt, de az egyik utitársam, aki a helyzettel igen ismerős volt, nem sok jóval biztatott. Elmondotta, hogy egy új oláh rendőrinspektor van most Kürtösön, aki igen szigorú, magyarfaló, könyörtelen ember. A társa, egy temesvári származású rendőrkapitány, méltó párja. Én, kissé elbizakodottan, arra gondoltam, hogy végső esetben Aradon lakó előkelő rokonaim segítségével sikerülni fog ezekre az urakra hatást gyakorolni.

Amikor vonatom Kürtösön megállt és a vámvizsgálat véget ért, utitársam rámutatott egy civilruhás férfire: ez az a bizonyos temesvári származású híres rendőrkapitány. A kapitány kora és helyes magyar kifejtése után ítélve, bizonyára magyar tanintézetekben szivta magába a tudományt. (Eszembe jutott, hogy orvosi körökben ma a világ leghíresebb Pasteur-orvosának, a bukaresti Pasteur-intézet vezetőjét tartják, aki pedig szintén nemesak, hogy Magyarországon tanult, de egyenesen a magyar állam külségén tanult Párisban.)

Nem vártam be, amíg útlevelemet elkérlik, hanem a rendőrkapitány elé álltam és a bemutatott távirat alapján ideiglenes határátlépési igazolványt kértem, ha csak egy napra is, hogy édesanyám temetésén jelen lehessenek.

Válasz helyett a kapitány meghagyta az egyik közege nek, hogy kíséren az irodába. Utánam nemsokára újabb két utast kísérték az irodába, ezek közül, úgy láttam, az egyiknek svájci, a másiknak német útlevele volt.

Az irodában a rendőrség vezetője előtt megismétltem a kérelmemet. Könyörögtem, hogy legalább 24 órai határátlépést engedélyezzen, hogy édesanyámat eltemethessem.

— Még egy negyedóra sem! — volt a válasz.

Nem indokolt, csak határozott.

Eközben bejött a kapitány is, aki előttem nyomban jelentette a főnökének, hogy „megint“ van itt valaki távirattal. Mit csinálnak velem? Az inspektor azt felelte, hogy a reggeli vonattal küldienek vissza. Ismét rimánkodásra fogtam a dolgot, mondván, hogy az uraknak is van családjuk, képzeljék, mit érzek? Vagy adjanak legalább tanácsot, mit tegyek? — Mi lenne, ha egyszerűen megszöknék és gyalog mennék Aradra, amely mindössze 17 kilométerre van ide? Az inspektor elutasított:

— Nem lehet!

A kapitány azt mondta, nem tanácsolja a szökést, mert ha elfognak, haditörvényszék elé állítanak. Az éjszakát, kivételesen, a váróteremben tölthetem, de az első vonattal vissza kell utaznom Magyarországra.

Sehogy sem tudtam belenyugodni. A gyorsvonat még ott pöfékelt a pályaudvaron, de már veszedelmesen közeledett az indulás ideje. És én úgy éreztem magam, mint a halálraítélt, akinek meg vannak számlálva a percei. Tudtam, hogy csak addig remélhetem édesanyámat láthatni, amíg a vonat el nem indul. Ha ez a gyorsvonat itthagytam, holnap hiába adnának kegyelmet, édesanyámat már nem láthatom, akkorra már a sírjában lesz szegény.

A kapitány közömbösen rakosgatja íróasztalán az útleveleket és egyéb iratok tömkelegét, föl sem néz reám, talán nem is hallja, amit neki mondok. Nem figyel rám és nem is törődik velem senki. Ezer gondolat cikázott az agyamban, az örülés környékezett. Még egyszer a kapitányhoz lépek és kérem, könyörüljön rajtam.

A szombathelyi csendőrkerület községi úszó és életmentő tanfolyamának résztvevőit úszni tanítják.

— Nem, és nem.

Hátha aradi rokonaim közbenjárnának? Hisz a miniszter is ember, annak is van szíve.

— A miniszter Romániában is csak miniszter, azzal itt sem lehet olyan könnyen beszélni — volt a kapitány válasza.

De hátha...

Leintett. Ne folytassam, nem ér rá. A vonatot indítania kell; majd ha a vonat elment, több idő lesz. A lelkem vonaglott a fájdalomtól.

És bekövetkezett, amitől félttem. A vonatvezető megadta a jelt az indulásra és én könnyes szemmel néztem az elrobogó vonat után.

A kapitány visszajött és meghagyta egy alantasának, hogy vegyen engem át, vezessen a váróterembe és gondoskodjék róla, hogy reggel a legelső vonattal Magyarországra visszamenjek. Ezután a kapitány is, az inspektor is elmentek.

Bánatosan követtem a rendőrt. Egyenruhája hangy külsőt kölcsönzött neki, a cirkuszi szolgákra emlékeztetett.

Az étterem tulajdonosa és az egyik vasúti tisztviselő igyekeztek vigasztalni. Ezekkel sétálgattam egy darabig az ok nélkül pazarul kivilágított pályaudvari perronon, majd betértem a váróterembe, leültem egy rokkant — bizonyára jobb napokat látott — fapadra, ahol kimerülten, úgy ülve, elszundikáltam. Egyedül voltam.

Egyszer csak arra ébredek, hogy egy előkelő megjelenésű, szakállas úriember, egy hordár által követve, belép a váróterembe.

Nem köszöntjük egymást, inkább gyanúsán fürkésző, bizalmatlan pillantást vetünk egymásra. Ki lehet? Előbb, hosszú szakállá miatt, valami neolog zsidópapnak néztem, utóbb a bőrdíjéről lelógó névjegyét olvasva, megtudtam, hogy az illető bukaresti tanár.

Nem szólunk egymáshoz. Ő lefeküdt, én ülve maradtam. A szoba erősen ki volt világítva.

Kis vártatva bejött egy vasúti szolga, figyelmeztetett, hogy áram már nem sokáig van, jó lesz számolnunk ezzel, mert sötétben maradunk.

A vasúti Perron népes a sok tisztviselőfélelőtől. Hangos, mint egy vásár. Pedig akik itt vannak, csak szórakozásból vannak még itt. Tehervonat sines reggelig. Az állomás piszkos, mintha sohasem separték volna. És elhanyagolt, mintha nem volna gazdája.

Lassan-lassan elült a zaj, az állomás pazar fénye hirtelen sötétbe vész. És mi ketten vagyunk, két teljesen ismeretlen, egy sötét szobában.

A professzor sem tud aludni. Forgolódik a recsegő fapadon. Egyszer aztán megszólal:

— Önnek talán valami bánata van, hogy úgy sóhajtozik?

A megszólításra elpanaszoltam mélységes bánatomat. Jólesett, hogy kipanaszkodhattam magamat; mintha megkönnyebbültem volna utána. A tanár bemutatkozott:

Constantin G. Jonescu, tanár.

Később megtudtam tőle, hogy Románia legnagyobb középiskolájának, a bukaresti „Gh. Lazar” lyceumnak igazgatója, majd a kultuszminiszteriumban az összes román állami iskolák vezérigazgatója és a szenátusnak is éveken keresztül tagja volt.

Kérdésemre, hogy mi járatban van Kürtösön, elmondta, hogy a leányát várja Párisból, aki a legközelebbi expresszrel érkezik. Egyedül utazott bevásárlásainak eszközlése végett Párisba és most azért jött elébe a román határra, hogy a vámvizsgálatnál segédkezzék neki. Aztán hirtelen, minden átmenet nélkül, folytatta:

Ami az én keservemet illeti, egyáltalán nem esdálkozik a román rendőrség eljárása felett, mert — magyar vagyok... És itt elkezdte a magyarokat becsülni. Egyhuzamban olyan előadást tartott nekem a magyarokról, amilyen előadás egy csakugyan gyakorlott öreg professzortól telhetik ki.

Mondanom sem kell, minden szava mélyen sértő volt.

En az ő országában rendőri őrizet alatt állottam, nem bocsátkozhattam vele vitatkozásba. Ki voltam neki szolgáltatva s ezt ő alaposan ki is használta.

Viseljem a sorsomat, mert magyar vagyok. A magyar nem tisztességes ember. A magyarok mind gaz-

emberek. Professzori hangnemben előbb románul, majd németül folytatta a gyalázkodást, mintha doktorátusa volna a magyargyalázás külön tudományából. Én emlékezetből próbálom összeírni, amit nekem ott, a kúrtósi sötét szoba magányában elmondott:

— Magyarország teljesen kulturálatlan, vad ország. El vannak bízakodva és henegeznek a magyarok Budapestjükkel. Egyebük sincs, mint Budapest. De Budapest szépsége sem a magyarok érdeme. Budapest csak a fekvésének köszönheti fejlődését.

A románok már kétezer évvel ezelőtt is kultúrlények voltak, amennyiben már ekkor Európában laktak. A magyarok azonban csak ezer évvel ezelőtt jöttek Európába. És honnan? Ázsiából, és hogyan? Mint ázsiai vadak, betörők. És vajjon honnan származnak a zsidók? Ugyancsak Ázsiából, az ázsiai orosz birodalom területéről. Az ő felfogása tehát az, hogy származásuknál fogva a zsidók és a magyarok tulajdonképpen egy faj, nomádivadék mind a kettő.

A magyarok a statisztikai kimutatásaikat szemtelenül meghamisítják, ellentétben a hivatalos román statisztikával, amely kimutatja, hogy a románok által diadalmasan(?) elfoglalt területeket általában a román nép lakja. Kivételt csak a 3—400.000 székely(?) képez Erdélyben. Azt azonban senki sem kívánhatja, hogy 5—6 millió román menjen magyar iga alá csak azért, hogy ez a pár székely felszabaduljon. Nem. Inkább legyenek a székelyek román fennhatóság alatt.

Arad, Temesvár, Nagyvárad és a többi? Nos, ezek is mind román városok. Arad eredeti neve Orod volt s akik nem románok e városokban, azok későbbi beköltözöttek. De még így is túlnyomóan románok lakják e városokat. A magyarok épp úgy tolakodtak a városokba, mint ahogy a zsidók. Most is esavarognak egyik helyről a másikra. Csöcselék, amely hol itt, hol ott üti fel a sátorfáját. Ez a magyar őstermeszet közismert.

A magyarok dologkerülő, léha emberek, akik örökké csak a zavart és a bajt keresik. Tisztességesen nem tudnak, de nem is akarnak megélni. Ehelyett pénzhamisításból, irredentizmusból, zsidóüldözésből, cím- és rangkórságból, züllött, erkölestelen, életmódból élnek.

A magyar intellektüellek, de különösen a mágnások, olyan feslett erkölcsű családi életet élnek, amilyenhez nincs hasonló a világon. A mágnások már fiatal korukban belenevelik gyermekeikbe az erkölestelenséget. Budapest dózsöl és ebben a fiatal úrilányok vezetnek.

A magyarok azt hiszik talán, hogy Rothermere lord cikkeinek eredetét a világ nem ismeri? Tévednek. Romániában legalább mindenki tudja, hogy a gazdag angol miért ment Budapestre. Csak azért, hogy kidözsölje magát Budapesten. És miután egy fiatal mágnásleánnyal hosszú ideig jól kidözsölte magát, hálája fejében megírta a magyaroknak hízelgő cikkeit. De a magyarok vesztére. Tüzet adott a magyarok kezébe. Tüzzel játszanak a magyarok, akárhányszor az irredentizmust a szájukra veszik. Mert nem ismerik Románia erejét, hatalmát. Romániának ma hihetetlenül nagy armádiája van, amely még akkor is biztosan legyőzné ellenfelét, ha a magyar és az orosz egyszerre támadná is meg.

A románok már voltak egyszer Budapesten, me provokálják a magyarok, hogy még egyszer betegyék oda a lábukat. Másodszor másképp fognak elbánni a magyarokkal! . . .

A román hazafiasságról beszélt még a tanár úr. Meghívott, utazzam vele a bukarestkörnyéki falvakba. Találkozni fogok bocskoros és mezítlábas paraszttal, akikben azonban ég a honszerelem.

— Diese Bauern sind aber intelligente Leute. Gut betont, intelligent . . . (Ezek a paraszttok azonban intelligens emberek. Hangsúlyozva: intelligensek.)

A magyar paraszt nem intelligens, csak fifikus, a román paraszt igazán intelligens.

. . . És a magyar csendőrség? Éppen olyan gögösek, henegeők, éppen úgy járnak, mint ezelőtt Nagymagyarországon. Még mindig a régi kakastoll és a régi címer rajta! . . .

Addig szónokolt, amíg végre megvirradt. Ekkor elmentünk a vámhivatalba, ahol bejelentette jövetele célját.

Közben berobogott az Orient-express és megérkezett hat óriási bőrönd, sok-sok kendő és kabát között a tanár leánya is, egy szürkeruhás, molett dáma.

A tanár búcsúzóul átadta névjegyét, a rendőr pedig ismét előállított a kapitány elé, megmutatván, hogy nem szöktem meg. A kapitány megparancsolta a rendőrnek, hogy ültessen fel az éppen beérkezett gyorsvonatra. A rendőr vonatra tett és miután három hölgyet és egy urat a vonatból leszállítottak és utazásuk megszakítására kényszerítették, vonatom elindult és tíz pere múlva újra magyar földön voltam.

Igy történt ez, mélyen tisztelt Szerkesztő úr, én pedig nagyon kérem, legyen kegyes leveletem közzétenni.

Igaz tisztelettel vágyok a Szerkesztő úrnak készséges híve:

Karcag, 1927 szeptember 12-én.

Sugár Géza

uradalmi számtartó.

Jó ezt is tudni. Eltesszük a többi mellé. (Szerk.)

A „halálsugarak“ titka.

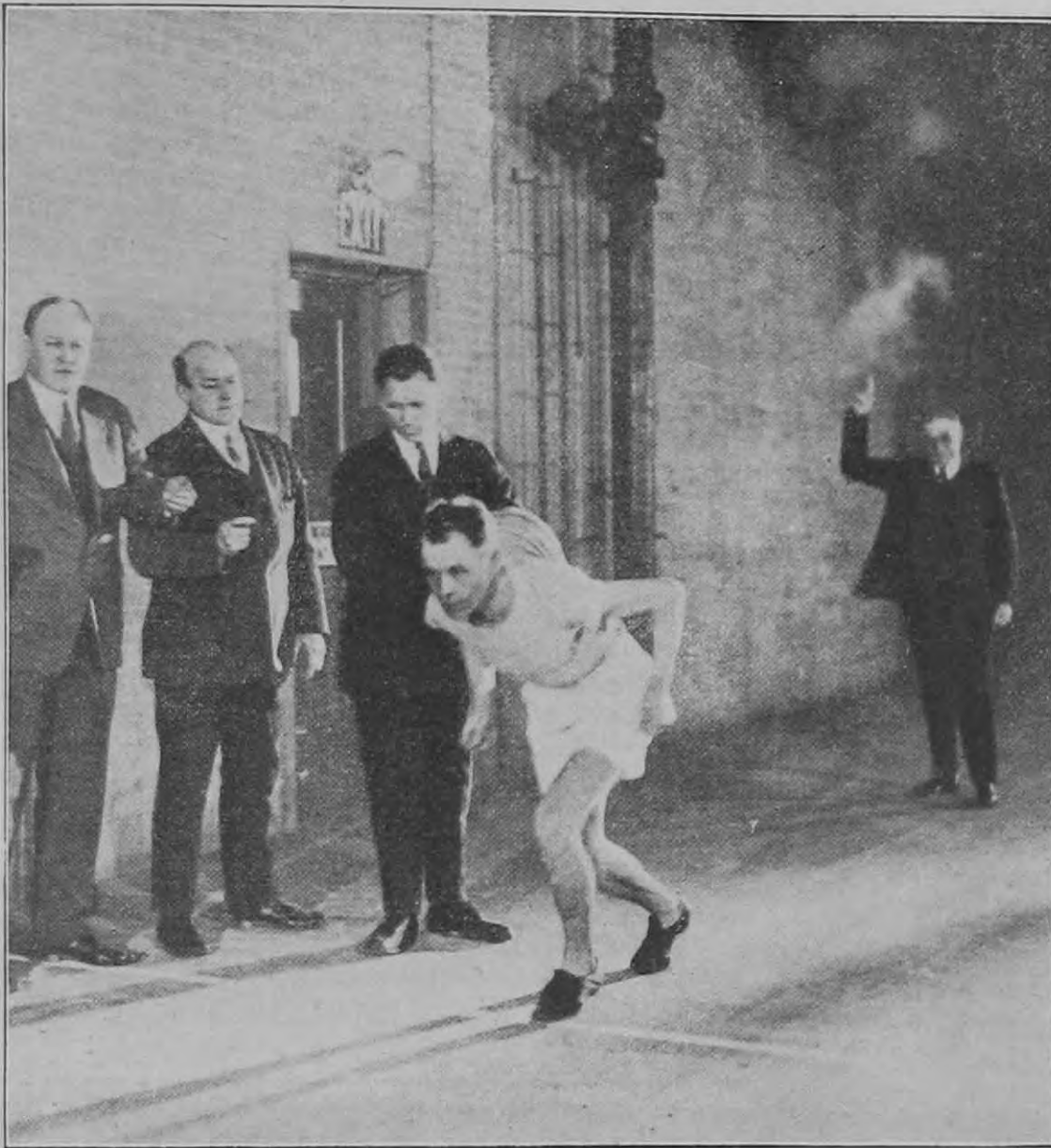
Irta: V. M.

Két esztendővel ezelőtt az egész világot bejárta a hír, hogy a „londoni kiállításon“ egy olyan készüléket állítottak ki, amelynek segítségével minden élőlényt nagy távolságból is meg lehet ölni, sőt még magasán szálló repülőgépeket is leszállásra lehet kényszeríteni. Ehhez a hírhez azután természetesen a fantázia is hozzáadta a magáét annyira, hogy még komoly szakkörökben is arról suttogtak, hogy a titokzatos új „halálsugarak“ a félelmetes légi háborúnak egyszerűsmindenkorra végét fogják vetni.

Az állítólagos találmány iránt természetesen minden hadvezetőség élénken érdeklődött; messze elágazó hírszerző apparátusokat hoztak működésbe, hogy annak lényegét megismerjék és hogy ennek a valóban félelmetesnek mutatkozó védekezőeszköznek, az „ördögmasinának“ mielőbb a nyakára hágjanak.

Ez a lázas érdeklődés könnyen érthető, hiszen egy ilyen gépezet, amely minden harc nélkül egy gombnyomásra nagy távolságokra is halált és megsemmisülést szórhat, a hadvezetés szempontjából tényleg nagy figyelmet is érdemelne s érdekes, hogy a fenti hír éppen azokban az államokban okozta a legnagyobb idegességet, amelyek a leszerelési konferenciák dacára is állig fegyverben reszketnek a lefegyverzett Németországtól. A lehetőség, hogy kis vagy lefegyverzett nemzetek az ellenséges repülőket, mielőtt azok még egyáltalában akcióba léphetnének, megsemmisíthetik és így a bombázást és elgázosítást meggátolhatják, valóságos konsternációt keltett.

Dacára azonban a legszorgosabban megejtett puhatólásoknak és az erősen igénybe vett ipari kémkedéseknek, az állítólagos szenzációs találmányról semmi olyan pozitív adatot nem lehetett megállapítani, amely a tudományos bírálatot kiállította volna. Az „Universum“ az 1926 május 20-án megjelent 34. számában megemlékezett róla, hogy a „halálsugarak“ feltalálója, Grindell Matthews egy, a „Popular radio“-ban közzétett közleményében némiképpen fellebbentette a fátylat, amely találmányának lényegét addig elfedte, annak a bizonyításával azonban, hogy sugarai tényleg és nagyobb távolságra is halálosan hatnak, adós maradt. Azt bizonyította, hogy az általa feltalált sugarak segítségével egy elektromos gyújtású robbanómotort 18 méter távolságból megállított, éppen ez a körülmény azonban és az, hogy egy fém-burokkal ellátott automobilmotort viszont nem tudott megállítani, nagyon is indokolják a feltevést, hogy itt tulajdonképpen nincsen egyébről szó, mint rövid hullámhosszal bíró rádióhullámokról, amelyeket azonban a rádiótechnika már régóta ismer. Ezeknek a sugaraknak a segítségével állásharcban a lövészárak körül állítólag olyan védőgyűrűt lehet létesíteni, amely azt éppen úgy megvédi, mint a magasfeszültségű árammal telített drótakadályok. Léghajókat ezeknek a sugaraknak a segítségével állítólag fel le-

A világhírű finn esodafutó, Nurmi Bécsben is starthoz állott. A magyar sportkörök régi törekvése, hogy Nurmit Budapesten starthoz állítsák, ez talán az idén megvalósul.

het gyűjtani úgy, hogy reájuk két különböző sugarat bocsátunk és az ennek folytán keletkező villamos árammal erősen felhevítjük.

Legújabbán Coolidge bocsátott ki nikkellacélablakokkal ellátott csövekből igen kemény kathódsugarakat, amelyekkel sikerült neki is hasonló eredményt elérni. Ezeknek a sugaraknak a levegő által való erős elnyelését azonban (a légköri nyomás folytán) még nem lehetett megakadályozni.

Miadazt, amit az eredeti találmány javítására eddig kitaláltak, látszólag erősen titkolják. Valószínű azonban, hogy a védőburok és páncélzat, továbbá a hatás és ellenhatás örök törvénye itt is érvényre jut. A robbanómotorok mágneseit vagy esetleg magukat a motorokat körülvevő burkok (pl. ólomburkok) az esetleg zavaró sugarakat (tehát a „halálsugarakat” is) egyszerűen el fogják nyelni s ezáltal a zavart is ki fogják védeni. Gondolkoznak azon is, hogy mágnesnélküli motorokat gyártsanak, mert ha a technika ma még nem is fejlett annyira, hogy az említett fantasztikus híreszteléseket valóra váltsa, el kell ismerni, hogy a megkezdett út helyes és ninesen kizárva, hogy előbb vagy utóbb mégis csak célhoz fog vezetni; a védekezésre tehát minden pillanatban készen kell lennünk.

A London felett legutóbb megtartott légiflotta-gyakorlatokról olvastuk, hogy maga az angol hadvezetőség is elismeri, hogy egy meglepő ellenséges légi támadás esetére semmiféle olyan eszköz vagy lehetőség nem áll rendelkezésre, amellyel Londont a légi támadás ellen biztosan meg lehetne védeni. Valószínű tehát, hogy éppen Anglia nem fog semmiféle financiai áldozatot kímélni, ha éppen a légi elhárítás céljait szolgáló technikai védőeszközök tökéletesítéséről van szó.

Az itt említett törekvésekkel szoros kapcsolatban áll egy másik találmány is.

A San-Franciskói *W. S. A. Collomann* elektromérnöknek sikerült egy olyan készüléket szerkesztenie, amely magasfrekvenciájú áramok és sugarak segítségével a légnyomást meg tudja változtatni, vagyis tetzés szerinti időben esőt tud előidézni. Az ilyen találmányok horderejével és nagy jelentőségével minden szakember tisztában van; katonai szempontból különösen a gázvédelem szempontjából van óriási jelentőségük. Ilyen találmányok tökéletesítésére és hasonló életrevaló ideák megvalósítására nem szabad a pénzt sajnálni, mert kétségtelen, hogy az ezekbe fordított minden befektetés előbb vagy utóbb gazdagon fog megtérülni és kamatozni.

Tisztán fizikai és financiai szempontból véve a dolgot, nem tartozik a lehetetlenségek közé, hogy egy bizonyos — egyelőre mindenestre korlátolt — területen fellegképződést és csapadékot idézzünk elő. Ha pedig egyszer már megtalálták ennek a praktikus megoldási módját (és ez a kísérletek során valószínűleg meg is fog történni), az már nagy lépést fog jelenteni a légi-kémiai támadások elhárítása szempontjából. Eppen ezért mindenütt lázasan dolgoznak azon, hogy az ilyen és hasonló találmányokat tökéletesítsék és gyakorlatilag kihasználják. Ha ma még nem is értek el mindent, amiről a fáma mesél, mégis jó, ha az ilyen híreket figyelemmel kísérjük, mert különben megtörténhetik, hogy hirtelen nagy meglepetéseknek lehetünk kitéve. Gondoljunk csak arra, hogy már maga a háború is mennyi technikai meglepetést hozott magával; ebben nem lesz a békében sem megállás. Ez az egyedüli reménye az azoknak az államoknak, amelyeket a „győzők” az erőszakos békével a maguk ígájába hajtottak.

A MI HŐSEINK

Vitéz Mester Miklós tiszthelyettes.

Nem volt tábori esendőr, nem végezte a tanfolyamot s így bármennyire is kedve lett volna, nem kerülhetett a mozgosítás első napjaiban a harcra. Vágya azonban nemsokára reményen felül teljesült. 1915 év szeptemberében jött ugyanis a felhívás, hogy esendőregyének jelentkezzenek csapatok számára.

Mester tiszthelyettes, aki abban az időben a kassai esendőrkerület állományában teljesített szolgálatot, a felhívásra azonnal önként jelentkezett. Leghőbb vágya volt, hogy valamilyen székes ezredhez kerüljön, amelyekről már a háború

Vitéz Mester Miklós tiszthelyettes.

első napjaiban legendák keringtek. Ez is sikerült neki. Szeptember végén a 24. honvéd gyalogezredhez osztották be, ahol a 4. század harmadik szakaszának lett a parancsnoka. Az ezrednél végigküzdötte századának minden harcát s megszerezte a 2. osztályú ezüst vitézségi érmet és a Károly-espát keresztet.

1917 évben, amikor a csendőröket a harcvonalból visszarendelték, ő sem maradhatott ezredénél s így a 38. honvéd gyaloghadosztályparancsnoksághoz osztották be, mint tábori esendőrt. A hadosztálynál is csakhamar bebizonyította használhatóságát s az orosz harctéren, különösen a különböző harcok folyama alatt szétszórt katonák összegyűjtésében és azoknak a rajvonalba való visszavezetésében tevékenykedett, amiért a koronás ezüst érdemkeresztet tüntették ki.

Az orosz harctérről a hadosztállyal együtt az olasz harctérre került, a Hétközség fensíkjára. A hadosztály nehéz harcokban vett részt s így természetes, hogy a tábori csendőrök tevékenysége is fokozódott. A szétlőtt telefonvezeték miatt a

parancsnokságok egymással nem érintkezhetek. A fontosabb parancsok kézbesítése tehát a tábori esendőrségre hárult. Éjjel-nappal szolgálatban állott a kis létszámú tábori esendőrsztag. Ez alkalommal is Mester tiszthelyettes minden súlyosabb járőrszolgálatra önként jelentkezett. Különösen kitüntette magát a Monte Grappa előtt folyó harcok alkalmával. Az egyik gyalogezrednek ugyanis az olaszok mindennemű összeköttetését szétlőtték. A szomszédos tereprészekben a csapatok már visszavonulóban voltak, amit az ezred a hegyes terepen idejében nem figyelhetett meg. Az ezredet az a veszély fenyegette, hogy az olaszok bekerítik. Mester tiszthelyettes önként jelentkezett, hogy a visszavonulásra szóló parancsot az ezredparancsnoksághoz kézbesíti. A legnehezebb ágyútűzben indult el és sikerült a zárótűzön keresztül ezer veszély között az ezredparancsnoksághoz jutnia. Az út visszafelé sem volt veszélytelenebb. Jószerencséje azonban megóvta minden bajtól és sebesülés nélkül tért vissza a hadosztályparancsnoksághoz.

Kiválóan vitéz magatartásáért Molnár Dezső altábornagy az 1. osztályú ezüst vitézségi érmet tűzte a mellére.

Mester tiszthelyettes végigküzdötte az egész világháborút és csak 1918 szeptemberében hagyta el súlyos betegen a harctér.

Hősi magatartását a Kormányzó úr is méltányolta és vitézzé avatta a kötelességét minden körülmények között teljesíteni tudó hős magyar esendőrt.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A belga csendőrség.

TIHANYI FERENC százados fordítása.

(4. közlemény.)

54. Ha a csendőr portyázása közben büntetésekről, csavargókról, gyanus egyénekről értesül, akik bűnösségére nézve bizonyítékok vannak és akik ellen nyomozó levél, elfogatási parancs, marasztaló bírói ítélet van, köteles az illetőket üldözőbe venni és letartóztatni. Ilyenkor azonban meg kell győződni az illetők személyazonosságáról; kérdéseket kell intézni tehát hozzájuk nevük, állapotuk, foglalkozásuk, lakóhelyük, előző tartózkodási helyük iránt s az általuk bementőket a felmutatott útlevelel vagy egyéb bizonyítvány megfelelő adataival össze kell hasonlítani.

A csendőrök szabadon engedik azokat, akikre mint gyanus egyénekre vagy csavargókra hívták fel a figyelmüket, de ezek a kilétüket hitelt érdemlően igazolták, ellenkező esetben az illetékes hatóság elé vezetik őket.

55. A csendőrök portyázásuk közben — különösen az éj beálltával, — a tanyákon és a korcsmákban érdeklődnek aziránt, hogy nincsenek-e ottan csavargók, koldusok, gyanus egyének; átkutatják az erdőket és gyanus helyeket és az utakon lest tartanak.

Aratások és erdővágások idejében a járőrök gyakrabban megfordulnak az ilyen helyeken s tájékozónak afelől, hogy a köz- és magánvagyon megóvása végett szükséges-e a sűrűbb megjelenésük.

56. A csendőrök által elfogottakkal az őrsparancsnokok jegyzőkönyvet vesznek fel, amelyben az elfogás körülményeit és az elfogott egyén előadását juttatják kifejezésre. Ezt a jegyzőkönyvet úgy ők, mint az elfogott aláírják, bár az utóbbi az aláírást megtagadhatja. A jegyzőkönyvet a békebíró vagy más illetékes igazságügyi rendészeti tisztviselőnek kell megküldeni.

A letartóztatott egyénnél talált tárgyakat, iratokat és pénzt a jegyzőkönyvben kifejezésre kell juttatni s a vizsgálóbírónak átadni.

Szökevények, toborzottak és önkényűen eltávozott katonák elfogása a csendőrség által.

57. A csendőrség elsőrendű kötelessége a portyázások alkalmával szökevények és az eltávozásról vagy szabadságról be nem vonult katonák után való nyomozás. A tisztek utasítva vannak, hogy alárendeltjeiknek ilyen irányú tevékenységét gondos figyelemmel kísérik.

58. A kémeket a csendőrségnek le kell tartóztatni és annak a kerületi katonai parancsnokságnak kell átadni, amelyiknek körletében az elfogás történt.

Úton, mezőn vagy vízben talált holttestek és állati hullák.

59. A csendőrség hivatásbeli kötelmei közé tartozik a mezőn, utakon vagy vízben talált holttestekről jegyzőkönyvet felvenni; épen azért, ha a portyázások közben egyik vagy másik esetről szó lehet vagy a lakosság útján ilyenekről tudomást szerzett, a járőr azonnal a helyszínre megy, a hulla környékét biztosítja s ha ott bűncselekmény nyomait, véres fegyvereket vagy olyan eszközöket talál, amelyekről feltehető, hogy a bűncselekmény elkövetésére szolgáltak, akkor a békebíró vagy a csendőrtiszt megérekezéséig gondoskodik arról, hogy azokat senki meg ne érintse; végül azokat, akik a bűnjelek vagy a véres fegyverek tulajdonosai voltak, letartóztatja s szökésüket megakadályozza.

60. Az igazságügyi rendészeti hatósági személy megérkezéséig a csendőrök kötelesek összegyűjteni mindazokat az adatokat, bűnjeleket és bizonyítékokat, amelyeket a rokonok, barátok, szomszédok vagy mások becsátanak rendelkezésükre a bűncselekményt, a tetteseket és tettestársakat illetően; minderről jegyzőkönyvet vesznek fel, amelyet az igazságügyi rendészeti hatósági személynek adnak át.

61. Ha a csendőrök az országutakon vagy a mezői utakon elhullott lovat találnak, erről a községi előjárót azonnal értesítik, hogy annak elásatása iránt intézkedhessék, amely intézkedések végrehajtását egyúttal biztosítják is.

62. Ugyanezek a rendszabályok irányadók az állati ragályos betegségek terjedésének megakadályozására.

Tűzesetek.

63. Ha az őrsparancsnokok arról értesülnek, hogy a felügyeletükre bízott körletnek valamelyik községében, majorjában vagy tanyáján tűz ütött ki, kötelesek csendőreikkel haladéktalanul a helyszínre sietni és a csendőr századosnak vagy hadnagynak késelem nélkül jelentést tenni.

64. Mihelyt a csendőrőrsparancsnok a helyszínre érkezik, csendőreit olyanmódon osztja szét, hogy azok az égő házból kihordott butoroknak és egyéb tárgyaknak ellopását megakadályozhassák. A házakban, magtárakban, istállókban, pincékben s a melléképületben csak a ház lakói s a tűzoltás végett segélyül hívott munkások fordulhatnak meg. Felügyelnek a butoroknak s egyéb tárgyaknak a tulajdonosok vagy érdekeltek által kijelölt raktárakba való elszállításánál.

65. Ezután a tulajdonosoknál és annak szomszédainál érdeklődnek a tűzvész keletkezése iránt, hogy vajon az a kéményeknek elhanyagolása, gyújtogatási kísérlet, vagy minő más ok folytán állott elő. Ha a vallomások egyeseket gyújtogatás büntetével gyanúsítanak és a tettesek a helyszínen vannak, az őrsparancsnok őket azonnal letartóztatni és kikérdezni köteles.

Ha ezeknek vallomása megerősíti azt a gyanút, hogy ők a gyújtogatás büntetében valóban részt vettek, meggyőződik személyazonosságukról, bevárja a békebíró, illetőleg a csendőrhadnagy megérkezését, akinek a tudomására jutott összes adatokról jelentést tesz, hogy a szükséges intézkedések megtételők legyenek.

66. A tűzvész színhelyén megjelent csendőrök őrsállomásokra csak akkor vonulhatnak be, ha a vagyon megőrzése, a közveszély megóvása, avagy a tettesek elfogása végett jelenlétükre szükség már nincsen.

A csendőrség szolgálata vásárokon és heti piacokon.

67. Az őrsbeli csendőröknek a körletükben tartott vásárokon, heti piacokon avagy ünnepségeken a közrend és közrend fenntartása végett jelen kell lenniük; kötelesek a látogatottabb utakat portyázni, hogy a kereskedőknek, kézműveseknek s más egyéneknek esetleg segítségükre legyenek.

68. Ha előre sejtethető hogy a vásárokon, heti piacokon vagy ünnepségeken nagyobb embertömeg lesz jelen, a hadnagynak jogukban áll oda több őrs legénységét összpontosítani. Ilyenkor a legmagasabb rendfokozatú altiszt, ha ilyenek többen volnának, a rangidősebbik a parancsnok. A hadnagy — ha jelenlétére szükség van — a parancsnokságot maga veszi át. Ugyanezt az eljárást kell követni, ha bármely okból valahol összpontosítást kell végrehajtani.

A szabad közlekedésről.

69. A csendőrségnek különös feladata a szabad közlekedésnek biztosítása s mindazoknak elfogása, akik azt erőszakkal megakadályozni igyekeznek.

Hogy a szolgálat eme részének végrehajtása biztosítható legyen, a csendőrök őrskörletüknek községeit és utjait portyázni kötelesek minden olyan esetben, amikor a közbiztonság megköveteli; különösen akkor, ha rablást vagy veszélyt előidézni szándékozó fegyveres vagy fegyvernélküli csoportosulások vannak.

70. Abban az esetben, ha annak a községnek, ahol a zendülés kitért, a helyhatósága vagy lakossága megnevezik a tetteseket, az őrsök kötelesek azokat azonnal üldözőbe venni és letartóztatni. Ha azokat utólag sikerült, az illetékes bíró elé kell állítani őket, hogy az velük szemben a törvény rendelkezései szerint eljárasson.

71. Az őrsparancsnokok, akik az e fajta bűncselekmények helyszínére kiküldetnek, kötelesek onnan a hadnagynak azonnal jelentést tenni, hogy az, ha a csoportosulások megszüntetése céljából kívánatos, a kellő megerősítés kirendelése iránt intézkedhessék. A helyszínre kiküldött csendőrök őrsükre mindaddig nem vonulhatnak be, amíg a rend teljesen helyre nem állott és amíg a jegyzőkönyveket azokról a tényekről és körülményekről, amelyek a csoportosulást, lázongást vagy fosztogatást előidézték, kísérték vagy követték, meg nem szerkesztették. Ezeket a jegyzőkönyveket, mihelyt elkészültek, mind az igazságügyi hatóságnak, mind a csendőr századosnak azonnal meg kell küldeni.

A csavargókról, munkakerülőkről, a gyanús és a megbízhatatlan egyénekről, valamint a koldusokról.

72. A csavargók és munkakerülők azok, akik állandó lakhellyel nem bírnak, létfenntartásuk biztosítása nincs, semmiféle foglalkozást vagy mesterséget nem űznek.

Gyanús egyének azok, akik kilétüket igazolni nem hajlandók.

Megbízhatatlan egyének azok, akik szándékosan hamis vallomást tettek.

Ezeket a felsorolt egyéneket a helyi hatóságok nyilvántartani kötelesek; a csendőrség fel van jogosítva arra, hogy ezekben az előjegyzésekbe betekinthessen, hogy az említett egyének nevét és személyleírását megismerhesse, magatartásukat és eljárásukat állandóan figyelemmel kísérhesse.

73. A csendőrség kötelessége a koldusokat, akiket a munkakerülők osztályába kell sorozni, — szintén felügyelni. Különösen figyelemmel kell lenni azokra a koldusokra, akik engedéllyel bírnak, hogy a koldulást szabályozó törvényt nem hágnák-e át azáltal, hogy:

1. fegyveresen koldulnak;
2. erőszakkal vagy fenyegetéssel koldulnak;
3. éjjel vagy a házba behatolva koldulnak;
4. hamis igazolvánnyal vagy útlevéllel, koholt testi fogyatkozással vagy átalakulva (álruhában) koldulnak;
5. az engedély megvonása után is koldulnak;
6. lakóhelyük járásán kívül koldulnak.

Ha a törvénynek ilyen nemű áthágásában részesek, el kell őket fogni s az igazságügyi rendészeti tisztviselő elé vezetni.

A helyi hatóságok kötelesek a koldusokról vezetett előjegyzést a csendőrségnek bemutatni.

Polgári hatóságoknak a csendőrséghez intézett megkereséseiről.

74. A polgári hatóságok megkereséseiket a csendőrségi különítményparancsnokságoknak írásban küldik meg. A megkeresésnek tartalmaznia kell:

1. a megkereső hatóság elnevezését;

2. a megkeresés céljának pontos és világos meghatározását;

3. annak a rendeletnek adatait, amelynek alapján a hatóság a megkeresést kibocsátotta.

A csendőrök a megkereséseket csak előljáráók parancsára hajthatják végre.

Ha a különítmény csak csendőrökből áll, a leg-hosszabb idő óta szolgáló csendőrt kell parancsnoknak tekinteni.

Fogolykíséret.

75. A csendőrök kötelesek a törvény által megengedett mindazokat az elővigyázati intézkedéseket megtenni, amelyek a foglyok megszökésének megakadályozására szükségesek; azonban minden felesleges korlátozást kerülni kell. A törvény megtiltja mindenkinek, de különösen a karhatalom tagjainak, az elfogottak bántalmazását, sértégetését s bármilyen erőszakoskodást, hacsak ellenszegülésről nincs szó, aminek a törvény által megengedett módon való megtörésére felvannak jogosítva.

76. Ha vádlottakat vagy elítélteket kell őrsről őrsre kíséreni, erre a csendőrtiszt adja ki a parancsot s abban megjelöli az őrkíséret parancsnokát s az őrkíséret tagjainak számát.

77. A polgári hatóság megkeresését a kísérőlevélhez (őrkíséretet elrendelő végzéshez) kell csatolni. A megkeresés felsorolja azokat az iratokat, amelyeket a kísérendő foglyokkal együtt kell továbbítani és átadni. Ezeket az iratokat lepecsételten az őrkíséret parancsnoka veszi át, aki a hatóságnak a következő címszóval ellátott elismervényt ad: „Átvételi elismervény a parancsról és az abban említett ügyiratokról.”

Az iratokat rendeltetési helyükig őrsről-őrsre kell továbbítani.

A foglyok személyleírását a kísérőlevélben mindig fel kell tüntetni.

78. Ennek a szolgálatnak szabályozhatása céljából mindegyik csendőrtiszt és őrsparancsnok egy jegyzéket vezet, amelybe napról-napra, minden megszakitás nélkül, bejegyzi az őrkíséretre kapott megkereséseket, illetőleg az evégett adott parancsokat. Ez a jegyzék egyúttal az elfogató parancsok és a csendőrségi körözések nyilvántartására is szolgál.

79. Ha az elítéltek és vádlottak annak az őrsnek állomáshelyére érkeznek, amely őket továbbkísérni köteles, a községi fogdában, ilyennek nemlétében a lak-tanyának ilyen célra legalkalmasabb szobájában kell elhelyezni őket, ahol az elindulásig az őrs csendőrei őrzik. Az őrkísérettel megbízott csendőrök a foglyokat az útba eső legközelebbi őrsig kötelesek kíséreni.

80. Az őrkísérettel megbízott csendőrök a foglyokat akként kötelesek kíséreni, hogy azoknak minden mozdulatát megfigyelhessék és szökési kísérleteiket meg-hiusíthassák; szökési kísérlet esetében, átkelési pontokon, továbbá olyan helyeken, mint: erdők, hegytorkolatok, árkok, patakok, nagvobb tömeg által megszállt terek és utcák, elzárt utak, hegységek, amelyeknek fekvése a lovasság mozgását megnehezíti és lassúvá teszi, a foglyokat meg kell bilineselni.

81. Ha egy vagy több fogoly a szökés végrehajtását erőszakkal próbálja megkísérenni, az őrkíséret parancsnoka a törvény nevében annak a kijelentésével inti rendre őket, hogy ha nem engedelmeskednek, fegyverhasználat után fognak arra kényszeríttetni. Ha ez az intelem eredménytelen maradt és az ellenállás folytatódik, a menekülők feltartóztatása, a zendülők és lázadók megfékezése végett azonnal fegyvert kell használni.

82. Ha az ellenállás folytatása miatt fegyvert kellett használni s egy vagy több fogoly a porondon maradt, erről a békebírónak nyomban jelentést kell tenni, aki a helyszínére rögtön kiszáll. Az őrkíséret parancsnoka a történetekről jegyzőkönyvet vesz fel, amelyben vázolja mindazokat az eseményeket és körülményeket, amelyek a fegyverhasználatot előidézték, kísérték vagy követték és ezt az őrkíséret valamennyi csendőre

aláírja. Az őrkíséret a foglyok továbbkísérését csak abban az esetben szakíthatja meg, ha erre nézve a fegyverhasználati esemény miatt az illetékes hatóság ekként dönt. A jegyzőkönyv egy másolatát, minden esetben 24 órán belül, az őrkíséret parancsnoka a csendőrhadnagynak megküldeni köteles, aki az abban foglaltakról a csendőrszázadosnak azonnal jelentést tesz, hogy az a magasabb polgári hatóságokat nyom-ban tájékoztathassa.

83. Az őrkíséret parancsnoka a továbbkíséréssel megbízott őrsparancsnoknak a foglyokkal együtt átadja a kísérőlevelet és az ahhoz mellékelte bűnügyi iratokat. Ezzel az átvett foglyokért és iratokért a felelősség az átvevő őrsparancsnokra hárul, akinek kötelessége jegyzékébe a foglyok nevét, az ügyiratok számát és azt a helyet bevezetni, ahol a foglyokat át kell adni.

Ezt a bejegyzést az átadó előtt kell keresztül vezetni s azt mind az átadó, mind az átvevő parancsnok aláírni köteles.

84. A foglyok továbbkísérése ugyanilyen eljárás és ugyanazon óvatossági rendszabályok mellett történik mindaddig, míg azok az illetékes helyen át nem adatnak. Az utolsó őrkíséret parancsnoka az átadást — bevonulása után — jegyzékében feltüntetni köteles.

85. A hadnagyok és századosok az őrsszemléik alkalmával ezeket a jegyzékeket átvizsgálják s ha azokat rendben találják, ezt a körülményt aláírásukkal igazolják.

86. Eltekintve attól, hogy a fogolykíséretet az előbbi pontok rendelkezései szerint egy külön jegyzékben fel kell tüntetni, emellett ezt a szolgálati könyvnek ama rovatában, amelyik az őrsállomáson kívül teljesített szolgálatokról szól, röviden szintén be kell jegyezni.

87. Ha fogolykísérés közben valamelyik fogoly megszökött, erről, valamint annak kézrekerítése iránt tett intézkedésekről, a hadnagynak azonnal jelentést kell tenni. A hadnagy a vétkes csendőrök ellen, annál a hatóságnál, amely ellenük eljárni hivatott, azonnal feljelentést tesz.

88. Ha csupán a foglyoknak egy része szökött meg, akkor a többiekét rendeltetési helyükre kell kíséreni s ott a reájuk vonatkozó iratokkal együtt átadni; ha azonban az összes foglyok megszöktek, az iratokat haladéktalanul a századosnak kell megküldeni, aki azokat az illetékes hatósághoz juttatja.

89. A foglyszöktetést elkövetett csendőrök őrsparancsnoka, a foglyok megszökését, a csendőrök neveinek megemlékezésével az erre szolgáló maplóba bejegyezni köteles.

90. A fogolykíséréttel megbízott őrmesterek, őrsvezetők és csendőrök az őrkíséretet mindig lovon, egyenruhában és teliesen felfegyverkezve teljesítik, tekintet nélkül arra, hogy a foglyok gyalog vagy szekeren szállíttatnak.

91. Bár az elítélteknek és vádlottaknak általában gyalog kell menniök, kivételesen hivatalból elrendelhető, hogy kocsin szállíttassanak. Ugyanigy történhetik a szállítás, ha a fogoly a menetképtelenségét orvosi bizonyítvánnyal igazolja.

A vádlottaknak és elítélteknek meg van engedve, hogy saját költségükön kocsit vehessenek igénybe, de kötelesek magukat az előírt óvatossági rendszabályoknak alávetni.

92. A csendőrnek — a legszigorubb büntetés terhe alatt — tilos a kíséretére bízott egyénektől bármit követelni vagy elfogadni.

93. Az őrkíséréttel megbízott csendőrök kötelessége gondoskodni arról, hogy a foglyok a szükséges élelmi-szerekben hiányt ne szenvedjenek.

94. Annak eldöntése végett, hogy az őrkíséretnek hány csendőrből kell állania, szolgáljon irányadóul, hogy egy fogolyra két, két fogolyra három csendőrt kell számítani s a csendőrök számának a foglyok számához viszonyítva ilyen arányban kell növekedniök.

95. Abban az esetben, ha fogolykísérés közben valamelyik fogoly megbetegszik, vagy fegyverhasználat folytán megsebesül, annak további meneteltetését be kell szüntetni s egy csendőrt kell vele visszahagyni, hogy az azt a legközelebbi községben szerzett kocsin tovább szállíthassa.

96. Ha a fogoly útközben akár betegség, akár sebesülés folytán meghal, az őrkíséret parancsnoka a halál beálltát megállapító nyilatkozatot állít ki, hozzá csatolja az illető fogolyra vonatkozó bűnügyi iratot s 24 óra alatt megküldi a hadnagynak, aki arról a századosnak jelentést tesz.

A százados az ügyiratokat — késedelem nélkül — az illetékes hatóságához továbbítja.

97. Ha bűnügyi iratok, az egy és ugyanazon kísérőlevélben szereplő olyan foglyokra is vonatkoznak, akik betegség vagy elhalálozásuk folytán nem kísérhetők tovább, a többi foglyok azonban menetképesek, akkor az őrkísérést folytatni kell s a visszamaradtakra vonatkozó bűnügyi iratokat sem kell visszatartani; az őrsparancsnok ilyenkor a kísérőlevélről másolatot készít s azt a csendőrszázadosnak vagy hadnagynak elküldi, hogy a felgyógyult fogoly továbbkísérésére új kísérőlevél legyen kiadható, illetőleg, hogy a fogoly elhalálozásáról az előző pontban említett hatóság értesíthető legyen: azon a kísérőlevélben, amellyel a többi foglyot átadják, röviden meg kell említeni azokat az okokat, amelyek miatt a foglyok egyikének vagy másikának átadása nem volt lehetséges.

98. A századosoknak és hadnagyoknak legyen gondjuk arra, hogy ezekről az eseményekről pontos értesítéseket szerezhessenek s hogy tájékozva legyenek mindenről, ami a fogolykísérés közben történt.

99. Ha a csendőrök valamely vádlottat vagy elítélteket vesznek át a fogházba vagy más letartóztatási intézetbe leendő kísérés végett, kötelesek gondot fordítani arra: 1. hogy mind a kísérést elrendelő parancsot, mind a fogollyal kapcsolatos bűnügyi iratokat kézhez kapják; 2. hogy a börtön- vagy fogházfelügyelő, illetőleg őr a nyilvántartási könyvükben a fogolykísérést elrendelő parancsot bevezessék és a foglyok átvételét elismerjék.

Ezt a bejegyzést mind az illető börtönügyi tisztviselő vagy őr, mind a csendőrök aláírják. A bejegyzésről az előbbieket a csendőröknek másolatot adnak. Az általuk szerkesztett jegyzőkönyvet, az ügyiratokat és az átvételi elismervényt annak a csendőrszázadosnak kell beszolgáltatni, aki az őrkíséretre parancsot adott.

Az őrsök találkozásáról és annak céljáról.

100. Az őrsök a szomszédos, valamint azokkal az őrsökkel, amelyekkel járőrtalálkozás van előírva, tíz nap alatt két ízben találkozni kötelesek.

(Folytatjuk.)

AZ ORSZÁGOS TISZTI KASZINÓ KÖZLEMÉNYEI

A Vivóklub működésének megkezdése. Az Orsz. Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület Vivóklubja működését folyó évi szeptember hó 15-én megkezdte. A fizetési kötelezettségek teljesíthetése végett a beiratkozás azokra is kötelező, akik az elmúlt évben már tagjai voltak a vivóklubnak. Beiratkozni hétköznaponként 1/2 18-tól 19 óráig lehet. **Feltételek:** a) A Tiszti Kaszinó rendes, rendkívüli és jóléti tagjai, valamint b) ezek családtagjai (feleség, gyermek) a tagsági-, illetve jóléti igazolvány felmutatása ellenében iratkozhatnak be. c) A tisztikaszinói tagok által felvételre ajánlott hozzátartozók és vendégek az illető ajánló tag írásban adott erkölcsi és anyagi felelőssége mellett vétetnek csak fel. Ezen — olvashatóan aláírt és a tisztikaszinói tagsági igazolvány számával ellátott — nyilatkozatot fentiek a beiratkozásnál leadni tartoznak. **Fizetendő díjak:** a) alattiak: szövetségi díj (1 P), szekrény díj (8 P) vagy fiókdíj (4 P), b) alattiak: szövetségi díj (1 P), szekrénydíj (8 P) vagy fiókdíj (4 P) és 16 P oktatási díj, c) alattiak: szövetségi díj (1 P), szekrénydíj (8 P) vagy fiókdíj (4 P) és vívásért 60 P, tornáért 60 P, oktatási díj. A cél- és nyílövészetre jelentkezők fenti díjakon kívül 12 pengőt fizetnek, töltények, céltáblák, tiszteletdíjak stb. beszerezhetősége. Bővebb felvilágosítással a vivóklub hirdetőtábláján kifüggesztett „Háziszabályok” szolgálnak.

CSENDŐR LEKSZIKON

110. **Kérdés.** *Milyen szabályok irányadók a cukrászboltok záróráját illetőleg?*

Válasz. A cukrászüzletek zárórájáról a m. kir. belügyminiszter 1926. évi 156045. sz. körrendelete intézkedik. E körrendelet szerint a cukrászüzletek zárórája május, június, július és augusztus hónapban éjjel 12 óra, az évnek egyéb szakában pedig éjjel 11 óra. A cukrászboltok záróráját a nyilvános étkező- és szórakozó helyiségek zárórájának megállapítása ügyében kiadott 1920. évi 9863. M. E. sz. rendeletben foglalt felhatalmazás alapján Budapesten és a vidéken egységesen határozzák meg.

111. **Kérdés.** *A tettes a sértett nő sérelmére elkövetett erőszakos nemi közönség büntettségével kapcsolatosan súlyos testi sértés vétségét is elkövette. A magánindítvány megtételére jogosult sértett nő azonban nem kívánja a tettes megbüntetését. A sértett nő magánindítványának hiánya mily befolyást gyakorol a súlyos testi sértés vétségének üldözésére?*

Válasz. Minthogy a súlyos testi sértés vétsége hivatalból üldözendő bűncselekmény, nyilvánvaló, hogy a magánindítvány hiánya a súlyos testi sértés vétségének bünvádi üldözése szempontjából közömbös. Sőt a Btk. 239. §-ának 1. pontja szerint, ha a súlyos testi sértés büntetése minősül, ez a körülmény magát az erőszakos nemi közönség büntetést is hivatalból üldözendővé teszi.

112. **Kérdés.** *Jogában áll-e a földtulajdonosnak, ha egyébként vadászatra nem jogosult, a területére behatoló s ott kárt okozó vadat elpusztítani és birtokba venni?*

Válasz. A földtulajdonos a területére tévedt és ott kárt okozó vadat elpusztíthatja. A vad elejtésével megszerzi annak tulajdonjogát. Az közömbös, hogy a földtulajdonosa egyébként vadászatra jogosult-e vagy sem.

113. **Kérdés.** *A legény a leánytól el akarja venni annak 1 P. értékű zsebkendőjét. A leány nem hajlandó ezt neki adni, mire a legény dulakodni kezd a leánnyal s végre is sikerül neki a zsebkendőt elvennie. A leány tiltakozik az ellen s visszaköveteli a zsebkendőt, de eredménytelenül. Büntetőjogi megítélés alá esik-e ez a dolog?*

Válasz. Az eset megítélése attól függ, mily viszonyban van egymással a tettes és a sértett? Ha az egész ügy udvarlási viszonyból keletkezett s a tettes ily módon csak emléket akart szerezni a sértettől, nehéz azt megállapítani, hogy a tettest idegen ingóságokra irányuló jogtalan eltulajdonítás célzata vezette. Azt meg épen óvatosan kell vizsgálni, hogy a panaszolt dulakodás valóban erőszaknak tekintendő-e. Ilyen természetű panaszok esetén legjobb megmagyarázni a feljelentőnek, hogy az ügy jelentéktelen, nem tekinthető vagyon ellen irányuló bűncselekménynek, legfeljebb becsületsértés vétsége miatt emelhet panaszt, ha sértve érzi magát a legény dulakodása és amiatt, hogy tőle nem a társadalmi illem szabályai szerint emléktárgyat vett el.

114. **Kérdés.** *A földbérő a gazdasága területén levő juhnyári őrzését és kezelését egy juhászra bízta, akit ennek fejében a szaporulatnak, valamint a nyájáról kitermelt guanájának fele illet me. A juhász a nyáj egy részére nézve a nyírás ideje elérkezvén, jelenti a gazdának, hogy a kitermelt guanáját zsákokba rakta s megmérés dologában intézkedést kér. A gazda távollétében ennek fia tudomásul veszi a jelentést, de nem evezik abba bele, hogy a juhász a bérleménytől távolos közsében mérse me a guanáját, hanem a bérlemény területén levő mázsálóban kívánja mecciteni az osztokodást. A juhász viszont a mázsáló ellen emel kifogást, azzal, hogy a bérlemény területén levő mérlea megbízhatatlan s annak kijelentésével, hogy a guanájának a gazdát illető felerészét majd visszahozza, kocsira rakja a guanáját s elindul a község felé. A gazda két fia erre puskát fog s a maguk mellé vett több béressel együtt megrohanják a juhászt, kocsiját megállítják, a guanáját leszedik a kocsiról és a gazda lakására vitetik. Mindez kölcsönös verekezés közben játszódik le. A juhász az egyik béresen 8 napot meghaladó testi sérülést eít s ő maga is súlyosabb természetű sérülést szenved. Meg-*

jegyzendő, hogy az egyik béres orosz eredetű volt hadifogoly közben ezt a kijelentést is tette: „Büdös magyar, agyonütlek!”

Mily büntetőjogi minősülés alá esik az úgubben résztvevők cselekménye?

Válasz. Az eset büntetőjogi megítélésénél kétségtelenül abból kell kiindulnunk, hogy a juhász ama magatartása, mely a verekedést megelőzte, jogtalanságot vagy büncselekményt foglal-e magában? Bizonyára önkényes eljárás, hogy a gyapjú felerésze dolgában a megegyezést mellőzve, önhatalmúlag intézkedett. Igaz, hogy nem rosszhiszeműen, mert eljárását és annak indító okait érdekelt szerződő társával előre közölte. Mindez azonban büncselekmény ismertető jeleit nem tünteti fel, büncselekmény elkövetésére irányuló szándék hiányában. A juhász azt hitte, hogy eljárása az őt illető fele gyapjú tulajdonjoga védelmében jogszerű. Eljárása tehát alap lehet a feles szerződés felbontására, kártalanítás követelésére, szóval az általa esetleg okozott sérelem magánjogi természetű. Az azonban, hogy a bérlő fiai puskával és cselédekkel őt megrohanták, tőle a gyapjút elvették s szándékolt eljárásában megakadályozták, már büntetendő cselekmény, még pedig a Btk. 350. §-ába ütköző s a 353. §. 1. pontja szerint minősülő zsarolás büntetendő jelenségeit tünteti fel. A bérlő fiai itt felbújtók, a felsorakoztatott cselédek pedig tettések. Hogy a juhász által okozott súlyos testi sértés a jogos védelem gyakorlásában vagy a jogos védelem határainak menthető áthágása kapcsán követte-e el, annak megállapítása az ítélobíróságra tartozik, az eljárást tehát ellene mindenestre meg kell indítani.

Az ügy megítélésénél fontos szerepet játszhatnak a juhász és a bérlő közt kötött szerződés pontos szövegének ismerete, főleg pedig az, hogy a juhász lényegileg és jogi értelemben a bérlő alkalmazottja volt-e vagy pedig bérlőtársa? Nem járt-e el a juhász a kötött szerződés a fenti tényállásban nem ismertett egyéb kikötött feltételek tudatos megszegésével? stb.

Az orosz nemzetiségű volt hadifogoly idézett kijelentése az 1921. III. t.-c. 8. §-ába ütköző nemzetgyalázás vétségének megállapítására alkalmas lehet.

115. Kérdés. Valaki azzal a tervvel foglalkozik, hogy hamis községi bizonyítványt fog készíteni. Evégből egy vésnöknel megrendeli a község pecsétjét. A vésnök elfogadja a megrendelést, de később megdöntve magát, a megrendelőt feljelenti. A büntetőjog szempontjából miként kell elbírálni ezt az esetet?

Válasz. Hivatalos pecsétnyomó készíttetése, bármily célból is, magában véve nem büntetendő cselekmény. Az 1897. XXXVII. t.-c. I. §-ában tiltott pecsétutánzás ugyanis csak a kincstári jövedékek védelmére vonatkozik, a Btk. rendelkezései alá eső okirathamisítás szempontjából pedig az ilyen utánzás nem büntetendő előkészületi cselekmény.

116. Kérdés. A sértett szórakozottan, jegyzeteit nézegetve halad át a kocsijúton. Automobil közeledik, amelynek vezetője abban a hiszemben, hogy a sértettnek ideje van túlkölésére közeledtet észrevenni, nem lassítja gépét, aminek következményeként a sértettet elüti s ez 8 napon túl gyógyuló testi sérülést szenved. Mily befolyása van a sértett gondatlanságának a gépkocsivezető bűnvádi felelősségére?

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapjú, a legerősebb strapára, méterje	15.20 P
Ugyanaz «Extra-Loden» minőségben	16.80 «
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapjú	18.— «
Ugyanaz extra finomban	25.60 «
Férfi ing, fehér vagy khaki színben, kitudó molinból, szolgálatban zubbony alá a legcélszerűbb, legjobb és legolcsóbb	5.20 «
Alsónadrág, ugyanezen minőségben, rövid	2.50 «
Ugyanaz egész hosszú, fűzős	4.40 «
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron	8.80 «

a 38 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R
egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6,

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdeteit közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

KEMÉNYFA HÁLÓSZOBA

Tartós kivitelben. Jótállással kapható.
Csendőröknek kedvező részletfizetési feltételek.
Lányi butorkereskedő, VII., Akácfa-utca 7. sz.

REMINGTON PORTABLE

a legmodernebb és legtartósabb utazó és irodagép.

ELŐNYEI:

Kis helyen elfér, könnyű súlyánál fogva könnyen hordozható. Mivel a legtökéletesebb amerikai gyártmány 100%-os üzembiztonságú. Nagy átütőképesség, könnyű kezelés, betűbeosztása a nagy gépekével teljesen egyenlő. Mindezeket összevéve ára **oly olcsó**, hogy a kedvező fizetési feltételekkel **minden parancsnokság** vagy **magános** könnyen beszerezheti. — Érdeklődésre részletes ajánlattal szolgál:

NÉMETH LÁSZLÓ Írógépbehozatali vállalata

Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 12. szám.

A legjobb csendőrségi referenciák!

Láb- és kézizzadását legbiztosabban megszünteti a

FORMIN

crém és hintőpor ára együtt P 1.30. Postai megrendeléseket azonnal továbbít főraktár:

SZÉKELY ADORJÁN

„Isteni Gondviselés“ gyógytára

DEBRECEN.

Válasz. A gondatlanság büntetőjogi fogalma szerint a cselekvő nem akart ugyan előidézni jogsértő eredményt, de módja és kötelessége lett volna annak bekövetkeztét meggátolni. Ezt a módot azonban figyelmen kívül hagyta és ezt a kötelességét elmulasztotta, mert elmulasztotta tevékenységét oly figyelemmel kísérni, hogy annak jogsértő vagy jogveszélyeztető mivoltát idejekorán felismerhesse.

Ez a meghatározás világossá teszi előttünk azt, hogy a gondatlanság büntetőjogilag oszthatatlan. Ha kötelességem a gőzkazánt úgy fűteni, hogy az fel ne robbanjon s ekként ne veszélyeztesse mások testi épségét és életét, felelős vagyok akkor is, ha a fűtésben mások rossz tanácsára hallgattam vagy ha megengedtem, hogy a fűtésben avatatlan ember közreműköd-jék, avagy éppen mások utasítására jártam el. Ha a bekövetkezett szerencsétlenség mások gondatlanságára is visszavezethető, ebből csak az következik, hogy mindenik mulasztó önálló felelősséget visel, de nem lehet szó arról, hogy a felelősséget a résztvevők száma és tevékenységük jelentősége szerint megosszuk. Így tehát arról nem lehet szó, hogy tettestársaság létesüljön, ami együttes és közös elkövetést feltételez, ami gondatlanságnál ki van zárva.

Ezért nem mentesség büntetőjogi gondatlanság ese-

tén az, hogy maga a sértett is gondatlanul járt el, elmulasztván az önmaga iránt tartozó óvatosságot vagy éppen fennálló szabályokat szegett meg, ami ha fenn nem forog, a szerencsétlenség tán be sem következik. Mindenkinek kötelessége ugyanis az, hogy foglalkozásában ügyeljen mások életére és testi épségére, s ha e kötelességének ellátásában rá mulasztás bizonyul s baleset történik, büntetőjogi felelősséget visel. A kocsin támoalgó részeg ember kétségtelenül gondatlanul jár el s a legnagyobb szerencsétlenségnek teszi ki magát, közgazgatási és rendészeti szabályokat szeg meg, de azért senkinek sincs joga őt elgázolni. Aki őt elgázolja, csak akkor menekül a bűnvádi felelősségtől, ha igazolja, hogy a legmesszebb menő óvatossággal járt el s a támoalgó részeg nem látta meg oly időpontban, amikor őt kikerülhette volna. Eppen így, ha egy ház építésére tartozom felügyelni, mint szakértő egyén, nem menekülök a bűnvádi felelősség alól, ha a mások hibájából elkészített épületrész összedől s emberéletben tesz kárt, jóllehet én helyes utasításokat adtam ki, mert nemcsak a helyes utasítások kiadása, hanem azok végrehajtásának ellenőrzése is kötelességem. Nem változtat a helyzeten, hogy az utasítások hanyag végrehajtói szintén bűnvádi felelősséggel tartoznak.

Régi lámpáért — új lámpa! Rossz lámpáért — jó lámpa!

50.000 használt régi petroleum- (spirítusz-, benzin-, karbid- sth.) lámpát vásárolunk vissza darabonként tíz pengőért, tekintet nélkül azok jelenlegi állapotára

Az Aladdin lámpa 94% levegővel és 6% petroleummal, nyolcvan gyertyaerősségű, hőfehér, egyenletes izzófényt áraszt. **Nem kell levegőt préselni (pumpálni), sem robbanóanyaggal (spirítusz, benzin) előmelegíteni.** Zajtalan, szagtalan, nem kormoz. Könnyen kezelhető, gyermekre is nyugodtan rábízható. Minden alkatrésze egyszerű, könnyen cserélhető. Klállítása szép és elegáns. Tűz- és robbanásmentes, égő állapotban is veszély nélkül hordozható. Anyagfogyasztása minimális, a beszerzési árat rövid használat után amortizálja. **A lámpák kifogástalan működéséért 5 évi gyári szavatosságot vállalunk.**

A csendőrség számára kiválóan alkalmas! Irodákban, legénységi szobákban nappali fényt áraszt!

**IRJON MÉG MA, HOGY JELENTKEZÉSÉVEL
SORRENDI SZÁMÁT BIZTOSítsA!**

A beváltás módzatalról ingyen és bérmentve küld tájékoztatót:

Aladdin Kereskedelmi Részvénytársaság

23. számú lámpabeváltó osztálya

Budapest, IV., Belváros, Molnár-utca 21.

HIREK

A m. kir. testőrségek parancsnokának elismerése a Budapesti szolgálatot teljesített esendőregyéneknek. A m. kir. testőrségekhez a Kormányzó Ur Ö Főméltósága kenderesi tartózkodása tartamára kísérítő szolgálatra Budapestre vezényelt és szeptember hó 1-ével örseikre útbaindított esendőrök kifogástalan és kötelességtudó szolgálatteljesítéséért a testőrségek parancsnoka díszétét fejezte ki azzal, hogy a vezényelték a legkisebb kifogásra vagy panaszra sem adtak okot.

A esendőr ne igyék. Csizmazia Albert és Csizmadia József ngodi őrsbeli esendőrökből állott járőr szeptember hó 3-án 21 órakor rendes szolgálatba indult. A járőr az első tereptárgy, Homokbögöde leportyázása után éjjel tájban betért egy korezmába, ahol polgári egyének társaságában a járőr tagjai nagy mennyiségű szeszes italt fogyasztottak s megittasodtak. Éjjel után 1 óra tájban távoztak a korezmából s a Nagytevel határához tartozó erdőben összekülönböztek. A szesz hatása alatt az ittasabb Csizmadia esendőr annyira indulatba jött, hogy rálőtt a járőrvezetőjére, aki súlyos sebbel terült el a földön. Csizmadia esendőr azután önmaga ellen fordítván fegyverét, agyonlőtte magát — meghalt. Csizmazia esendőr súlyos sebesülésével a pápai irgalmasok rendjének kórházában került ápolás alá, Csizmadia esendőr holttestét pedig eltemették. Az alkohol újabb áldozatokat követelt magának, okulására mindazoknak, akiknek arra szükségük van!

Díszéreték. A m. kir. esendőrség felügyelője Kohári István gyalog próbacsendőrt, mert 1927 május 2-án a Berczel községben felhőszakadás által előidézett hónaljig érő árvíz közepette magas koruk folytán védett helyre menekülni nem tudott s ezáltal szorongatott helyzetbe került két berceli lakost egészségének veszélyeztetésével a bekövetkező életveszélyből kimentette s ez alkalommal a magánvagyon megmentése körül is igen eredményes tevékenységet fejtett ki; Bándi Dénes gyalog tiszthelyettest, mert 24 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt mint őrsparancsnok a közbiztonsági szolgálat ellátása, valamint alárendeltjeinek eredményes oktatása terén fáradságot nem ismerő, az átlagon felülemelkedő tevékenységet fejtett ki; Kollár György gyalog tiszthelyettest, mert 19 évi esendőrségi szolgálati ideje alatt alárendeltjeinek igen jó példát mutatott, mint kemencei őrs volt parancsnoka, őrsét példás rendben tartotta s alárendeltjeit a határszéli közbiztonsági szolgálatban előjárói teljes megelégedésére vezette; Göcze József II. tiszthelyettest, mert 26 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, melyből 17 évet mint őrsparancsnok működött, őrsét minden tekintetben kiválóan vezette, továbbá megbízhatósága, alárendeltjei helyes vezetése, célirányos oktatása, fegyvelmezése és példás magatartásáért; Csoztor József tiszthelyettest, mert 25 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen eredményesen és buzgón működött, 1922. év óta mint a esendőrséghoz beosztott segédoktató és szolgálatvezető teendőit teljes odaadással és lelkiismeretes pontossággal teljesítette s a fiatal esendőrsarjadék hazafias nevelését fáradhatatlan szorgalommal látta el; Haraszi István tiszthelyettest, mert 22 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt mint őrsparancsnok, majd 1921 óta mint a pécsi esendőrséghoz beosztott segédoktató kötelességeit a legna-

HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb húrokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyárz
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény.

A
világhírű **MERKUR**
CSENDŐRSÉGI KERÉKPÁROK
legolcsóbban részletre is

DÉRY GÉPÁRUHÁZÁBAN, SZEGED
Arjegyzék ingyen Gummik, alkatrészek

„CORVIN“ BÚTORCSARNOK
Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

Butorhitel

a esendőrség tagjainak **Sándor Ignác** butoráruháza, Budapest, VI., Dessewffy-
u. 18-20 (Nagymező-u. és Vilmos császár-
út között) szállít hitelképes feleknek
készpénzáron kedvező fizetési feltételek-
kel **elsőrendű butorokat.**

Kerékpár

közvetlen gyári lerakat eredeti német
és francia uti és versenykerékpárok
kényelmes részletfizetésre is.

Alkatrészek és pneumatik gyári árban kaphatók.

Varrógép közvetlen
gyári lerakat.

Eredeti német himző, stoppoló, ajurozó új rend-
szerű **Central-Bobbin** varrógépek kényelmes
részletfizetésre is kaphatók.

„GÉNIUS“ GÉPSZAKÜZLETBEN

Károly-körút 3.

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai

a m. kir. honvédelmi minisztérium 6322/14. 1927 számú körrendelet értelmében
(megjelent a Honvédségi Közlöny 1927. évi február hó 15-én a 6. számban.)

nyolc havi részletfizetésre készpénzáron a következő cikkeket kapják:

női-, férfi- és egyenruha-
szöveteket, bélésarukat,
vásznat, sifont, zefireket,

és egyéb vászonárukat,
női s férfifehérneműeket
készen és rendelésre,

törülközőket, abroszokat,
kötött és szövött árut,
kötött gyermekgarnitúrát,

kesztyűt, harisnyát, kész
kötött kabátokat, függ-
göny és függönykerméket,

új, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókerméket, selymeket, valamint díszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest, VIII. kerület, Üllői-út 14. szám.

Az egyes vásárlások utáni első részletlek 1927 október hó 1-ével kezdődnek.

gyobb odaadással és szaktudással teljesítette, valamint a fiatal csendőrsarjadéknak hazafias irányban való nevelése terén hathatósan és eredményesen közreműködött; *Pisovics József* tiszthelyettes, mert mint a kaposvári csendőriskolához beosztott szolgálatvezető és segédoktató 1919 óta az ujonckiképzés körül kötelességeit fáradhatatlan szorgalommal, szakértelemmel és nagy odaadással végezte, alárendeltjeit minden irányban igen jó eredménnyel oktatta, vezette és fegyelmezte, előjáróinak minden tekintetben megbízható erős támasza volt; *Nagy József III.* tiszthelyettes, mert 21 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot fáradhatatlan szorgalommal látta el, mint az igen mozgalmas bátaszéki őrs parancsnoka kiváló szorgalommal működik és őrsét mintaszerű rendben tartja, teljes megbízhatóságával, alárendeltjeinek minden téren helyes vezetésével messze túlszárnyalja bajtársait, *csendőrfelügyelői dícsérő okirattal látta el.*

A m. kir. budapesti I. sz. csendőr kerület parancsnoka Mézáros János gyalog törzsőrmestert, mert 13 év meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot eredményesen teljesítette és őrsparancsnokát az alárendeltek kiképzésében hathatósan támogatta; *Szabó Ambrus* gyalog tiszthelyettes, mert a Bercelen 1927 május 2-án felhőszakadás által előidézett árvízveszedelem alkalmával mint őrsparancsnok előrelátóan és eredményesen intézkedett a magánvagyon megmentésében alárendeltjeinek igen jó példát mutatott; *Lukács György* gyalog tiszthelyettes, mert a Bercelen 1927 május 2-án felhőszakadás által előidézett árvízveszedelem alkalmával a magánvagyon megmentése körül odaadó és igen eredményes tevékenységet fejtett ki, *dícsérő okirattal látta el, míg Németh Pál* gyalog őrmestert, továbbá *Nagy Ferenc József és Németh János IV.* gyalog csendőröket, mert a Bercelen 1927 május 2-án felhőszakadás folytán keletkezett árvízveszedelem alkalmával a magánvagyon megmentésében eredményesen résztvettek, *nyilvánosan megdicsérte.*

A m. kir. pécsi IV. sz. csendőr kerület parancsnoka Tarabó István csendőrt azon kötelességtudó és nagy ügybuzga-

lomra mutató eljárásáért, hogy szolgálaton kívül egy hamis híreket terjesztő kommunista agitátornak látszó egyént tapintatos és célravezető eljárással az igazságszolgáltatás kezére juttatott, *nyilvánosan megdicsérte.*

Előléptek: *Törzsőrmesterré:* az I. számú csendőr kerületben: *vitéz Pál József, Dobos Sándor és Samu János* őrmesterek. *Őrmesterré:* az I. számú csendőr kerületben: *Varga András, Bulovszki Lajos, Varga Sándor, D. Szabó Miklós, Flórián Gyula, Mengyán Márton, Dankó Mihály, Török József és Horváth Dénes* csendőrök.

Házasságot kötöttek: az I. számú csendőr kerületben: *Kovács István I.* törzsőrmester *Nagy Juliannával* Budapesten, *Vajna István* tiszthelyettes *Kiss Judittal* Alsódabason, *Majnik István* őrmester *Kiss Ilonával* Romhányban; a IV. számú csendőr kerületben: *Fülöp János* tiszthelyettes *Makó Ilonával* Pécsen, *Bálint Sándor* tiszthelyettes *Szili Katalinnal* Csikérián, *Csikós István* tiszthelyettes *Fábián Margittal* Majson és *Duj János* tiszthelyettes *Novák Etelkával* Szekszárdon.

Kérelmek. *Csörgey László* százados (Budapest, csendőr kerületi parancsnokság, Böszörményi-út 21. sz.) a felajánló által megszabandó ellenszolgáltatás fejében átvenne egy 1913-as Csendőrségi Zsebkönyvet. — *Özv. Csilléry Lajosné* (Gödöllő, Rákos-utca 11. sz.) jó minőségű nyugdíjas csendőr egyének bérbeadná két szoba, konyha és megfelelő mellék-helyiségekből álló házat a hozzá tartozó 4 hold szántó és gyümölcsösrel évi 500 pengőért. A ház a gödöllői öreghegyi villamosmegállótól 20 pernyi távolságban van. A bérletre pályázók csendőrségi szolgálati idejük alatt tanúsított magatartásukat igazolni tartoznak. Értekezni a fent megadott címmel lehet.

Kölcsönös áthelyezését óhajtja: Jenei József szanki őrsbeli (kecskeméti osztály) csendőr a szentesi osztály területére. Kéri kölcsönös áthelyezésüket óhajtó bajtársait, hogy címüket közöljék vele.

Kérdezze meg bajtársait,

kik az **AEG MIGNON** írógépen dolgoznak és meg fogja tudni tőlük, hogy gépünk amellest, hogy szép, tökéletes és gyors munkát produkál, szép, precíz és tökéletes munkára szoktatja a rajta dolgozókat. Valóságos nevelő hatása van, úgy, hogy megfizethetetlen az az érték, amit a rajta dolgozó kiépít. Ne írja tovább kézzel jelentéseit, nincs arra szükség, tartson lépést a XX. század tempójával. Ami 1200 bajtársának jó, az Önnek is jó lesz. Rendelje meg 30 napi próbára díjtalanul minden kötelezettség nélkül.

AEG. U. M. V.
IRÓGÉP-OSZTÁLYA
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 29.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemesak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligéből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A Csendőrségi Lapok részére szánt pénzküldeményeket ne a szerkesztőségnek, hanem a Nemzeti Hitelintézet Budapest—Krisztinavárosi fiókjának tessék beküldeni (Postatakarékpénztári chequeszámla: 1672.). A szelvényen mindig jelezni kell, hogy az összeg a Csendőrségi Lapok folyószámlájára lett befizetve. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének Budapest, I. ker., Vár, Országház-utca 30. szám.”

Felvidék. Külföldi szabadságot a belügyminiszter úrtól (VI. c. oszt.) kell kérnie. A szabadságolási igazolványt csak akkor adják ki, ha igazolja, hogy az utazáshoz szükséges összeggel és polgári ruhával rendelkezik. Természetesen útleveletről és vízumról is gondoskodnia kell.

Rózsa 18. Ilyen nevű tiszt nincs sem a csendőrtiszti, sem a hadbírói karban.

Magyarostető. Öt évi csendőrségi szolgálati idő betöltése után őrmesterré kinevezhető, ha arra egyébként is alkalmas és érdemes.

Vitatkozás. Válasz a Lexikon-rovatban.

Kassa vissza. Beküldött cikkét nem közölhetjük, de az érdeklődésért és elismerésért mi is elismeréssel vagyunk Ön iránt.

Szölőfürdő. Válasz a Lexikon-rovatban.

Rába. 1. Mindaddig a laktanyában lakhatik, sőt mint nőtlennek, amennyiben szabadságot nem kért, ott is kell laknia, a közigazgatás részes tagja marad s egyenruhában köteles járni, amíg a nyugdíjaztatása meg nem történt. Eddig az időpontig a tényleges állományba számít, ténylegességi

illetéket élvez és minden tekintetben a ténylegesen szolgálót teljesítőkre fennálló előírások alá tartozik, ha szolgálatot betegsége miatt nem is teljesít. 2. Nyugdíjaztatása után kegyelmi úton kérheti, hogy katonai szolgálati ideje nyugdíjába beszámíttassék. Megszakítása elég hosszú s nem írta meg nekünk, mi okozta azt annak idején, így nem tudunk véleményt mondani, remélheti e kérése kedvező elintézését.

Magyar szó. Szolgálati úton az illetékes osztályparancsnoksághoz kell felterjeszteni az ügyet döntés végett. A mi véleményünk az, hogy a föld használata elvileg azt illeti meg, aki áthelyezés folytán az örsre került, mert a földbirtokrendező bíróság nem személyre szólóan, hanem az örsön mindenkor szolgálatot teljesítő nősök, illetve nőtlenek részére utalta ki a földet. A kérdés elbírálásánál azonban tekintetbe kell szerintünk venni azt is, hogy a termés betakarításának ideje előtt mennyi idővel történt az áthelyezés. Mert, ha a termés betakarításáig már csak rövid idő van hátra s addig a föld megmunkálásával már semmi tennivaló sincs, méltánytalan volna a termést elvenni attól, aki nemesak a pénzét, de a szabadidejét is a földre áldozta. A munkáltatás költségeinek megtérítésével közel simes kárpótolva az, aki a maga gondosságát és szorgalmát is az eljövendő termés szolgálatába állította. Más eset szerintünk az, amikor a termés betakarításáig hosszú idő van még hátra, amikor tehát az áthelyezés például tavasszal történik. Ilyenkor az addig befektetett költségek megtérítése ellenében át kell adni a földet annak, aki áthelyezés folytán az örsre került. A szolgálat érdekei sem teszik kívánatosná, hogy ilyen esetben a föld annak a kezelésében maradjon, aki az örsről más, esetleg távol eső örsre kerül.

Csépa. Nem írta meg, milyen indokolással tagadták meg a felvételt a szombathelyi honvéd kórházban. Valószínűleg hely hiányában s mert a felvétel nem volt sürgős. Ebben az esetben azonban valamelyik budapesti honvéd kórházban kellett volna elhelyeznie a feleségét. Erre vonatkozólag azt írja, hogy nem kapott szabadságot, de akkor meg hogy tudta a feleségét mégis a Bethesda-kórházba felhozni? Ugyanolyan módon a honvéd kórházba is bejuttathatta volna egy bármelyik orvos által kiállított orvosi bizonyítvány alapján. Levelében nincs elfogadható indoka annak, miért kellett a feleségét a Bethesda-kórházban elhelyezni, hiszen ez a kórház is Budapesten van s ugyanaz, aki feleségét oda bevitte, bevihette volna honvéd kórházba is, ahol sürgős esetben még orvosi bizonyítvány nélkül is felveszik a beteget, a napnak bármelyik órájában is jelentkezzék. Így nem adhatjuk azt a tanácsot, hogy a kórházi költségek megtérítését kérje, mert nem hisszük, hogy a kérése eredménnyel járna.

A Csendőrségi Lapok részére **HIRDETÉSEKET**

kizárólag **Balogh Sándor hirdetőirodája**
V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.** Telefon: T. 157—83.
Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

Több mint 31 év óta a világot uraló eredeti angol

The Champion kerékpárokat

3 évi jótállással havi 20 P részletre, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeket nagybani gyári árban, külső gummik 6·80 pengőtől, belsők 2·10 pengőtől, Motóbécane francia motorkerékpárokat 840 pengőért szállítunk.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és gumminagykereskedők
Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen. Budapest, VIII. József-körút 41.

BÚTOR részletre **Ó** Budapest **3.**
olcsón VI., **Ó-utca**
Postások és rendőrség szállítója.

 Kerékpárok
Kerékpárgummi
Világhírű „Styria”
gépek.

Alkatrészek. Mindent legjobb minőségben olcsón, részletfizetésre is szállítunk.

Deményi és Fia
Budapest, VI., Teréz-körút 4. sz.
Alapítva 1894. évben. Kérjen árjegyzéket.

12 havi részletre kaphat háló-, ebédlő-,
úriszoba és konyha-
bútort a legolcsóbbtól a leg-
drágább kivitelig.
BLEIER Rákóczi-út 30. félemelet.

Órás, ékszerész **GÁBOR LAJOS Budapest, Lipót-körút 30.**
Leszállított árak, kizárólag **la Omega . . . P 40—** Részletfizetés bevezetve.
a csendőrség részére. **la Doxa . . . „ 27—** Kéjren ingyen árjegyzéket.

Nyugdíjas. 1. Lehetséges. Olvassa el lapunk f. évi 16. számában „Nemes Simon ny. törzsörrmester, Szécsény” jeligére küldött üzenetünk 3. pontját. 2. A vezénylési pótdíj szempontjából nem az az irányadó, hogy a szolgálatot az őrsparancsnok mettől meddig írta elő, hanem az, hogy a szolgálat mettől-meddig tartott a valóságban, tehát a szolgálat megkezdése és a szolgálatból való bevonulás jelentése között eltelt idő számít. Ön azt írja, hogy a teljesített (tehát nem az előírt) szolgálat időtartama 12 és fél óra, vezénylési pótdíjat tehát fel lehet számítani. 3. Nem az számít, hogy a vonat indulása és érkezése között mennyi idő telt el, hanem az, amit a 2. pontban mondtunk.

Szárhegy. 1. A gyámhatósághoz forduljon az örökbe fogadást illetően, ott minden felvilágosítást megadnak s mindent elintéznek. Az elváltat kiadó bírói ítélet ismerete nélkül ebben az ügyben véleményt nem adhatunk. A család pótlék folyósítását azonban az örökbe fogadási eljárás előtt is kérheti a levelében foglalt indokolással, mert ha a bíróság a gyermeket az anyának ítélte oda s a gyermek tartásának költségeit is az anya viseli, az elvált férjet a családi pótlék nem illeti meg. Szolgálati uton beadhatja erre vonatkozó kérvényét a belügyminiszter úrhoz (VI. b. oszt.), de jó lesz erről jelentést tenni annak a hatóságnak is, amely az elvált férj nyugdíját utalványozza. 2. A levelében másolatba vett igazolvány csak annak elismerése, hogy a magyar állampolgárság fenntartására irányuló elhatározását bejelentette, vagyis hogy optált. Egyébként az állampolgársági ügye még folyamatban van s amikor befejezést nyer, megkapja az állampolgárságot igazoló okmányt. Mindez az első bejelentése, azaz optálása alapján hivatalból történik, Önnek nincs ezzel semmi teendője.

Várdomb. Az étkezésért a kórház által megállapított étkezési pénzt kell fizetnie, az összeg levonása és átutalása azonban a gazdasági hivatalra tartozik, Önnek ezzel nincs gondja.

Vitatkozók, T. Az átalányok ügye előreláthatólag még ebben a hónapban rendezést nyer, kísérje figyelemmel a Csendőrségi Közlényt, ahol az erre vonatkozó rendelet meg fog jelenni.

1927. év. 1. Vasárnap közbiztonsági szolgálat végzése kötelező, ha az őrsparancsnok előírja, egyébként a napirendben foglaltak az irányadók, vagyis vasárnap semmiféle foglalkozást nem szabad tartani. 2. Az 1925. évi Csendőrségi Zsebkönyv 281. oldalán erre vonatkozólag pontos felvilágosításokat talál. 3. Olvassa el lapunk 1924. évi 13. számában „Emlék” jeligére küldött üzenetünk 2. pontját. 4. Az arának erkölcsileg és társadalmilag alkalmasnak kell lennie arra, hogy esendőraltsízt

neje lehessen. A házasságnak anyagiakban a esendőre előnyösnek kell lennie. Az előjárók kivizsgálás útján esetenként állapítják meg, hogy az ara ezeknek a kívánalmaknak megfelel-e. Az a körülményektől függ, hogy a kivizsgáló előjáró mi mindenre terjeszkedik ki. Azt mindenestre megállapítja, hogy a megígért vagyon megvan-e, valamint, hogy az ara és családja milyen hírnévnek örvendenek.

Törekvő. Csendőrségi szolgálati ideje csak attól a naptól számít, amikor a esendőresküt letette s próbaesendőr lett. Az ön által említett előző alakulatnál teljesített szolgálata nem esendőrségi, hanem katonai szolgálatnak számít.

F. S. R. L. Ha indokolni tudja, hogy miért kéri a szóban forgó illetékességet, pl. feleségének, esetleg felesége szüleinek van ott valami vagyona s hogy ott szándékozik állandóan megtelepedni, a községi előjáróság a kérelmet nem utasíthatja el. Legokosabb, ha a belügyminiszter úrtól kéri kellő indoklással illetőségi helyének kijelölését, ebben az esetben nem kell, esetleg sikertelenül, a községi előjárósághoz fordulnia.

Összetört remények. Férje valószínűleg csak mint ügynevezett havibéres polgári alkalmazott állott a esendőrség szolgálatában s így sem nyugdíjra, sem végkielégítésre nincsen igénye, mert nem volt kinevezett ember. Ezen semmiképpen sem lehet segíteni, csak úgy, ha férjét kineveznék, addig azonban, amíg munkaképtelen, nem nevezhetik ki. Kérvényt hiába ad be akárhova, mert törvény rendelkezik így.

Balaton. A villamos vasúthoz villamoskalauznak vagy kocsivezetőnek csak két meglehetősen nehéz vizsga letétele után veszik fel. A vizsgákat szerdai napokon tartják s így valamelyik keddi napon, 12–13½ óra között, kell jelentkezni Újpesten a Széchenyi-tér 5. sz. alatti felvételi osztályban születési anyakönyvi kivonattal, iskolai bizonyítvánnyal, erkölcsi bizonyítvánnyal (amit a kiállítás keltétől legfeljebb 3 hónapig fogadnak el érvényesnek) és illetőségi bizonyítvánnyal. Ajánlatos néhány ajánló sort is vinni, amelyben valaki felelősséget vállal a jelentkező erkölcsi megbízhatóságáért. Értesülésünk szerint a vizsgákon igen sokan szoktak elbukni, így hát alaposan neki kell készülni. A vizsga anyaga előre be nem tanulható, mert egy sorozat olyan próbából áll, amiből a jelentkezők általános ismereteire, ideg-erősségére, ügyességére következtetnek a vizsgáztatók. Bizony olyan időket élünk, amikor sokak számára még a villamoskalauz állása is elérhetetlen. 2. A esendőrségi szolgálati idő nem számít be, mert a villamosvasút nem állami, hanem magánvállalat.

Fetter, Gödöllő. 1. A kérelmek között közöltük. 2. Nincs.

ASSZONYOM!

Kísérelje meg és mosson

Persil

önműködő mosószerrel.

Szappan, kefe és dörzsölés nélkül,
tüzelő és munka megtakarításával
havonta tetemes összeget
takarít meg.

Csalódott esendőrlelek. Az 1925. évi november hó 6-án kelt 7000. M. E. számú kormányrendelet VIII. fejezetének 109. pontja értelmében a különböző állásokból nyugalomba helyezett egyén nyugdíját a különféle nyugalombahelyezések időpontjában betöltött állásai közül az után az állása után kell megállapítani, amely állással magasabb összegű fizetés jár. Ha valaki tényleges állományban megy át egyik szolgálatból a másikba, nyugdíját a legutolsó állásában élvezett beszámítható javadalmas alapján kapja, előző állásaiban töltött szolgálati idejét is figyelembe veszik, ha az átlépés 30 napon belül történt és előbbi szolgálata szintén állami, vagy az államival viszonyosságban álló szolgálat volt. 2 év 5 havi katonai, 11 év 3 havi esendőrségi és 5 év 6 havi államrendőrségi — megszakítás nélküli — szolgálata után a esendőrségi és rendőrségi időt kedvezményesen számítva (minden 7 hónapot 8-nak) és 6 hadiévvel hozzáadva, ezidőszent nyugdíjába beszámítható fizetésének 76 százaléka illeti meg nyugdíj gyanánt.

Kivánsi. 1. Három hónapon túl a vezénylés tartóssá válik s az áthelyezési költségekre igénye van. A Cs.—20. utasítás II. fejezetének 3. pont, harmadik bekezdése értelmében a vezényeltetési pótdíj élvezete mellett az örsre vezényelték a napi-betétet húsz százalékkal felemelten fizetik. Ebből az következik szerintünk, hogy a tartósan vezényelték, vezényeltetési pótdíjat nem kapván, csak a rendes napi-betétet kötelesek az étkezésért fizetni. — A többi kérdéseire a jövő számunkban válaszolunk.

Fenyves. 1. Válasz a Csendőr-Lexikonban. 2. A temetőn kívül talált holttestről való lopás jogi minősítését már több ízben tárgyaltuk. Legutóbb lapunk f. évi 9. számában, a Lexikon-rovatban.

Fenyő. 1. Nem húzták ki, tovább játszik, de ha ki is húznák, csak néhány papirkoronát nyerne vele, amit valorizálatlanul fizetnek ki. 2. Nem tudunk olyan rendelkezésről, amely megtiltaná a járőr tagjainak, hogy kitüntetésüket feltegyék. 3. Legközelebbi számunkban válaszolunk.

Torda. 1. Nyugállományban magasabb havidíj-fokozatba való előlépés nincs, kivéve, ha valakit ez az előlépés még a tényleges szolgálatban megilletett volna, de az valamely oknál fogva elmaradt. A kérvényt a nyilvántartó gazdasági hivatal útján kell benyújtani a belügyminiszter úrhoz. 2. Az 1912. évi LXV. t.-c. 43. §-a értelmében a nyugdíj-megváltási összeget a nyugdíj és lakbérnyugdíj (lakáspénz) együttes összegének legfeljebb annyiszorosával lehet megállapítani, mint ahány évig a megváltást kérő nyugdíjas a közhatósági orvosi bizonyítvány szerint még élhet. 3. Nyilvántartó gazdasági hivatala útján adja be kérvényét a belügyminiszter úrhoz (VI. b. oszt.) címezve. Aki csak hat hónapra távozik, annak az eltávozás engedélyezésére nincs szüksége, de az eltávozást be kell jelentenie. Hat hónapnál hosszabb eltávozáshoz belügyminiszteri engedély kell, amely legfeljebb három évre szólhat.

Tejút. Ne ígérjen neki semmit, mert a követelés nyilvánvalóan alaptalan és rosszhiszemű.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: T. 205—67, 205—68, 205—69.)
Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

„FOTÓ”
fényképezési szaküzlet
BUDAPEST
VII., Rákóczi-út 80.

Tiszteknek és véglegesített
csendőröknek 6 havi hitel

Fotó osztály:

Nagy választék minden árban elsőrangú gyártmányú gépekben, felszerelésekben és anyagokban.

Rádió osztály:

Kész készülékek, alkatrészek, vázlatok, accumulatorok stb. stb.

Optikai osztály:

Mindennemű látcsövekben nagy készlet; szemüvegek, javítások orvosi vényre. Pontos és gyors kiszolgálás.

Gramofon osztály:

A mai kor legtükrösebb angol beszélőgépei a leg egyszerűbb kivitelűtől a legdrágább kivitelűig. Lemezek nagy választékban.

Mechanikai gyermekjáték osztály:

Vasutak (gőz-, villany- és óraszerkezettel), vasúti felszerelések, gőzgépek, gyerekkinók stb. stb.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál
Budapest, VI., Andrássy-út 83—85 sz.

Telefon 980—22.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klauzál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

BŐRÖND ÉS DÍSZMŰ KÉSZÍTŐ

SIMON GYULA

a közig. tisztviselők szerződéses szállítója

Budapest, VIII., Baross-utca 1. szám.

A csendőrség tagjainak árengedmény.

Modern BUTORSZALON

ÜLLŐI-UT 14. BAROSS-UTCA 11.

Olesó szolid kiszolgálás! Cégtul.: Gáspár Nándor.

Pontos és legjobb órák:

Doxa . . 350.000 K

Omega . 550.000 „

== 5 évi írásbeli jótállással ==

POLGÁR KÁLMÁN FIA műőrák és ékszerész

Budapest, VII., Teréz-körút 5. I. em.

Arany- és ezüstórák, ékszer és ajándék tárgyak.

Részletfizetés bevezetve! * 30 éves cég